

Exodus

Ya neni-yanan idan helag Israel ni Egypt

Ya meippanggep nunyan libluh e Exodus

Huyyan libluh ni Exodus hu neitudekan ni neni-yanan idan helag Israel ni Egypt. Ya hakey ni ngadan Israel ey hi Jacob. Nekibebley idadman ni 430 ni toon, et pambalin idan iEgypt ni himbut. Peamtan nunyan libluh hu impahding Apu Dios ni neniked ni neihbutan da meippuun di et-eteng ni kabaelan tu. Ey neipeamta eyad libluh hu nengidwatan nan Apu Dios ni Tugun tun Moses di Duntug e Sinai. Huyyan Tugun ey neidwat idan helag Israel ni u-unnuden da ma-lat meidaydayaw hi Apu Dios et bendisyonan tudda. Yadda etan Hampulun Tugun ey parteh nunyan Tugun.

Impeamtan nunyan libluh ida intugun Apu Dios ni pemehwatan idan helag Israel ni et-eteng ni a-abbung e Tabernacle ngadan tu, yadda usalen dan mengapyan nunman niyadda ngunut ni mahapul ni pan-appitan dan Apu Dios.

Ya hakey ni importanteh ni mahapul ni ewwatan eyad libluh ni Exodus, ey ya planuh Apu Dios ni mengihhammad ni kaweda tuddan tutu-u tu et mekiha-ad mewan ni hi-gada. Yadda nemangulun tutu-u eyad puyek ey binahbah da hu kayyaggud ni nekidagyuman Apu Dios ni hi-gada tep ya liwat da. Neipeang-ang eyad libluh ni Exodus hu impahding nan Apu Dios ni

nengibangngad ni kayyaggud ni nekidagyuman tuddan helag Israel ni nengihwangan tun hi-gadad neihbutan da et ya nenelakniban tun hi-gadad liwat da. Huyyan impahding tu ey nambalin tuddan tutu-u tu. Ey impeang-ang tu kabaelan tud kamengippetngan impenahding tu niya impeamta tu kaweda tun hi-gadad Tabernacle.

Yadda neitudek eyad libluh:

1. Ya nengihwangan Apu Dios idan helag Israel di neihbutan da et ya nengipenguluan tuddan neni-yanan dan Egypt. (chapters 1-18)
2. Ya nekitbalan Apu Dios idan helag Israel ni nengidwatan tun hi-gadan Tugun tu. (chapters 19-24)
3. Ya nengidwatan Apu Dios ni Tugun tu meippanggep ni pehding idan helag Israel ni memehwat ni Tabernacle, et ya pehding dan menaydayaw ni hi-gatudman. (chapters 25-40)

Ya nanhelheltapan idan helag Israel di Egypt

¹ Huyyadda ngadan idan u-ungngan Jacob * ni nekilaw ni hi-gatud Egypt e ingkuyug dadda pamilyah da e

² hi Reuben, hi Simeon, hi Levi, hi Judah,

³ hi Issakar, hi Sebulun, hi Benjamin,

⁴ hi Dan, hi Naptali, hi Gad et hi Asher.

⁵ Nepitun emin hu bilang ida eyan helag Jacob. Nekibilang hi Joseph e wada ngu dedan di Egypt.

---

* **1:1 1:1** Hi Israel hu hakey ni ngadan tu.

⁶ Entanni ey netey idan emin huyyan han-aaggi, anin hi Joseph.

⁷ Nem dakel hu helag dan neihullul ni hi-gada. Nahlag ida humman ni u-ungnga da et lektattuy dakel idan peteg et maihinap idad emin ni bebley di Egypt.

⁸ Nelabah hu dakel ni toon ey wada neihullul ni patul di Egypt ni eleg tu amta hu meippanggep lan Joseph niyadda etan kayyaggud ni impahpahding tun panyaggudan nunman ni bebley. †

⁹ Kantuddan tuu tuy “Dimmakkel idan peteg eya helag Israel, et eleg tayu amta ey wadalli lawah ni pehding dan hi-gatsu.

¹⁰ Mahapul ni mannemnem itsun pehding tayu ma-lat eleg ma-duman hu bilang da. Tep nungay wada gubat ey mei-dum idan buhul tayu, et hedin neapput itsu ey hi-yanen da eya bebley tayu.”

¹¹ Et ya impahding idan iEgypt ey impambalin daddan himbut etan helag Israel et panhelheltap dadda. Pinutuk da makabbunget ni mengip-pengngulu, et pangunu dan hi-gada hu nekalligat ni ngunu. Impekapyo dan hi-gada etan dewwan bebley, ya Pithom niya Rameses e humman pambodegahan ni patul.

¹² Nem hedin kapan-imma-maddan iEgypt ni mengippehelheltap ni hi-gada, ey ida anhan law kamangkedakkel et ida kamangkeihhinnap. Mukun nema-man newada takut idan iEgypt ni hi-gada.

¹³⁻¹⁴ Et humman hu endi law hemek da et daka pan-imma-man mengippeliligat ni hi-

---

† **1:8 1:8** Acts 7:18

gadad emin ni daka pengunnu, henin ngunud payew niya mengapyan meikkapyan baley.

15 Entanni ey minandal etan ni patul etan dewwan Hebrew † e di Shiprah nan Puah e hi-gada hu kaumbaddang idan edum dan helag Israel ni man-ungnga. Kantun hi-gaday

16 “Hedin laki hu i-ungngan biin Hebrew man patey yu, nem hedin bii entan tu patey.”

17 Nem eleg da u-unnuden humman ni inhel etan ni patul, tep ida kaumtakut nan Apu Dios, et eleg da pateyen ida lalakkin neiungnga.

18 Et humman hu impaeyag etan ni patul ida et kantuy “Kele eleg yuwak u-unnuden? Kele eleg yu pateyen ida lalakkin in-ungngaddan edum yun Hebrew?”

19 Kanday “Apu, endi pehding mi tep hin-appil idan peteg hu edum min biin Hebrew nem yadda iEgypt tep anggagannu hu daka pan-ungngai e eleg kami umdateng ni neukat hu u-ungnga da.”

20-21 Et humman hu dimmakkell idan peteg hu helag Israel niya immetteng law hu kabaellan da. Gapuh ni kapengu-unnudiddan nunyan bii nan hi Apu Dios, ey binendisyonan tudda et mengahwadda dama et mawedadda u-ungnga da.

22 Entanni law ey in-olden etan ni patul idan tutu-u tu e kantuy “Yu pan-ibbeng ida hu pakeiungngan lalakkin Hebrew di Wangwang e Nile di diman Egypt, nem entan tudda ilegat hu biin pakeiungnga.”

---

† 1:15 1:15 Yadda tuud Egypt ey dadda kangeddanidda helag Israel ni Hebrew.

2

Ya neiungnaan Moses

¹ Yan nunyan tsimpuh ey wada etan han-ahwan helag Levi.

² Nambutsug etan bii et man-ungnga ey laki. Inang-ang etan ni inetu e kakkayyaggud ni gelang et itattallu tun tellun bulan. *

³ Nem entanni ey eleg tu law han-itlu et lumaggan basket ni heni labba et pampudlitan tun pukut ma-lat eleg humgep danum. Inha-ad tudman etan gelang et tu itlud mekatlubbung di gilig ni Wangwang e Nile.

⁴ Ya etan biin agi etan ni gelang ey wadad man e kamantattallu etan di a-allaw tu e tuka ang-ang-anga hu meippahding ni hi-gatu.

⁵ Entanni ey immali etan biin u-ungngan patul ni an man-e-meh etan di wangwang. Kaman-e-meh ey ida nandaddallan etan bega-en tud gilig nunman ni wangwang. Inang-ang etan ni u-ungngan patul etan basket ni kamangkalkalyap etan di mekatlubbung et itu-dak tu hakey ni bega-en tu et tu al-en.

⁶ Sinukwaban etan ni u-ungngan patul ey wada gelang ni lakin kamannengngih ey himmek tu. Kantuy "Huyya mannuman kattedg hu hakey ni u-ungngaddan Hebrew."

⁷ Et henupen etan ni biin agin nunman ni gelang, et kantu etan ni u-ungngan patul ey "Kaw pinhed mu et nak umeyag ni biin Hebrew, ma-lat hi-gatu mengipaptek eyan gelang?"

---

* 2:2 2:2 Hebrews 11:23

⁸ Ey kantuy “Uh, elaw ka tep.” Et lumaw etan bii et hi inetu kumedek hu tu inaygan.

⁹ Kan etan ni u-ungngan patul etan ni inan gelang ey “Awit mu eya gelang ma-lat ipaptek mu et tangdanan daka.” Et awiten tu etan gelang et ipaptek tu.

¹⁰ Et yan neettengan nunman ni gelang, ey inlaw inetu etan ni u-ungngan patul et ibilang tun u-ungnga tu. Inngadnan tun hi Moses e ya keibbellinan tu ey ‘Iddakal’ tep indakal tud danum.

Ya binsikan Moses et lumaw di Midian

¹¹ Nehiken law hi Moses et hakey ni aggew, ey limmaw ni an menang-ang idan edum tun Hebrew ey inang-ang tu hu kapengippelilligasi-dan iEgypt ni hi-gadad daka pengunnungunnu. Entanni ey inang-ang tu hakey ni iEgypt e tuka pambe-iga etan hakey ni edum tun Hebrew.

¹² Kamanwingiwingi hi Moses ey endi hu kamenang-ang-ang ni hi-gatu et pateyen tu humman ni iEgypt et iku-ku tud palnah.

¹³ Nawa-wa mewan ey inang-ang tudda dewwan Hebrew e ida kamambekkal. Et kantu etan ni nambahul ey “Kele muka pangkewwaya eya edum mun Hebrew?”

¹⁴ Himmumang humman ni tuu ey kantuy “Hipa hu nemutuk ni hi-gam ni mambalin ni apu mi niya huwet mi? Kaw petteyen muwak dama henin impahding mu etan ni iEgypt ni kaalman?” † Ey simmakut hi Moses ni nangngelan tun nunman e kantuy “Tam inamta law idan tutu-u humman ni impahding ku.”

† 2:14 2:14 Acts 7:27-28, 35

15-16 Entanni ey tu-wangun dingngel etan ni patul humman ni neipahding et tu-et pepettey hi Moses. Nem bimmesik di Midian et an makibebley diman.

Hi Jetro hu padid Midian ni nunman ey wada pitun bibi-in u-ungnga tu. Hakey ni aggew e kamanyuyyuddung hi Moses di kad-an ni hibuy, ey immalidda humman ni bibi-in u-ungngan Jetro ni an man-ehhul ni peinum daddan kalneroh niya gelding ameda.

17 Nem dinegyun idan edum ni kamampattul humman idan bibi-in u-ungngan Jetro. Inangang idan Moses et baddangan tudda et painuman tu hu animal da.

18 Yan inenamutan da ey kan ameday “Kele anggagannuy immanemut kayu kuman nunya?”

19 Kanday “Tep wada etan iEgypt ni bim-maddang ni hi-gami et painuman tudda animal tayu.”

20 Kan ameday “Et attu humman ni tuu ey? Kele yu hini-yan diman? Yulli ayagi et makikan.”

21 Nekilaw hi Moses et lektattuy pininshed tun mekihha-ad di baley Jetro. Entanni ey impeahwan Jetro etan hakey ni u-ungnga tu e hi Sippora nan Moses.

22 Nan-ungnga hi Sippora ey laki et ngadanan Moses ni Gersom tep kantud nemnem tuy “Hi-gak ey hansinu-wannak di deya.”

23 Nelabah hu pigan toon ey netey etan patul di Egypt, nem nanengtun nemahhig metlaing hu kapanhelheltapidan helag Israel, et humman hu, ida kamampehemhemmek nan Apu Dios.

²⁴ Dingngel Apu Dios hu daka pampehemme-hemmeki, ey ninemnem tu hu nekitbalan tud Abraham, hi Isaac et hi Jacob,

²⁵ tep inamta tu dedan humman ni kapengip-pelilligasiddan iEgypt idan helag Israel et hemeken tudda.

3

Ya nekiummanganan Apu Dios nan hi Moses

¹ Hi Moses ey tuka ipappaptek ida animal ni nengapun hi-gatu e hi Jetro e padid Midian. Hakey ni aggew ey an impattul ida Moses hu kalneroh niya gelding etan di ba-hil ni eleg mebebleyi, et dunteng di Sinai e duntug ni kadan Apu Dios.

² Entanni ey nampeang-ang hu anghel APU DIOS ni hi-gatu etan di kamantettebbel ni ekkeket ni keyew. Inang-ang Moses e ma-nut kamantettebbel etan keyew, nem eleg megbu. *

³ Natnga hi Moses e kantud nemnem tuy “Kele nemalad humman ni keyew e eleg megbu? Imay panggu et nak henupen et paka-ang-angen ku.”

⁴ Inang-ang APU DIOS e kamangkeihnup hi Moses ey inhelan tu e kantuy “Moses!” Kan Moses ey “Uh Apu, iyadya-ak!”

⁵ Kan Apu Dios ey “Ehneng kadtan. Entan keihnup mudya. Ey ekal mu patut mu tep wadadak eyad lugal ni inehnengan mu.

⁶ Hi-gak hu Dios idan aammed mu e hi Abraham, hi Isaac et hi Jacob.” † Et hanian Moses hu

---

* **3:2 3:2** Acts 7:30 † **3:6 3:6** Ang-ang yu hu Matthew 22:31-32, Mark 12:26, Luke 20:37, Acts 7:32.

angah tu tep kaumtakut ni menang-ang nan Apu Dios.

⁷ Immehel mewan APU DIOS ni hi-gatu ey kantuy “Inang-ang ku e nemahhig hu kapanhelheltapiddan tuuk di Egypt niya dingngel ku hu daka pampehemmehemmekin daka pambeggain baddang ma-lat masiked hu daka panhelheltapi. Ey nakka hehmekadda,

⁸ et humman hu, immali-ak ma-lat ihwang kuddad kapengippelilligasiddan iEgypt ni hi-gada. Pe-kal kuddadman ni bebley et pellow kudda etan di mahkang ni kayyaggud ni puyek ni mateba hu kameitnem e humman hu nambebleyan idan Kanaanite, yadda Hittite, yadda Amorite, yadda Perisite, yadda Hibite niyadda Jebusite ni nunya.

⁹ Makulug ni dingngel ku hu palak idan helag Israel niya inang-ang ku hu nemahhig ni kapengippelilligasiddan iEgypt ni hi-gada.

¹⁰ Et humman hu, yan nunya ey ittu-dak daka et ka makihummangan etan ni patul di Egypt ma-lat ipengulum ida tuuk ni peni-yanan yun nunman ni bebley.” †

¹¹ Nem kan Moses ey “Apu, kaw hipa-ak kuman an mekihummangan etan ni patul ma-lat iebulut tun ippanguluk ida etan edum kun helag Israel et hi-yanen mi Egypt?”

¹² Ey kan Apu Dios ni hi-gatuy “Entan pandanag mu tep baddangan daka. Ya keangangan tun hi-gak hu nengitu-dak ni hi-gam ey heninnuy: Yallin pengippengngulan muddan

---

† 3:10 3:10 [5-10] Acts 7:33-34

tutu-uk ni peni-yanan yun Egypt, ey idaydayaw da-ak ni hi-gayu eyad duntug.”

¹³ Nem kan Moses ey “Nem inna-nu hedin umlawwak diman et kangkuddan edum kun helag Israel, ey intu-dak tuwak ni Dios idan aammed tayu et kanday ‘Hipa humman ni Dios ni muka pan-e-hela? Hipa ngadan tu?’ ey hipa ihhumang kun hi-gada?”

¹⁴ Kan Apu Dios ey “HI-GAK ETAN WADAN INGGANAH. Ehel mun hi-gada e kammuy ‘Ya etan wadan ingganah hu nengitu-dak ni hi-gak.’

¹⁵ Ehel mun hi-gada e hi-gak etan AP-APU e Dios idan aammed yu e hi Abraham, hi Isaac et hi Jacob hu nengitu-dak ni hi-gam. § Huyyan ngadan ku hu pangngeddann ni tutu-un hi-gak ni ingganah.

¹⁶ Elaw ka et amungen muddan emin hu aapun helag Israel et ehelen mun hi-gada e hi-gak hu AP-APU e Dios idan aammed yu e hi Abraham, hi Isaac et hi Jacob ey nampeang-angngak ni hi-gam. Ehel mun hi-gada e baddangan kudda tep inang-ang ku hu kapengippelilligasiddan iEgypt ni hi-gada.

¹⁷ Ninemnem kun pe-kal idad Egypt ma-lat mepapppeg hu daka panliligasi et palaw kudda etan di puyek ni mateba hu kameitnem e nambebleyan idan Kanaanite, yadda Hittite, yadda Amorite, yadda Perisite, yadda Hibite niyadda Jebusite.

¹⁸ Elaw ka et nanna-ud ni kullugen idan aapun helag Israel hu e-helen mu. Elaw kayuddan

---

§ 3:15 3:15 Matthew 22:32

emin ni aap-apun helag Israel et kayu maki-hummangan etan ni patul di Egypt. Et kanyun hi-gatuy 'Ya etan AP-APU e Dios min Hebrew ey nampeang-ang ni hi-gami et mahapul ni i-appitan mi. Et humman hu, iebulut mu anhan ma-lat lumaw kami etan di eleg mebebleyi, e tellun aggew hu pandellanan mi, et kami mandayaw ni hi-gatu e AP-APU e Dios mi.'

¹⁹ Nem inamtak e eleg tu i-abulut hedin eleg pillita.

²⁰ Et humman hu dakel ali hu pehding kun kaketngain kebahbahan ni Egypt et lektat tu ey i-abulut tun umlaw kayu.

²¹ Ey ang-angen ku et kayyaggud ali hu pannemnem idan iEgypt ni hi-gayu ma-lat yallin peni-yanan yun bebley da ey iddawtan dakeyullin mahapul yun ittabin yu.

²² Et emin idalli bibi-in helag Israel ey mangkekdeu idalliddan sinakdul dan bibi-in iEgypt ni kan bega-en ni hi-gadan balwasi niya linggeman ni usal ni nekapyad silber niya bal-ituk et pampehuklub da niya pampebalwasi daddan u-ungnga da. Pehding dalli huyya et al-en da la hu kinedangyan ni Egypt e heni da imbesik di gubat."

4

Indawtan APU DIOS hi Moses ni kabaelan tun mengippahding ni miracle

¹ Hinumang Moses hi APU DIOS e kantuy "Nem inna-nu hedin eleg kullugaddan edum kun helag Israel hu e-helen kun hi-gada? Hipa pehding ku

hedin kanday beken ni makulug ni nampeang-ang kan hi-gak?"

² Ey kan APU DIOS ni hi-gatuy "Hipa eya singnged mu?" Kan Moses ey "Tam hulkud."

³ Kan APU DIOS ey "Bekah mud puyek." Imbekah nan Moses ey nambalin ni uleg. Ey simmakut hi Moses et bumsik.

⁴ Nem kan APU DIOS ey "Tenged mu ikul tu." Et tengeden Moses ey nambangngad mewan ni hulkud.

⁵ Immehel mewan hi APU DIOS ey kantuy "Heninnuy pay hu ippahding mu ma-lat kulugen idan edum mun helag Israel e hi-gak e AP-APU e Dios idan aammed yu e hi Abraham, hi Isaac et hi Jacob ey makulug ni nampeang-angngak ni hi-gam.

⁶ Ihweng mu ngamay mud balwasim." Et ihweng Moses hu ngamay tu et guyuden tu ey bimmelah e neleprosih.

⁷ Kantu mewan ey "Ipidwam ni ihhehweng." Et ihweng tu mewan et guyuden tu ey na-kal humman ni leprosih di ngamay tu.

⁸ Immehel mewan hi APU DIOS ey kantuy "Hedin eleg da kulugen etan nemangulun miracle man wada-et ni kullugen da huyyan meikkadwan peang-ang mu.

⁹ Ey hedini ippahding mudda huyyan dewwan miracle, nem kapyatun eleg ida mengullug, ala kan danum di Wangwang e Nile et iduyag mud puyek. Et humman ni danum ey mambalin ni kuheyaw."

¹⁰ Nem kan Moses ey “APU, beken ni hi-gak hu itu-dak mu tep inna-nu dan mengullug ni hi-gak e beken nak ngu dedan ni mahepit.”

¹¹ Ey kan APU DIOS ni hi-gatuy “Kaw hipa nengapyan bungut ni tuu? Niya hipa kamenul-leng niya kamangngengngan tuu? Ey hipa hu kabaelan tun mengullap winu memetyan matan tuu ma-lat han-ang-ang tu? Kaw hipa edum ni kabaelan tun mengippahding idan nunya hedin beken ni hi-gak e hi APU DIOS?”

¹² Et humman hu, elaw ka kuma et mu ipahding hu inhel ku. Baddangan dakan umhapit niya ituttudduk hu e-helen mu.”

¹³ Nem kan Moses ey “Apu, eggak pinhed ni umlaw. Ya edum hu itu-dak mu.”

¹⁴ Ey bimmunget hi APU DIOS et kantuy “Ku anin tep. Hedin kammuy beken kan mahepit baddangan dakan agim e hi Aaron e helag Levi yaggud amtak e mahepit. Immen di dalan e kamengellin an menammun hi-gam. Inamtak et manggayayallin penang-angan tun hi-gam.

¹⁵ Ehel mun hi-gatu hu pinhed mun e-helen ma-lat hi-gatu hu menghel. Hi-gak hu mengitut-tuddun hi-gayun e-helen yu niya pehding yu.

¹⁶ Hi-gatu menghel ni pinhed mun e-helen idan tuu. Ey hi-gam hu heni Dios ni menghel ni e-helen tu.

¹⁷ Ey itebin mu eya hulkud mu ma-lat huttan ussalen mun mengippahding ni dakel ni miracle.”

Ya nambangngadan Moses di Egypt

¹⁸ Immanemut hi Moses di baley da et kantu etan ni nengapun hi-gatu e hi Jetro ey “Iebulut

mu anhan et lumaw wak ali nid Egypt et nak ida ang-angen aaggik diman et nak pepuhdanan hedin nanengtun mategudda.” Ey simbal nan Jetro.

¹⁹ Eleg ni hi-yanen nan Moses hu Midian ey immehel mewan hi APU DIOS ni hi-gatu ey kantuy “Pambangngad kad Egypt haggud netey ida law etan neminhed ni memettey ni hi-gam diman.”

²⁰ Et itakkay Moses di kebayyu etan ahwa tu niyadda u-ungnga tu et lumaw idad Egypt e impeki-la tu etan hulkud ni inhel Apu Dios ni ittabin tu.

²¹ Kan APU DIOS nan Moses ey “Hedin undateng kayud Egypt, ey entan tu liwwan et ipahding mud hinanggan etan ni patul ida etan miracle haggud indawat ku hu kabaelan mun mengippahding idan nunman. Nem pambalin kun manghay humman ni patul et eleg tu i-abulut ni pellow ida etan tuuk.

²² Et humman hu mahapul ni e-helen mun hi-gatu huyya: Kan APU DIOS ey ‘Nakka ibbilang ni pengulwan ni u-ungngak ida helag Israel.

²³ Ey kangkuy iebulut mudda ma-lat lumaw idan menaydayaw ni hi-gak e Dios da, nem manghay ka, et humman hu, petteyen ku hu pengulwan ni u-ungngam ni laki.’ ”

²⁴ Yan kapenglawwid Moses di Egypt et mangkampuddad dalan ey nampeang-ang hi APU DIOS. Ey innang ni petteyen tu hi Moses.

²⁵⁻²⁶ Nem hi Sippora e ahwan Moses ey im-malan ewah et kugiten tu etan u-ungnga dan laki, et idehidah tud helin Moses et kantuy

“Ayyakaw huyyan elaw yu e mahapul ni mekuggit kayu!” Et gapuh ni nunman ni impahding Sippora ey eleg law pateyen APU DIOS hi Moses.

²⁷ Hi APU DIOS ey inhel tu lan Aaron e tu dammuen di Moses etan di eleg mebebleyi. Et lumaw hi Aaron et tu dammuen hi Moses et akwalen tu.

²⁸ Et ehelen nan Moses nan Aaron ni emin hu inhel APU DIOS ni hi-gatu anin idan miracles ni pehding dan pambangngadan dad Egypt.

²⁹ Et mambangngad idad Egypt et amungen dadda etan aap-apuddan helag Israel.

³⁰ Et ehelen nan Aaron emin ni hi-gada hu inhel APU DIOS nan Moses. Ey hedin hi Moses man impahding tudda miracle et ang-angen idan nunman ni tuun neamung.

³¹ Ey kinulug dan makulug ni intu-dak idan APU DIOS. Ey yan nunman nengamtaan da e tuka hehhemekaddad daka panhelheltapi. Et manyuung ida et dayawen da hi Apu Dios.

5

Ya linawwan di Moses nan Aaron di kad-an etan ni patul

¹ Entanni ey limmaw di Moses nan Aaron di kad-an etan ni patul et kandan hi-gatuy “Ya etan AP-APU e Dios min helag Israel ey kantuy ‘Tebulut mudda tuuk et lumaw idad eleg mebebleyi et ida mandayaw ni hi-gak.’ ”

² Nem kan etan ni patul ey “Hipa ngu anhan humman ni kanyun AP-APU yu? Kele nak u-unnuden ey enggak amta humman ni AP-APU? Eleg mabalin ni kayu umlaw e helag Israel!”

³ Hinumang di Aaron nan Moses e kanday “Nampeang-ang ni hi-gami etan Dios min Hebrew et kantuy umlaw kamid eleg mebebleyi e mandellan kamin tellun aggew ma-lat mi i-appitan diman humman ni AP-APU e Dios mi. Tep hedin eleg mi u-unnuda ey pandedgeh dakemi ey mettey kami winu um-itu-dak ni mengubbat ni hi-gami et petteyen dakemi.”

⁴ Ey kan etan ni patul ni hi-gaday “Hipa kayun menaktak idan tuun nakka panggunnu! Lakkayuy kuma et yu ehelen idan edum yu ma-lat ida mampanggunu!

⁵ Yan nunya law ni-ngangun dimmakkel kayun Hebrew nem hi-gamin iEgypt ey pinhed yun issiked ni manggunnu?”

⁶ Et yan nunman ni aggew ey in-olden etan ni patul ida etan ni kamengipappangnguluddan himbut ni Hebrew

⁷ e kantuy “Entan tu law idwasidda kamampangngunnun dagemin meikkamdug di pulan mekapyan brick. Ngenamung idan an menemmak.

⁸ Nem mahapul ni mannenneng hu sigud ni bilang ni daka kapyaa. Eleg mabalin ni an mekullangan, anin hakey. Mahigadda dedan, et humman hu, daka ibbagabagan hi-gak e pellow kudda kunu et da iappitan etan Dios da.

⁹ Edumi yu ngunnuen da ma-lat wadan kenayun hu ngunnuen da et endi inna-nu dan an mandeddenggel ni itek.”

¹⁰ Et ehelen idan nunman ni kamengipappangnguludda etan ni himbut e kanday “In-

olden etan ni patul e eleg dakeyu law iddawsin dagemi

¹¹ et ngenamung kayun an menemmak, anin ni di attu. Nem mahapul ni mannenneng hu sigud ni bilang ni yuka kapyaa.”

¹² Et hinapen idan helag Israel hu Egypt ni hamak dan dagemi.

¹³ Kaippilit idan kamengipappangngulu e mahapul ni kapyaan da etan bilang ni daka kapyaan nunman lan ida kameidwasin dagemin kapyaan da.

¹⁴ Nem eleg da hangkapyu hu henin nunman ni bilang et yadda etan helag Israel ni nepilin mengipappangngulu hu nengipenuyuan da et pambaigen dadada. Et kandan hi-gaday “Kele kulang law hu yuka kapyaan nunya e beken ni henin nunman?”

¹⁵ Entanni et lumaw ida humman ni helag Israel ni kamengipappangngulu et kanda etan ni patul ey “Apu patul, kele hanniman hu yuka pehpehding ni hi-gami?”

¹⁶ Insiked yun um-idwat ni dagemi ey kanyuy kapyaan mi hu henin kadinakkel ni mika kapyaan nunman? Ey dakemi kapanbaiga ey beken ni hi-gami kambahul.”

¹⁷ Nem kan etan ni patul ey “Makahhiga kayu kumaddan e eleg yu pinhed ni mangngunnu, et humman hu, yuka ibbagabagan hi-gak e i-abulut ku ma-lat lumaw kayun an man-appit ni AP-APU yu.

¹⁸ Pambanggad kayu kumad yuka pangngun-nui. Endi an meidwat ni hi-gayun dagemi.

Mahapul ni kapyaan yu hu bilang ni brick ni yuka kapyaan nunman.”

¹⁹ Yan nunman hu nengamtaan idan nunman ni kamengipappanggulun helag Israel e endi mabalin ni da pehding nem u-unnuden da humman ni olden e mahapul ni kapyaan dan kewa-wa-wa hu sigud ni bilang ni brick ni daka kapyaa, anin ni endi meidwat ni hi-gadan dagemi.

²⁰ Negibbuh ni nekihummangan idan etan ni patul et umhep ida, ey wadad Moses nan Aaron ni kamanehhegged ni hi-gada.

²¹ Et kandan hi-gaday “Hi APU DIOS hu mengastigun hi-gayu tep ya impahding yu himmulun et deh e anggebe-hel dakemi law etan ni patul et yadda opisyal tu. Et humman kumedek pay hu umhulun ni pemetteyan dan hi-gami.”

Ya nanghelan APU DIOS e baddangan tudda tuu tu

²² Et makihummangan mewan hi Moses nan APU DIOS e kantuy “Kele muka i-abulut ida tuum ni manhelheltap? Kaw ya nengitu-dakan mun hi-gak ey ma-lat manhelheltap ida?”

²³ Tam meippalpu kumedek eman ni nak nekihummangan etan ni patul et peamtak etan inhel mun hi-gak ey nema-man tudda kapanhelheltap ni peteg. Ey endi kammun baddangan mudda ma-lat meihwang ida.”

6

¹ Hinumang APU DIOS hi Moses e kantuy “Yan nunya ey ang-angen mu law hu pehding ku etan ni patul. Pilliten kun mengipellaw ni hi-gayun

tuuk. Et hi-gatu ngu mengittu-dak ni hi-gayu et hi-yanen yu hu bebley dan penang-angan tun et-eteng ni kabaelan ku.

² Hi-gak hu AP-APU.

³ Nampeang-ang ngak lan Abraham, hi Isaac, et hi Jacob et ya amta da ey hi-gak hu Apu Dios e Kabaelan tun emin. Nem eggak peamtan hi-gada e ya ngadan kun impeamtak nunya e hi-gak hu AP-APU.

⁴ Nekitballak ni hi-gada niyaddalli helag da e iddawat kun hi-gada hu Kanaan e nekibebleyen da lan nunman.

⁵ Ey yan nunya ey peamnuk humman ni inhel kun hi-gada, tep dingngel ku kapampehemme-hemmekiddan tuuk ni impanhambut idan iEgypt.

⁶⁻⁷ Et humman hu, ehel muddan edum mun helag Israel e hi-gak hu AP-APU. Peang-ang ku hu et-eteng ni kabaelan kud nemahhig ni pengastiguk idan iEgypt, ma-lat pappegen ku hu nanhimbunan yun hi-gada niya ma-lat meihwang kayud yuka panhelheltapi. Et yallin pengip-pahdingan kun nunya hu pengamtaan yu e tuu dakeyun hi-gak e AP-APU e Dios yu.

⁸ Ippangulu dakeyu etan di bebley ni insapatah kun iddawat kun Abraham, hi Isaac et hi Jacob et hi-gayu memeltan ni nunman ni puyek ma-lat pambebleyan yu. Et nemnemen yu e hi-gak hu AP-APU yu.”

⁹ Et lumaw hi Moses et tu ehlen idan edum tun helag Israel hu inhel APU DIOS nem eleg da kulluga tep ya nemahhig ni daka panhelheltapi ey nedismayah ida.

¹⁰ Entanni ey kan APU DIOS nan Moses ey

11 “Lakkay di kad-an etan ni patul et mu ehlen e mahapul ni pellow tudda tuuk ni helag Israel et hi-yanen da eya bebley.”

12 Nem kan Moses ey “Nem ang-ang mu kedi, anin idan edum kun helag Israel et eleg da-ak kulluga, nekamma-ma ngun etan ni patul e eleg tuwak kulluga tep beken nak ni nelaing ni umhapit.”

13 Et mandalen APU DIOS di Moses nan Aaron e kantun hi-gaday “Elaw kayu et yu ehelen etan ni patul niyadda edum yun helag Israel e in-olden kun ippangulu yudda helag Israel et hi-yanen yu Egypt.”

Yadda nahlagan di Moses nan Aaron

14 Huyyadda tenten ni edum ni helag Israel e hi Jacob: yadda u-ungngan Reuben e pengulwan ey hi Hanok, hi Pallu, hi Hesron et hi Karmi. Huyyadda kamengipappangnguluddan pewen ni pamilyah Reuben.

15 Yadda u-ungngan Simeon e neihned ey hi Jemuel, hi Jamin, hi Ohad, hi Jakin, hi Sohar et hi Saul e ya inetu ey iKanaan. Huyyadda kamengipappangnguluddan pewen ni pamilyah Simeon.

16 Yadda u-ungngan Levi ey hi Gerson, hi Kohat et hi Merari. Hi Levi ey hanggatut et telumpulut pitu hu toon tu et han matey.

17 Yadda u-ungngan Gerson ey hi Libni et hi Sime. Nahlag ida dama et dumakkel ida.

18 Yadda u-ungngan Kohat ey hi Amram, hi Ishar, hi Hebron et hi Ussiel. Hi Kohat ey hanggatut et telumpulu et tellu toon tu et han matey.

19 Yadda u-ungngan Merari ey di Mahli nan Mushi. Emin ida eya nengadan ey u-ungngan Levi niyadda helag dadda.

20 Hi Amram ey inahwa tu hi Jokebed e agin ametu et man-ungngadda et di Moses nan Aaron. Hanggatut et telumpulut pitu toon Amram et han metey.

21 Yadda u-ungngan Ishar ey hi Korah, hi Nepheg, et hi Sikri.

22 Yadda u-ungngan Ussiel ey hi Mishael, hi Elsaphan et hi Sitri.

23 Hi Aaron ey inahwatu hi Elisheba e agin Nashon e u-ungngan Amminadab. Yadda u-ungnga da ey hi Nadab, hi Abihu, hi Eleasar et hi Ithamar.

24 Yadda u-ungngan Korah ey hi Assir, hi Elkanah, et hi Abiasap. Huyyadda helag Korah.

25 Hi Eleasar e u-ungngan Aaron, ey inahwa tu hu u-ungngan Putiel et mahlag ida et hi Pinehas. Emin ida huyyan nengadan ey hi-gada kamengi-pappangngulun helag Levi niyadda familyah da.

26 Di Moses nan Aaron e netenten ni helag Levi hu minandal APU DIOS ni mengippengnguluddan helag Israel ni meni-yan ni Egypt.

27 Hi-gada hu nekihummangan etan ni patul di Egypt et iebulut tu helag Israel ni meni-yan ni Egypt.

Pinutuk APU DIOS hi Aaron ni mengi-ehneng nan Moses

28-29 Yan nekihummanganan APU DIOS nan Moses di Egypt ey kantuy “Hi-gak hu AP-APU. Elaw kad kad-an ni patul et mu ehelen emin eya e-helen kun hi-gam.”

³⁰ Nem kan Moses ey “Inamtam e beken nak ngu kattedg ni mahepit. Hipa hu inna-nu etan ni patul ni mengullug ni hi-gak?”

7

Pinutuk APU DIOS hi Aaron ni menghel ni e-helen nan Moses

¹ Ey kan APU DIOS nan Moses ey “Iddawtan dakan et-eteng ni kabaelan mu, ma-lat hi-gam hu mengi-ehngeng ni hi-gak di hinanggan patul di Egypt. Ey hi agim e hi Aaron hu heni prophet mu.

² Ehel mun Aaron emin hu e-helen kun hi-gam et ehlen tu etan ni patul, ma-lat iebulut dakeyun helag Israel ni meni-yan ni Egypt.

³⁻⁵ Nem pambalin ku etan patul ni manghay et kahingen tu e-helen yun hi-gatu, anin ni dakel hu anggetakkut ni pehdng kud Egypt. Nemahhig ali hu pengastiguk idan iEgypt et han dakeyu ipengulun hi-gak ni meni-yan ni nunman ni bebley. Yan nunman ali hu pengamtaan da e hi-gak hu AP-APU.”

⁶ Et u-unnuden di Moses nan hi Aaron ni emin hu inhel APU DIOS ni hi-gada.

⁷ Yan nunman ni da nekihummanganan etan ni patul ey newalu et tellu toon nan hi Aaron ey newalu hu toon nan hi Moses.

Ya neipahding etan ni hulkud Aaron

⁸ Kan APU DIOS di Moses nan hi Aaron ey

⁹ “Hedin ibbaga etan ni patul e mahapul ni peang-ang yu hu miracle ni pengullugan tu e intu-dak dakeyun hi-gak, ey ehel mun Aaron et bekahen tu etan hulkud di hinangga etan ni patul

niyadda opisyal tu. Et humman ni hulkud ey mambalin ni uleg.”

¹⁰ Et lumaw di Moses nan Aaron di kad-an etan ni patul e inu-unnud da hu inhel APU DIOS ni hi-gada. Bingkah nan Aaron hu hulkud tud hinangga etan ni patul niyadda opisyal tu ey nambalin tu-wangun uleg.

¹¹⁻¹² Nem ineyagan dama etan ni patul hu nangkelaing niyadda etan kamenippahding ni magic ni iEgypt et bekahen da hulkud da ey nambalin ida daman uleg. Nem kinan ni uleg nan Aaron ida.

¹³ Nem manghay damengu etan patul e eleg tu kullugad Moses nan Aaron e humman dedan hu inhel nan APU DIOS ni meippahding.

Emin hu danum di Egypt ey nambalin ni kuheyaw

¹⁴ Entanni ey kan APU DIOS nan Moses ey “Deh manghay ni peteg etan patul et eleg tu i-abulut ni hi-yanen yun tutu-uk hu Egypt.

¹⁵ Et humman hu, elaw kallin an menammu etan ni patul ni lawwan tun kakkabbuhhan di Wangwang e Nile et hegeden mu etan di gilig tu. Ey itebin mu etan hulkud ni impambalin mu lan uleg.

¹⁶ Et kammun hi-gatuy ‘Intu-dak tuwak ni AP-APU e Dios middan Hebrew ni menghel ni hi-gam ma-lat iebulut dakemin umlaw ni an menaydayaw ni hi-gatu etan di eleg mebebleyi. Nem ingganah ni nunya ey kahing ka.

¹⁷ Et humman hu, amtaen mu law ni nunya, e hi-gatu hu AP-APU etan di ippahding tu. Ihheplat

ku eya hulkud eyad Wangwang et mambalin ni kuheyaw hu danum.

¹⁸ Mangkettey iddalli hu deleg et manhahamuy hu danum et eleg mabalin ni yu innumen.'

¹⁹ Ey ehel mu daman Aaron et tu ideng-deng hulkud tuddad wangwang, yaddad kulukul niyaddad lebeng di ditan Egypt et mambalin ni emin hu danum diman ni kuheyaw, anin idan inehul da."

²⁰ Impahding di Moses nan Aaron di hinangga etan ni patul niyadda opisyal tu hu inhel APU DIOS ni hi-gadan pehding da. Inheplat Aaron hu hulkud tud danum etan di wangwang et mambalin etan danum ni kuheyaw.

²¹ Ey nangketey ida hu deleg et mahemuy etan danum et eleg mabalin ni innumen idan iEgypt. Et humman hu neipahding e nambalin ni kuheyaw emin hu danum di Egypt.

²² Nem yadda dama magician di Egypt ey impambalin da danum ni kuheyaw. Et humman hu, nanengtun manghay etan patul, eleg tu un-nuden hu inhel di Moses nan Aaron e humman dedan hu inhel APU DIOS.

²³ Nealay nanligguh etan patul et manglaw di baley tu e eleg tun hekey hanguden etan impahding da.

²⁴ Et wada hakkey idan iEgypt ey nengukuddad gilig ni Wangwang e Nile ni pan-ehhulan da tep nambalin emin hu danum ni kuheyaw.

²⁵ Nelabah hu pitun aggew neipalpu eman ni impambalin APU DIOS hu Wangwang e Nile ni kuheyaw.

Dimmakel ni peteg hu tukak di Egypt

8

¹ Entanni ey immehel mewan hi APU DIOS nan Moses ey kantuy “Lakkay mewan et mu ehlen etan ni patul e kammuy ‘Kan ni AP-APU mi ey iebulut mudda tuuk et lumaw idan menaydayaw ni hi-gak.

² Tep hedin kahing ka ey peelli tu hantapug ni tukak et um-apnal ida eyad bebley yu.

³ Mekapkapnullin tukak hu Wangwang e Nile et humman hu um-aliddalli edum eyad baley mu, yad baley idan opisyal mu, niyad baley idan tutu-um. Umhehgep idad kuwaltuh mu, ey umlaw idad uggippan mu, yaddad yuka peneengi, anin idad bangeyu.

⁴ Ey anin alin attu kad-an yuddan opisyal mu et ya tuum ey um-alidda hu tukak ni hi-gayu.’

⁵ Ey ehel mun Aaron et idengdeng tu hulkud tuddad emin di wangwang, yad kulukul niyaddad lebeng di Egypt ma-lat maukat hu dakel ni tukak et umapnal idan emin di puyek di Egypt.”

⁶ Et idengdeng nan Aaron etan hulkud etan idad wada danum ey neukat idalli dakel ni tukak et mapnu hu bebley di Egypt.

⁷ Nem impahding ida damaddan magician hu hanniman e impaukat da dama hu dakel ni tukak.

⁸ Et paeyag etan ni patul di Moses nan Aaron et kantuy “Pandasal kayun AP-APU yu ma-lat ekalen tudda tukak et iebulut kun umlaw kayu et yu iappitan etan AP-APU yu.”

⁹ Kan Moses ey “Getud mu hu aggew et idasalan dakeyun emin idan opisyal mu niyadda

tuum, ma-lat meendidda eya tukak et ebuh di Wangwang e Nile ni panha-adan da.”

¹⁰ Kan etan ni patul ey “Yan kabbughan.” Et kan Moses ey “Dammutu hedin humman hu pinhed mu ma-lat pengamtaam e endi hu edum ni dios ni henin AP-APU e Dios mi.

¹¹ Endiddalli law eya tukak ni kamenuddukul ni hi-gayuddan opisyal mu niyadda tuum et ebuh alid Wangwang e Nile ni wada tukak.”

¹² Et hi-yanen di Moses nan Aaron etan patul et mandasal hi Moses nan APU DIOS ma-lat ekalen tudda etan dakel ni tukak ni impaeli tu.

¹³ Dingngel APU DIOS hu dasal Moses et mangkatey ni emin hu tukak di baballey, yaddad aldattan niyad papayyew.

¹⁴ Et pan-amungen idan iEgypt e pinenuppu-ul dadda. Entanni et nabwel ida etan tukak ey nemahhig ni kamanhemmu ey etan bebley.

¹⁵ Nem yan nenang-angan etan ni patul e endidda law hu tukak ey kahing mewan et eleg tudda u-unnudad Moses nan Aaron e humman dedan la inhel APU DIOS ni pehding tu.

Ya dimmakelan imuk di Egypt

¹⁶ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Ehel mun Aaron et iheplat tu etan hulkud tud puyek et mangkapyaddan emin hu dep-ul di Egypt ni imuk.”

¹⁷ Et iheplat nan Aaron hu hulkud tu ey nangkapyaya hu dep-ul ni imuk. Et nemahhig e daka keammuammungidda tuu niyadda animal. Dakel ni peteg hu imuk anin di attun bebley di Egypt.

18 Impatna-et damaddan magician ni pambalin hu dep-ul ni imuk, nem eleg da han-ipahding.

19 Et kanda etan ni patul ey “Hi Apu Dios hu nengipahding ni nunya.” Nem nanengtun kahing etan patul e humman dedan la inhel APU DIOS.

Neihullul mewan hu allahhing ni dimmakkel

20 Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Haleman kallin kabбуhhan et mu hegeden etan patul di wangwang et kammun hi-gatuy ‘Kan APU DIOS ey i-abulut mudda tuuk et lumaw idan menaydayaw ni hi-gak.

21 Nem hedin kahing ka, kastiguen dakeyu e peelli tu dakel ni allahhing et keam-amungan dakeyulli, anin idallin opisyal mu niyadda tuum. Ey nemahhig e mepnuddalli baballey yu. Ey anin attu lawwan yu et dakel alin peteg hu allahhing e endilli gessinen yu.

22 Nem endilli ngu allahhing di Goshen e nambebleyan idan tuuk. Huyya pehding ku e APU DIOS ma-lat pengamtaan mu e hi-gak hu AP-APU, ey hi-gak hu kamengippenahding eyaddan kamekapkapyadya Egypt.

23 Hi-gak ey amtak hu tuuk niya amtak tuum. Et huyyan miracle ey ippahding kun kabбуhhan.’ ”

24 Et mewa-wa ey nemahhig hu kapanligligasiddan tuud emin ni bebley di Egypt tep impaelin APU DIOS hu dakel ni allahhing. Et anin di baley etan ni patul et yad baley idan opisyal tu niyadda tuu tu ey napnun allahhing.

²⁵ Et paeyag mewan etan ni patul di Moses nan Aaron et kantuy “Lakkayuy et yu iappitan hu Dios yu, nem yadya e bebley mi hu pengipahdingan yu.”

²⁶ Nem hinumang nan Moses e kantuy “Eleg mabalin ni yadya hu pan-appitan mi tep anggebe-hel ni peteg idan tuum hu keklengen min i-appit min AP-APU e Dios mi. Et kaw eleg dakemilli tengbaa hedin yadya pan-appitan mi?”

²⁷ Mahapul ni u-unnuden mi hu kan ni AP-APU e Dios mi e umlaw kamin an man-appit ni higatu etan di eleg mebebleyi e tellun aggew hu pandellanan.”

²⁸ Kan nunman ni patul ey “Anin i-abulut dakeyun an man-appit ni AP-APU e Dios yu etan di eleg mebebleyi hedin eleg kayu um-eddawwin peteg. Ey idasali yuwak dama.”

²⁹ Hinumang Moses et kantuy “Yan lawwan mi ey mandasallak nan APU DIOS ma-lat makal ida allahhing di bebley yuddan opisyal mu niyadda tuum. Nem entan dakemi mewan haul e hedin neendidda etan allahhing ey eleg dakemi i-abulut ni umlaw ni an man-appit ni DIOS mi.”

³⁰ Et ebuhe hi-yanen di Moses etan patul et mandasal nan APU DIOS.

³¹ Dingngel APU DIOS hu dasal tu et meendiddan emin etan allahhing et anin hakey ey endi.

³² Nem ngimmehay mewan etan patul et eleg tudda mewan i-abulut ni umlaw.

9

Ya nemateyan APU DIOS ni animal idan iEgypt

¹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Mu ehel etan ni patul e kammuy ‘Kan ni AP-APU e Dios min Hebrew ey iebulut mudda tuuk et lumaw idan menaydayaw ni hi-gatu.

² Hedin kahing ka et eleg mu mewan i-abulut idan umlaw,

³ kastiguen daka e peellik hu pistin animal mat mangkatey ida kebayyu yu, kamel yu, baka yu, kalneroh yu niya gelding yu.

⁴ Nem endillin hekey hu mettey ni animal idan helag Israel, tep immatunan ku hu animal yun iEgypt et humman ida petteyen ku.

⁵ Et hi-gak e AP-APU ey ippahding ku huyyan kabbuhhan.’ ”

⁶ Ey tu-wangu e yan newa-waan tu ey impahding APU DIOS hu inhel tu et mangkatey ida animal idan iEgypt, nem endin hekey netey ni animal idan helag Israel.

⁷ Immitu-dak etan patul ni an mammahmah ni meippanggep ni animal idan helag Israel, ey kanday makulug numan ni endi netey ni animal da. Nem nanengtun kahing etan patul et eleg tudda palaw.

Kinastigun Apu Dios ida iEgypt e mangkepelhaan ida et yadda animal da

⁸ Kan APU DIOS di Moses nan Aaron ey “Kayu gamal ni dep-ul di appuyyan et petu-ug nan Moses ni ihhebweg di hinanggan etan ni patul.

⁹ Ya etan dep-ul ey um-ehbuk et meihhinnap alid emin di Egypt et mangkepelhaan idallin emin hu tuu niyadda animal.”

¹⁰ Et ida umlan dep-ul et lumaw idad kad-an etan ni patul et petu-ug nan Moses ni inheb-wag. Entanniy nangkepelhaan tu-wangu emin hu tuud Egypt anin idan animal da.

¹¹ Et endi law hu mabalin ni ippahding etan ni magician, tep anin ni hi-gada et yadda edum dan iEgypt ey nangkepelhaan ida dama.

¹² Nem mina-man nan APU DIOS hu ngehay etan ni patul et eleg tu u-unnuden di Aaron nan Moses e humman dedan la hu inhel APU DIOS nan Moses ni ippahding tu.

Impaelin Apu Dios hu etta-teng ni dallallud Egypt

¹³ Kan APU DIOS nan Moses ey “Haleman kan kabbuhkan ma-lat mu mewan hegeden etan patul et kammun hi-gatuy ‘Kan AP-APU e Dios min Hebrew ey iebulut mudda tuuk ma-lat lumaw idan menaydayaw ni hi-gak.

¹⁴ Tep hedini kahing ka et eleg mudda pellow, ey beken ni ebuh ida opisyal mu et yadda tuum ni kastiguen ku, nem anin ni hi-gam ma-lat pengamtaan mu e endi edum ni dios ni henin hi-gak eyad puyek.

¹⁵ Tep gullat na-mun impaelik hu nemahhig ni degeh et nanna-ud ni netey kayun emin.

¹⁶ Nem ninemnem ku dedan e eleg dakeyu petteya ma-lat ang-angen yu et-eteng ni kabaelan ku, ey ma-lat mandingngel hu ngadan tud emin ni tuud kebebbebley. *

---

* **9:16 9:16** Romans 9:17

17 Nem ay ingganah ni nunya ey nanengtun manghay ka e eleg mu i-abulut ni umlaw ida tuuk.

18 Et humman hu yan kabbuhhan ni henin nunyan olas, ey peellik hu nemahhig ni dallallu e endin hekey hu henin nunman neipalpu eman ni nambalin huyyan bebley.

19 Et humman hu iolden muddan tuum ma-lat ihidum dadda animal da niya hipaddan wadan hi-gayu. Tep hedin peellik hu dallalu ey mettey emin tuu niya animal ni eleg maihidum.' "

20 Yadda edum ni opisyal etan ni patul ey simmakut ida etan ni inhel tu et dadda pan-ihidum hu bega-en da et yadda animal da.

21 Nem yadda edum ey kahing idan inhel APU DIOS et eleg dadda pan-ihhidum hu bega-en da et yadda animal da.

22 Kan APU DIOS nan Moses ey "Idengdeng mu hulkud mud kabunyan et ma-gah idalli dallallu et mangka-gahan ida tuu, yadda animal niyadda intanem di Egypt."

23 Indengdeng nan Moses hulkud tud kabunyan ey impaeli tu-wangun APU DIOS di Egypt hu dallallu ey kamangkikidul niya kamangkekedyam.

24 Nemahhig hu dallallu niya kedyam e anggetakkut ni peteg. Ey endi henin nunman di Egypt neipalpun nekapyaan nunman ni bebley.

25 Et mangkebahbah ida neitnem ey nangketey ida tuu niyadda animal ni mangka-gahan ni dallallu.

26 Ebuh di Goshen e nambebleyan idan helag Israel ni endi na-gah diman ni dallallu.

²⁷ Impaeyag etan ni patul di Moses nan Aaron et kantun hi-gaday “Nakka ebbuluta e nambahullak. Neiptek hi APU DIOS ey neihla kamiddan tuuk.

²⁸ Pandasal kan APU DIOS ma-lat pasiked tu eya kidul niya dallallu! Et iebulut kun umlaw kayu.”

²⁹⁻³⁰ Kan Moses ni hi-gatuy “Anin ni hannitan hu ehel mu ey amtak metlaing e hi-gam niyadda opisyal mu ey eleg kayu umtakut nan APU DIOS. Nem anin, hedin um-a-allawwak eyad bebley ey itta-gey ku ngamay ku et mekihummangan nak nan APU DIOS et pasiked tu eya kidul niya dallallu. Humman pengamtaan mu e bagin APU DIOS eya puyek ni nambebleyan tayun tuu.”

³¹⁻³² Yadda neitnem ni kandan flax niya barley e ngannganih ni me-teng ey nangkebahbah. Nem eleg mebahbah hu intanem dan wheat niya spelt tep eleg ida ni pay tummel.

³³ Limmaw hi Moses di a-allaw etan ni bebley et ita-gey tu ngamay tu et mandasal nan APU DIOS ey nesiked hu kidul, ya udan niya dallallu.

³⁴ Nem nesiked ida humman ey nanliwat mewan etan patul niyadda opisyal tu tep kahing ida mewan.

³⁵ Immamnu hu inhel APU DIOS nan Moses e eleg i-abulut etan ni patul ni umlaw ida helag Israel.

10

Ya nengipealian APU DIOS ni dakel ni dudun di Egypt

¹ Kan APU DIOS nan Moses ey “Lakkay di kadan etan ni patul et ka mewan makihummangan

ni hi-gatu. Nem impambalin kun manghay anin idan opisyal tu ma-lat wada inna-nuk ni mengippeang-ang idan nunyan miracle.

² Et e-ehhelen yuddallin u-ungnga yu niya inap-apu yun edum ni aggew hu meippanggep idan nunyan impahding kun miracle ni nengas-tiguk idan eyan iEgypt. Et amtaen yun emin e hi-gak hu AP-APU.”

³ Et lumaw di Moses nan Aaron et kanda etan ni patul ey “Kan etan ni AP-APU e Dios min Hebrew ey ‘Pigantu pampekumbabahan mun hi-gak? Iebulut mudda tuuk et lumaw idan menaydayaw ni hi-gak.

⁴⁻⁵ Hedin nanengtun manghay ka et eleg mu i-abulut ida tuuk ni umlaw ey peellik ni kab-buhhan eyad bebley yu hu dakel ni dudun. Nemahhig e napnapan dallin emin hu puyek et endin hekey hu meang-ang ni puyek. Et kennen dallin emin hu intanem ni natdaan ni eleg bahbahen ni dallallu, anin idan keyew.

⁶ Mepnu baley mu, ya baley idan opisyal mu niya baley idan tuum. Huyyan mekapya ey nemahhig e anin ida lan a-ammed yu ey endi da inang-ang ni henin nunya neipalpun laputun nambebleyan dadya.’ ” Inhel Moses huyya et hi-yanen tu etan patul.

⁷ Yadda etan opisyal ey ida nanlilih etan ni patul da e kanday “Nekele, pigantu pengis-sikedan eyan tuun um-enidwat ni panligligatan tayu? Iebulut mudda eya helag Israel et lumaw idan an menadayaw ni AP-APU e Dios da. Kaw eleg mu ang-anga e nebahbah law eya bebley tayu?”

⁸ Et paeyag etan ni patul di Moses nan Aaron et kantun hi-gaday “Dammutun i-abulut dakeyun umlaw et yu dayawen hu AP-APU e Dios yu. Nem kaw hipaddan hi-gayu umlaw?”

⁹ Kan Moses ey “Mahapul ni umlaw kamin emin, anin idan u-ungnga mi, yadda nangkea-amma, yadda nangkei-inna niyadda animal mi ey peki-la min emin tep mahapul ni mampiyestah kami et manhahamul kamin menaydayaw ni AP-APU mi.”

¹⁰ Kan etan ni patul ey “Isapatah kud ngadan APU DIOS e eggak i-abulut ni mekillaw ida ahwa yu niya u-ungnga yu. Neaamta e wada lawah ni yuka nemnemneman pehding.

¹¹ Ebuh hu lalakkin i-abulut kun umlaw ni an menaydayaw etan ni AP-APU e Dios yu tep ay humman hu muka ibbagan pehding yu.” Inhel tu humman et pa-hep tud Moses nan Aaron etan di baley tu.

¹² Kan APU DIOS nan Moses ey “Ita-gey mu ngamay mu et umli dakel ni dudun di deya Egypt et kanen da emin hu sindaan ni dallallu.”

¹³ Et ildeng nan Moses hu hulkud tud Egypt et paelin APU DIOS hu dibdib ni nalpud kasim-milin aggew, et ia-aggew tu niya inlallabi tun dimmenibdib. Ey yan newa-waan tu ey dakel ni peteg hu dudun ni in-alin etan ni dibdib.

¹⁴ Nemahhig e nenapnapan emin hu bebley di Egypt ni dudun. Endi la hanneyan ni kedakkel ni dudun di Egypt ey endilli hanneyan ni meip-pahding diman.

¹⁵ Immepadda ey andeket hu kameang-ang. Kinan dan emin hu neitnem ni sindaan ni

dallallu et endin hekey hu natdaan anin idan lameh ni keyew. Et emin di Egypt ey endin hekey hu kameang-ang ni bulung winu lameh ni neitnem.

¹⁶ Et pagegannun etan ni patul ni impaeyag di Moses nan Aaron et kantun hi-gaday “Nakka ebbuluta e nanliwat tak nan AP-APU yu e Dios yu niya nambahullak ni hi-gayu.

¹⁷ Et humman hu pesinsahi yuwak anhan et mandasal kayu etan ni AP-APU e Dios yu et pasiked tu eya tuka pampalpaligat ni hi-gamin umhulun ni ketteyyan mi.”

¹⁸ Et hi-yanen nan Moses etan patul et mandasal nan APU DIOS.

¹⁹ Ey dingngel APU DIOS hu dasal nan Moses et bangiwen tu pellowwan ni dibdib, et palaw tud appit ni kasimmilin aggew et ityab tuddan emin hu dudun. Et endin hekey hu dudun di Egypt tep inlaw ni dibdib emin di Madlang ni Baybay.

²⁰ Nem impambalin APU DIOS etan patul ni manghay et eleg tu mewan palaw ida etan helag Israel.

Impambalin APU DIOS ni engeenget di Egypt

²¹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Ita-gey mu hu ngamay mu e idengdeng mud kabunyan et ma-ngetan emin hu bebley di Egypt.”

²² Inta-gey Moses hu ngamay tu ey na-ngetan emin hu bebley di Egypt ni tellun aggew.

²³ Et yadda iEgypt ey eleg da han-ang-ang hu anin hipa et eleg ida man-u-ukkat di baley dan tellun aggew. Nem yadda helag Israel ey kawwalwal ngu dedan di nambebleyan da.

²⁴ Impaeyag mewan etan ni patul hi Moses et kantun hi-gatuy “Lakkayuy et yu dayawen hu AP-APU e Dios yu. Dammutun mekillaw ida ahwa yu niyadda u-ungnga yu, nem entan peki-ladda animal yu henin kalneroh yu, gelding yu niya baka yu.”

²⁵ Ey kan Moses ey “Eleg mabalin hu hanniman tep mahapul ni i-appitan mi hu AP-APU e Dios mi.

²⁶ Et humman hu mahapul ni peki-la min emin hu animal mi. Eleg man ahan mabalin ni yadya hu pampillian min animal ni i-appit min hi-gatu tep mahapul ni umdateng kamidman et han mi amtaa hu pillien min i-appit min hi-gatu.”

²⁷ Nem impambalin mewan APU DIOS ni manghay etan patul et eleg tu pellow ida etan Hebrew.

²⁸ Kan etan ni patul nan Moses ey “A-allaw kadya! Entan ali law pampeang-ang ni hi-gak tep petteyen daka hedin!”

²⁹ Kan Moses ey “Hi-gam apu patul hu meunnud. Eggak ali law mampeang-ang ni hi-gam.”

11

Ya neteyyan idan pengulwan ni lakin u-ungngaddan iEgypt

¹ Kan dedan lan APU DIOS nan Moses ey “Hakey law huyyan ligat ni peellik etan ni patul et yadda tuu tu. Et hedin megibbuh huyya ey i-abulut dakeyun umlaw. Ey ya kakulugan tu ey hi-gatu mengittu-dak ni hi-gayu.

² Et ya pehding mu ey ehel muddan tuum et mambagaddan sinakdul yun iEgypt ni gamgam ni balituk niya silber.”

³ Yan nunman ey impambalin APU DIOS ida iEgypt ni nekalispituh niya kabbabbal daddan helag Israel. Ey anin idan opisyal ni patul niyadda tuu tu ey imbilang da hi Moses ni etagey hu saad tu.

⁴ Et kan pay Moses etan ni patul ey “Kan etan ni AP-APU mi ey yallin gawan hileng ey um-ali et hinnapen tu emin hu bebley yud Egypt

⁵ et emin hu pengulwan ni u-ungnga yun laki ey mettey. Meippalpun u-ungngam, e hi-gatu-et hu meihhayned ni hi-gam ni man-apu, et ingganah ni pengulwan ni u-ungngaddan kebabahan ni bega-en mu et yadda nemangulun impah ni animal yu ey mettey ida.

⁶ Medngel ali hu nangih ni endi tu neiingngehan tep endi neipahding ni henin nunyan nunman la ey endilli law henin nunyan meippahding.

⁷ Nem yadda helag Israel ey melinggep idalli tep endi meippahding ni hi-gada, anin idan animal da. Ey anin idan ahhu da et endi an umgungung. Yan nunman ali pengamtaan yu e nambaklang hu kapengibbillang APU DIOS idan helag Israel et hi-gayuddan iEgypt.

⁸ Ey emin idalli opisyal mu ey um-aliddan manyu-ung ni mampehemmehemmek ni hi-gak ma-lat ipenguluk ida tuuk et hi-yanen mi eya Egypt. Ey makulug ni umlaw kami.” Inhel Moses humman et umhep e nemahhig bunget tu.

⁹ Kan dedan lan APU DIOS nan Moses ey “Nanengtun eleg dakalli u-unnuda etan ni patul ma-lat peang-ang ku dakel ni miracle di deya Egypt.”

¹⁰ Et humman hu, anin impahding di Moses nan Aaron ida emin huyyan miracle di hinangan etan ni patul, ey eleg tu i-ebulut ni umlaw ida etan helag Israel tep impambalin APU DIOS ni manghay.

12

Ya Piyestah ni Passover e Nelabhan ni Anghel APU DIOS

¹ Entanni ey kan mewan APU DIOS di Moses nan Aaron di Egypt ey

² “Huyyan bulan hu memengngulun bulan ni hantoon.

³ Ehel yuddan edum yun helag Israel ma-lat yallin meikkeppulun aggew ni nunyan bulan ey wada hakkey ni pamilyah ey umpilin impah ni kalneroh ni ihhideda e hanhakkey di hakey ni pamilyah.

⁴ Hedin wada pamilyah ni eleg da han-epuh etan hakey ni kalneroh, mabalin ni mekiggedwa hu sinakdul da tep meippuun di kadinakkel etan ni pamilyah niya um-ustuh ni kennen.

⁵ Mahapul ni ya kayyaggud ni hantoon tun kalneroh winu gelding hu pillien yu.

⁶ Mahapul ni paka-ippaptek yudda huyyan animal ingganah ni mahmahdem ni meikkeppulut epat ni aggew. Et emin kayun helag Israel ey keklengen yun kehillengan tun nunman ni aggew.

⁷ Da-nihi yun kuheyaw hu nambina-hil ni pamedingan niya etan ta-pew ni habyen ni emin ni baballey yun pengikkannan yu.

⁸ Itangtang yudda etan detag ey ihideyud sinapay ni eleg ma-duman ni kamampelbag, ey hidai yun mapeit ni kameitnem.

⁹ Entan tu ekan ni meatta winu entan tu panhina-eng, nem itangtang yu e anin ni ya ulu tu, ya heli tu, ya puhu tu, ya altey tu niya egeh tu.

¹⁰ Mahapul ni kenen yun emin ni mahmah-dem ey endi tetdaan yu. Nem hedin wada metdaan man, giheb yu.

¹¹ Heninnuy pay hu pehding yu, pambalwasi kayun heni wada lawwan yu niya pampatut kayu ey ala yu hulkud yu. Ey papuut yu ekan tep melebbah nunyan hileng hu anghel kud baballey yu.

¹² Yan nunman alin hileng ey hinnapen kun emin hu bebley di Egypt et petteyen kuddan emin hu lakin pengulwan ni u-ungngaddan iEgypt niyadda nemangulun impah ni animal da. Ey bahbahren kun emin hu dios dan daka deyyawa, ma-lat pengamtaan da e hi-gak ni ebuh hu DIOS.

¹³ Ya etan kuheyaw ni idda-ni yud pamedingan yu hu pengimmatunan kun baballey yu et labhan ku ma-lat endi mettey ni hi-gayun ellian kun pemetteyan kuddan pengulwan ni u-ungngaddan iEgypt. *

¹⁴ Mahapul ni pehding yudda eya inhel kun ippahding yu e mampiyestah kayu ma-lat penguinemneman yun hi-gak e AP-APU yu. Ey ituttuddu yudda damaddan u-ungnga yu niya inap-apu yu huyya ma-lat eleg matelak huyyan

---

* **12:13 12:13** Hebrews 11:28

elaw.

¹⁵ Pitun aggew hu eleg yu pengngannin sinapay ni neha-adan ni kamampelbag. Ey yan memengngulun aggew ey mahapul ni e-kalen yudda emin hu kamampelbag ni sinapay di baballey yu. Tep hedin wadan hi-gayu hu mengngan ni sinapay ni neha-adan ni kamampelbag ni sinapay ni nunman ni pitun aggew ey eggak ibbilang ni tuuk.

¹⁶ Yan lapun aggew et yan meikkeppitun aggew ey meemung kayu et mandayaw kayun higak. Et endi an mangngun nunman idan aggew. Yan ebuh hu mabalin ni ingngunu yu ey ya mengiddaddan ni kenne yun pampiyestahan yu.

¹⁷ Mahapul ni pehding yu huyyan elaw tep yan nunyan aggew hu nengipa-kalan kun higayud Egypt. Ey pannananeng yun ippahding huyyan Piyestah ni Sinapay e eleg meha-adan ni kamampelbag.

¹⁸ Meippalpun mahmahdem ni meikkeppulut epat ni aggew ingganah ni mahmahdem ni meikkadwam pulut hakey ni aggew ni nunman ni nemangulun bulan ey eleg kayu mengngan ni sinapay ni neha-adan ni kamampelbag.

¹⁹⁻²⁰ Ey pitun aggew ni endi umkan ni sinapay ni neha-adan ni kamampelbag niya endi an meihha-ad ni kamampelbag di kabeley ni nunman idan aggew. Mahapul ni emin kayu, helag Israel winu beken, ey u-unnuden yu huyya tep ya etan mengehning et eleg tu u-unnuda ey eggak law ibbilang ni tuuk.”

Ya etan nemangulun Piyestah ni Passover

²¹ Et paeyag ida Moses emin aap-apun helag Israel et kantun hi-gaday “Kayu pilin impah ni kalneroh ni keklengen yun hemmulen ni pamilyah yun pampiyestahan yun Passover e humman la Nelabahan ni Anghel Apu Dios.

²² Niya betek kayun hissop ni itta-mel yu etan di kuheyaw ni kinleng yu et da-nihan yu nambina-hil ni pamedingan niya ta-pew ni habyen ni baley yu. Ey endin hi-gayu um-ehep ingganah ni mewa-wa.

²³ Tep hedin um-alilli hi APU DIOS di emin ni bebley di Egypt ni memettey idan pengulwan ni lakin u-ungngaddan iEgypt et ang-angen tu e wada kuheyaw di nambina-hil ni pamedingan niyad ta-pew ni habyen ni baley yu, pelebba tu etan anghel tu et eleg dakeyu illagat.

²⁴ Hi-gayu niyaddalli helag yu ey mahapul ni ippahding yudda huyyan katootoon ma-lat eleg matelak huyyan elaw.

²⁵ Et hedin umdateng kayu etan di lawwan yun puyek ni impakulug APU DIOS ni hi-gayu, ippahding yu huyyan Piyestah ni Passover.

²⁶ Hedin mahmahan idan u-ungnga yu e kele mahapul ni pehding yu huyya

²⁷ ey kanyun ihhumang yuy ‘Huyya piyestah ni penaydayaw min APU DIOS e i-appitan mi tep linabhan idan anghel tu baballey min helag Israel, et endi tu pinetey ni hi-gami, et ebuh ida ngu pengulwan ni lakin u-ungngaddan iEgypt ni pintey tu.’ ”

Dingngel idan helag Israel humman ey nandukkun ida et dayawen da hi APU DIOS.

28 Et u-unnuden da hu inhel di Moses nan Aaron e humman intugun APU DIOS.

Nangketey ida lalakkin pengulwan ni u-ungngaddan iEgypt

29 Yan nunman ni gawan hileng ey pintey APU DIOS emin hu pengulwan ni lakin u-ungngaddan iEgypt e neilepud u-ungngan etan ni patul e hi-gatu-et hu meihhayned ni mampatul ingganah di pengulwan ni u-ungngaddan nangkeikelabut, anin ni yadda nemangulun impah ni animal da.

30 Yan nunman ni hileng, ey bimmangun etan patul, yadda opisyal tu niyadda emin hu iEgypt ey kanengih ida tep emin di kabeley ey wada netey.

31 Et yan nunman ni hileng ey impaeyag etan ni patul di Moses nan Aaron et kantun hi-gaday “Lakkayuy et yudda ipengulu edum yun helag Israel, et manglaw kayu. Hi-yan yu eya bebley mi ma-lat yu dayawen etan AP-APU e Dios yu e humman hu yuka ibbagabagan pehding yu!

32 Pampeki-la yudda kalneroh yu niyadda edum ni animal yu, nem idasali yuwak anhan ma-lat wada dama hu panyaggudak.”

33 Kapandegdegaddan iEgypt etan ida helag Israel e kanday “Papuut yu et manglaw kayun emin. Endilli maptek ey mettey kamin emin hedini eleg kayu um-a-allaw di deya!”

34 Et panlibutan idan helag Israel hu pinelut dan alinah ni kapyaeen dan sinapay ni eleg mehadan ni mampelbag et libutan dan luput et pampahnen da.

³⁵⁻³⁶ Et manglaw ida e impeki-la da kinedangyan idan iEgypt tep nambaga idan hi-gadan hubeng, yadda silber niyadda balwasi e inu-unnud da inhel lan Moses ni pehding da. Nan-idwat idan iEgypt huyyan imbageda tep impambalin APU DIOS ni mekallispituh idan hi-gada. Hanniman hu nengal-an idan helag Israel ni kinedangyan idan iEgypt et itebin da.

Ya neni-yanan idan helag Israel ni Egypt

³⁷ Immegah ida helag Israel di Rameses et mandaddallan idan limmaw di Sukkot. Ya bilang dan emin ni neni-yan ni Egypt ey enem ni gatut hu libu nem eleg ida maibilang hu u-ungnga niyadda bibi-i.

³⁸ Ey dakel hu kalneroh da, gelding da niya baka dan impeki-la da. Dakel ida dama edum ni tuun beken ni helag Israel ni nekilaw ni hi-gada.

³⁹ Hedin nanha-ad ida, kinapya dan sinapay etan itabin dan alinah ni eleg meha-adan ni kamampelbag, tep hinaggadud hu immegahan da, et endi tsimpuh dan nengidaddan ni kennen da.

⁴⁰⁻⁴¹ Ya bilang ni toon ni nekibeblyan idan helag Israel di Egypt neipalpu eman ni linawwan dadman ingganah ni nunyan peni-yanan da ey epat ni gatut et telumpulun toon.

⁴² Yadda helag Israel ey mahapul ni katootoon ey i-appit dan APU DIOS humman ni hileng ni nengihwangan tun hi-gada et hi-yanen da Egypt.

Yadda etan meu-unnud ni Piyestah ni Passover

⁴³ Entanni ey immehel mewan hi APU DIOS et kantud Moses nan Aaron ey “Yahhuy hu olden ni

meu-unnud ni pengippahdingan yun Piyestah ni Passover. Endi hansinu-wan ni beken ni edum yun helag Israel ni mekikkan ni hi-gayu etan ni indaddan yun kalneroh ni hemmulen yun pengine-nem-neman yun nelabahan ni anghel ku.

⁴⁴ Nem dammutun mekikkan ida himbut yun gintang yu, hedin nekugit ida.

⁴⁵ Eleg mebellin ni mekikkan ida nekibebley ni hi-gayun nalpud edum ni bebley niyadda yuka panggunnun kametangdani.

⁴⁶ Ey mahapul ni kenen yun emin humman ni kalneroh etan di bawang ni baballey yu. Entan tu i-hep ey ang-ang yu et endi an megiplung ni genit nunman ni keklengen yu. †

⁴⁷ Emin kayun helag Israel ey mahapul ni ippahding yu huyyan piyestah.

⁴⁸ Nem eleg mabalin ni mekikkan hu tuun eleg makugit. Ey hedin wadadda nalpud edum ni bebley ni nekibebley ni hi-gayu et pinhed dan meki-dum ni pengippahdingan yun nuntan ni pengine-nem-neman yun nelabahan ni anghel ku, dammutu. Nem mahapul ni mekuggit idan emin hu lalakkid pamilyah da anin idan lalakkin kamekihha-ad ni hi-gada ma-lat heniddan hi-gayun helag Israel et han mabalin ni meki-dum ida.

⁴⁹ Emin kayun helag Israel et yadda etan tuun nekibebley ni hi-gayu ey mahapul ni u-unnuden yudda huyyan meu-unnud ni pengippahdingan ni Piyestah ni Passover.”

⁵⁰ Emin ida helag Israel ey inu-unnud da hu

---

† 12:46 12:46 John 19:36

tugun APU DIOS ni inhel di Moses nan Aaron ni hi-gadan pehding dan peni-yanan dan Egypt.

⁵¹ Et ipengulun APU DIOS idan meni-yan ni Egypt ni nunman ni aggew.

13

Ya pengi-eng-engan idan helag Israel ni pengulwan ni lakin u-ungnga da nan APU DIOS

¹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey

² “Emin hu pengulwan ni u-ungnga yun laki niya nemangulun impah ni animal yu ey ieng-eng yun hi-gak. Tep bagik emin hu pengulwan * ni u-ungnga yun helag Israel, anin idan neman-gulun impah ni animal yu.”

³ Kan Moses idan edum tun helag Israel ey “Nemnemnem tayun ingganah huyyan aggew ni neni-yanan tayun Egypt et meliblih itsud neihbutan tayu gapuh ni et-eteng ni kabaelan APU DIOS. Ey ang-ang tayu et eleg tayu kanen hu sinapay ni neha-adan ni kamampelbag.

⁴⁻⁵ Yan nunyan memenggulun bulan ni Abib ey hini-yan tayu Egypt et lumaw itsu etan di bebley ni impakulug APU DIOS ida lan ammed tayun idawat tun hi-gatsu. Humman hu nam-bebleyan idan Kanaanite, Hittite, Amorite, Hibite niyadda Jebusite. Humman ni bebley ey dakel kennen ey mateba kameitnem. Hedin umdateng kayudman, ey entan tu liwwan ni ippahding hu pan-am-amlengan yu hedin nedatngan huyyan aggew ni katootoon.

---

* **13:2 13:2, 12, 15** Luke 2:22-24

⁶⁻⁷ Et yan dettengan yudman ni kakkayyaggud ni bebley ey ang-ang yu et eleg yu kanen hu sinapay ni neha-adan ni kamampelbag niya mahapul ni endi kamampelbag ni sinapay di baballey yu et yad bebley yu ni memengngulun pitun aggew ni memengngulun bulan. Et yan meikkeppitun aggew ey mampiyestah kayu e manhahamul kayun penaydayaw yun APU DIOS.

⁸ Et hedin ippahding yulli huyyan piyestah ni katootoon ey ehel yuddallin u-ungnga yu e mukun wada huyyan piyestah ey tep huyya penguinemnemneman tayun impahding APU DIOS et hi-yanen tayu Egypt.

⁹ Huyyan piyestah ey heni malkad ngamay winu tuktuk yun mengippenemnem ni hi-gatsun ingganah idan tugun APU DIOS. Huyya pehding tayu tep impa-kal daitsun hi-gatud Egypt gapuh ni et-eteng ni kabaelan tu.

¹⁰ Et humman hu ippahding yulli huyyan piyestah di nagtud ni aggew ni katootoon.

¹¹ Yallin nunman alin dettengan yu etan di bebley ni impakulug APU DIOS ida lan ammed tayun iddawat tun hi-gatsu e humman hu nam-bebleyan idan iKanaan,

¹² ey mahapul ni ieng-eng yun APU DIOS hu pengulwan ni u-ungnga yu tep emin hu lakin pengulwan ni u-ungnga yu anin idan nemangulun lakin impah ni animal yu ey hi-gatu.

¹³ Nem humman idan pengulwan ni lakin u-ungnga yun ieng-eng yun APU DIOS, ey dammutun hullulan yun lakkitun impah ni kalnero. Et ya nemangulun lakkitun impah ni kebayyu ey dammutun hullulan yun lakkitun impah ni

kalnero. Nem hedin eleg yu pinhed ni hullulan, giplung yu buklew tu et matey.

¹⁴ Ey hedin ibbagaddallin u-ungnga yun edum ni aggew hu gaputun yuka pengippahdingin nunya, kan yulli ey 'Mukun mika ippahding huyya ey tep gapuh ni et-eteng ni kabaelan APU DIOS ey impa-kal dakemid Egypt e neihbutan mi

¹⁵ e kinastigu tu etan patul et pateyen tu pengulwan ni u-ungnga tu, yadda pengulwan ni u-ungngaddan tutu-u tu niyadda nemangulun impah ni animal da tep manghay et eleg dakemi i-abulut ni me-kal diman. Et humman hu, mahapul ni iddawat tayuddan APU DIOS hu nemangulun lalakkin u-ungnga tayu et yadda nemangulun impah ni animal tayu. Nem ya meihhullul ni pengulwan ni lakin u-ungnga tayu ey ya impah ni kalnero.

¹⁶ Huyyan pehding tayu ey heni malkad ngamay winu tuktuk tayu et penginemnemneman tayun ingganah ni nangkalan APU DIOS ni higsatsud Egypt gapuh ni et-eteng ni kabaelan tu.' "

Yan nengipenguluan APU DIOS idan helag Israel et hi-yanen da hu Egypt

¹⁷⁻¹⁸ Yan nengiebulutan etan ni patul ni hi-yanen idan helag Israel hu Egypt ey beken etan di keltad ni mampellaw di Pilistia hu impangulun Apu Dios ni dinlan da ey humman et hu neihnup. Et ya impangulu tu ey ya etan di eleg mebebleyi e mampellaw etan di Madlang ni Baybay nem nelikaw humman ni dinlan da. Tep kan APU DIOS ey "Nungay mantuttuyyu ida et mambanggad idad Egypt hedin mahapul ni

mekiggubbat ida.” Humman ninemnem tun pehding anin ni wada almas dan intabin dan neni-yanan dan Egypt.

¹⁹ Yan neni-yanan di Moses ni Egypt ey neki-la tu genit Joseph tep inhel lan Joseph idan edum tun helag Israel e kantuy “Baddangan dakeyullin APU DIOS et hedin hi-yanen yulli Egypt, mahapul ni peki-la yulli genit ku.”

²⁰ Hini-yan idan helag Israel hu Sukkot et dumteng idad Eham di gilig etan ni eleg mebebleyi et mangkampuddadman.

²¹⁻²² Ya impahding APU DIOS ni nengipengulun hi-gada ey hedin kawwalwal, kamambalin ni kulput et tuka ippangnguludda et hedin hileng, kamambalin humman ni kulput ni et-eteng ni apuy ni kamantettebbel et humman daka penil-lag ni dellanen da. †

14

Impangedwan APU DIOS etan danum di Madlang ni Baybay

¹ Entanni ey kan mewan APU DIOS nan Moses ey

² “Ehel muddan edum mun helag Israel et mambangngad kayu etan di neihnup di Pi Hahiro e nambattanan ni Migdol et ya Madlang ni Baybay, et mangkampu kayu etan di demang ni Baal Sepon.

³ Et penghel etan ni patul ni Egypt ey nehama kayu niya nehukum kayu tep wada kayud nambattanan ni eleg mebebleyi et ya baybay,

---

† 13:21-22 13:21-22 Ang-ang yu Exodus 40:30.

⁴ et pedugen dakeyu tep pambalin ku mewan ni manghay. Implanuh ku huyya ma-lat usalen ku etan patul niyadda sindalu tun pengippeangan kun et-eteng ni dayaw ku, et pengamtaan idan iEgypt e hi-gak hu AP-APU.” Et an ehlen Moses idan edum tun helag Israel ey inu-unnud da.

⁵ Ya etan patul et yadda opisyal tu ey ida kamantuttuyyun limmawan idan helag Israel et eleg ida law mambanggad et kanday “Eyyakaw kumedek! Hipa ninemnem tayu, kele tayu in-abulut ni umbesik ida etan helag Israel? Tam endi law pambega-en tayu.”

⁶⁻⁸ Impambalin mewan APU DIOS ni manghay etan patul et paidaddan tu hu kalesah ni pan-lugganan tu ma-lat ipengulu tudda sindalu tu niyadda ap-apudan memdug idan helag Israel. Inusal da enem ni gatut ni kekakkayyaggudan ni kalesa et yadda edum ni kalesa di Egypt ni kameussal di gubat. Ey netuled idan emin ni namdug idan helag Israel.

⁹ Yadda namdug idan helag Israel ey ya etan patul, yadda sindalun nandalan, yadda nampangkebayyu niyadda nampangkalesa et hakupen daddan nangkampud gilig ni Madlang ni Baybay e neihnup di Pi Hahirod niya demang ni Baal Sepon.

¹⁰ Yan nenang-angan idan helag Israel e iyyadalli etan patul niyadda sindalu tu ey simmakut ida et ida kamampehemhemhem nan APU DIOS ma-lat ihwang tudda.

¹¹ Kandan Moses ey “Eyyakaw kumedek, kaw in-ali dakemidyad eleg mebebleyi et matey

kamidya? Kaw kulang hu keikkullungngan di Egypt?

¹² Inhel mi dedan ni hi-gam e eleg dakemi pekidimdima-u et anin ew ngun diman kamid Egypt. Kekkeddudul tu hu nannaneng kamin himbut di diman nem ya etan kami mettey di deya!”

¹³ Nem kan Moses ey “Entan takut yu! Petuled yu nemnem yu et ang-angen yu hu pehding APU DIOS ni mengihwang ni hi-gatsun nunya. Tep humman idan iEgypt ey meendidida et endilli law yu penang-angan ni hi-gada.

¹⁴ Ya kayyaggud ni pehding tayu ey pelinggep tayu nemnem tayu et ngenamung hi APU DIOS ni mekiggubbat ni hi-gada.”

¹⁵ Kan APU DIOS nan Moses ey “Kele kayu kamampehemhemmek ni hi-gak? Ehel mu kumadda eyan tuu et ituluy yun menglaw.

¹⁶ Idengdeng mu eya hulkud mud baybay et megedwa eya danum et mandalan kayuddan edum mun helag Israel di mamega.

¹⁷ Pambalin kudda mewan eya iEgypt ni manghay et anin kayu kamenglaw ey pan-unnuden dakeyu. Nem hi-gak hu mekiggubbat ni hi-gada et apputen ku etan patul, yadda sindalu tu, yadda sindalu tun nangkalesa et yadda nangkebayyu et meang-ang hu et-eteng ni kabaelan ku.

¹⁸ Et humman ni pengapputan kun hi-gada hu pengamtaan da e hi-gak hu makulug ni AP-APU.”

¹⁹ Et ida kamenglaw hu helag Israel ey limmaw etan anghel ni kamengipappanggulun hi-gadad dingkuggan da ey limmaw dama etan kulput di nambattanan

²⁰ idan helag Israel et yadda iEgypt et maiheni. Entanni et nehileng ey engeenet di kad-an idan iEgypt, nem kawwalwal di kad-an idan helag Israel tep nambalin ni apuy etan kulput. Et endi inna-nuddan iEgypt ni meihnup ni hi-gada.

²¹ Dimmateng ida etan di baybay et idengdeng nan Moses etan hulkud tu ey impaelin APU DIOS hu na-let ni dibdib ni nalpud appit ni kasimmilin aggew et dumenibdibdib ingganah newa-wa. Entanni ey nanggedwa etan danum et mabudihan hu dalinat ni baybay.

²² Et man-agwat ida helag Israel di baybay e nandalan idad mamegan puyek tep ya etan danum di nambina-hil di winilli niyad winannan ey heni natneng.

²³ Ida kamangkeipdug hu iEgypt ni nampangkalesah ida niya nampangkebayyu.

²⁴ Yan eleg pay ni mewa-wa ey nan-uhdung hi APU DIOS e wada etan di kulput et apuy. Et wadaen tu takut idan sindalun iEgypt.

²⁵ Endi maptek ey kamangkeillunnek hu heli idan kalesah da et ida kamampaligat ni umlaw. Et kanday “A-allaw itsu kumadya! Tep ya DIOS idan helag Israel hu kamekihhanggan hi-gatsu.”

²⁶ Yan nan-agwatan emin ni helag Israel di bahil ni baybay ey kan APU DIOS nan Moses ey “Idengdeng mu mewan hu ngamay mud baybay ma-lat mandammu etan danum et mangkalsing ida eya iEgypt ni kamangkeipdug.”

²⁷⁻²⁸ Et idengdeng Moses hu ngamay tud baybay ni kakkabbuhhan ey nambangngad etan danum. Et mangkaenud ida kalesa et yadda kebayyu ey nangkalsing ida sindalun iEgypt.

Impatnaddan iEgypt et ni umdakal, nem nalsing idan emin gapun nunman ni impahding APU DIOS et endi natdaan.

²⁹ Nem yadda helag Israel ey nan-agwat ida e nandalan idad mamegan puyek di dalinat ni baybay e nambina-hil hu danum e heni nebatneng di winannan niyad winilli.

³⁰⁻³¹ Natngadda helag Israel ey et-eteng law hu dinel dan APU DIOS et hi Moses e bega-en tun nenang-angan dan kabaelan tun nengihwangan tun hi-gadan nunman ni aggew e inapput tudda iEgypt et nangkalsing idan impahding tu. Et mangkaiwehit hu annel dad gilig ni baybay.

15

Ya a-appéh Moses

¹ Et gapuh ni nunman ni nengihwangan Apu Dios ni hi-gada ey impappangngulun Moses ida edum tun helag Israel et man-a-appéh. Kandad a-appéh day “Ia-appéhan ku hi APU DIOS tep naka-apput tudda buhul tu e imbeng tud baybay etan ida kebayyu et yadda nantakkay.

² Hi APU DIOS hu na-let ni mengi-ehneng ni hi-gak, ey hi-gatu mengihwang ni hi-gak. Hi-gatu hu Dios ku ey hi-gatu deyyawen ku. Ey hi-gatu Dios ni kadeyyawan ama, et humman hu ia-appéh ku meippanggep ni kasina-gey tu.

³ Hi APU DIOS ey netuled ey nelaing ni mekig-gubbat ey hi-gatu AP-APU.

⁴ Imbeng tuddad baybay hu sindalun iEgypt niyadda kalesa da. Et mangkalsing ida ketultuledan ni aap-apun sindalu da etan di Madlang ni Baybay.

⁵ Nalneng ida e henidda batun limmaw di nandallem.

⁶ Hi-gam e APU DIOS ey et-eteng hu kabaalam e muka paka-apputa buhul mu.

⁷ Gapuh ni kasina-gey niya kakina-let mu ey inapput muddan emin hu kamenanggan hi-gam. Impeang-ang mu bunget mun nengendian mun hi-gada, henin kapanggi-ingin apuy ni ulut.

⁸ Inheb-uk mud baybay ey negedwa hu danum e heni natneng et ay heni nedingding et mabudihan hu mamegan puyek di dalinat ni baybay.

⁹ Kan etan ni buhul miy 'Pepdugen kudda et hedin hina-kup kudda, nampatey kudda et al-en kun emin hu binaknang da et panggededwa middan tuuk.'

¹⁰ Nem inheb-uk mu mewan e APU DIOS, et mandammu etan danum et mangkalsing ida. Et malneng idad baybay e henidda gumek ni nalneng di nandallem.

¹¹ APU DIOS, endi edum ni dios ni henin hi-gam. Kaw wadan hi-gada hu kamedeyyaw ey kakkayyaggud e henin hi-gam? Et hipan hi-gada hu kabaalan tun mengippahding idan kamengippetngan muka ippenahding?

¹² Indengdeng mu wannan ni ngamay mu ey nangkeunug ida buhul mi et lumaw idad nandallem di puyek.

¹³ Nem hedin hi-gami, inhewang dakemi et ipengulu dakemi gapuh ni et-eteng ni impem-

inhed mun hi-gamin tuum. Ey gapuh ni et-eteng ni kabaelam ey ippaptek dakemi ingganah ni umdateng kami etan di bebley ni intudum ni panha-adan mi.

¹⁴ Dakel idalli hu tutu-ud kebebbebley ni mengngel alin nunman ni neipahding et umgeygey idan takut da. Nema-madda iPilistia,

¹⁵ anin idan aap-apun iEdom, niya iMoab. Ey nemahhig ali takut idan emin ni tuud Kanaan.

¹⁶ Umtatakut idalli gapuh ni et-eteng ni kabaelam, APU DIOS, et humman hu um-eneeneng idalli e endi da pehding ni hi-gami ingganah ni melebbah kamin tuum ni liniblih mud neihbutan mi.

¹⁷ APU DIOS, illaw dakemilli etan di duntug et heni dakemi ittanem diman ni pinilim ni panha-adam e kad-an ni baley mun kinapyam.

¹⁸ Hi-gam e APU DIOS hu mannananeng ni man-ap-apun inggana.”

¹⁹ Yan wadadda kakalesa niyadda kebayyu et yadda sindalun iEgypt di gawwan baybay, ey impandammu mewan APU DIOS etan danum et malsing idan emin. Nem yadda helag Israel ey nema-ganan hu nandalnan da etan di baybay.

Ya a-appéh Miriam

²⁰ Entanni ey hi Miriam e agin Aaron e prophet ey illatu tambourine tu et ipappangngulu tudda dama edum tun bii et wada hakkeyey impatnul tu hu tambourine tu et menattayyaw ida.

²¹ Et man-a-appéh hi Miriam e kantuy “Ia-appéhi tayu hi APU DIOS tep inapput tu buhul tayu ma-lat kaideyyawan tu. Imbeng tudda

kebayyu et yadda nampantakkay etan di baybay et mangkalsing ida.”

Ya etan mapeit ni danum di Marah

²² Entanni ey impangulun Moses mewan ida helag Israel et hi-yanen da etan Madlang ni Baybay et mampalaw idad Sur e eleg mebebleyi. Yan kaweda dadman ey tellun aggew ni endi da himmak ni danum ni innumen da.

²³ Entanni ey dimmateng idad Marah ey wada danum diman, nem mapeit. Et humman hu nealan ni nunman ni ngadan ni bebley ni Marah. Tep ya keibbellinan ni Marah di ehel dan Hebrew ey mapeit.

²⁴ Ey ida kaumguguhu et kandan Moses ey “Mahapul ni wada danum ni innumen et eleg itsu matey ni ewew tayu.”

²⁵ Et mampehemhemmek hi Moses nan APU DIOS. Intudun APU DIOS ni hi-gatu etan pangan keyew. Et alen tu et ibelangdu tu etan di danum ey na-kal pait tu et mabalin law ni meinum.

Ey yan nunman ni kaweda dad Marah ey impeamtan APU DIOS ni hi-gada etan ida tugun tun mahapul ni u-unnuden da, ma-lat ang-angen tu hedin u-unnuden da winu eleg.

²⁶ Kantuy “Hedin paka-u-unnuden yuwak et ippahding yudda etan pinhed ku et ya kayyaggud pehding yu, eleg dakeyu kastigua, beken ni heniddan iEgypt e kinastiguk idan degeh. Hi-gak hu AP-APU yu et ya panyaggudan yu hu nakka nenemnema.”

²⁷ Entanni ey dimmateng idad Elim e wada hampulut dewwan hebwak diman niya nepitun palmah e heni neyug et mangkampuddadman.

16

Ya etan kennen ni impaelin Apu Dios

¹ Emin ida helag Israel ey hini-yan da mewan hu Elim et lumaw idad Sin e hakey mewan ni eleg mebebleyi di nambattanan ni Elim niya Sinai et mangkampuddadman. Yan dintengan dadman ey hambulan et hampulut liman aggew hu nelabah neipalpun neni-yanan dan Egypt.

² Yan wadaddadman ey kaigugguhu mewan idan tutu-u di Moses nan Aaron.

³ Kanday “Eyyakaw, kedukdul na-mu hedin pintey dakemin APU DIOS di Egypt. Kele dakemi ippangulun hi-gatu eyad eleg mebebleyi et kami mettey ni upa? Yad Egypt ey dakel kennen, hedin pinhed hu detag ey wada, heniddan edum ni klasih ni mekkan.”

⁴ Et kan APU DIOS nan Moses ey “Peellik hu kennen ni melpud kabunyan. Nem mahapul ni kewa-wa-wa ey wada hakkeyey an mengem-mung ni um-ustuh ni kennen tun nunman ni aggew. Et huyya pengamtaan ku hedin u-unnuden da e-helen ku.

⁵ Nem yan meikka-nem ni aggew ni kelinglinggu ey emmungen da hu mampidwa kadinakkel tun daka emmungan kewa-wa-wa ma-lat wada kennen dan meikkeppitun aggew.”

⁶ Et amungen di Moses nan Aaron ida etan edum dan helag Israel et kandan hi-gaday “Yallin nunyan mahmahdem ey amtaen yu e hi APU DIOS hu nengipengulun hi-gatsu et hi-yanen tayu Egypt.

⁷⁻⁸ Ey yallin kakkabbuhhan ey ang-angen yulli hu et-eteng ni kabaelan tu. Dingngel tu hu

lilih yun hi-gatu, tep ma-nut hi-gami yuka pengihelin lilih yu, nem ya kakulugan tu ey hi-gatu hu nanlilihan yu, tep hi-gami ey bega-en dakemin ebuh ni hi-gatu. Hi-gatu hu mengidwat ni ihhideyun detag ni mahmahdem niya hi-gatu hu mengidwat ni mahapul yun sinapay ni kakkabbuhhan. Dingngel tu lilih yun hi-gatu, tep emin hu lilih yu ey hi-gatu nanlilihan yu.”

⁹ Kan Moses nan Aaron ey “Ehel muddan emin ni edum tan helag Israel et maemung idad kadan APU DIOS tep dingngel tu lilih da.”

¹⁰ Et kapan-e-helan Aaron humman ni hi-gada ey nampeang-ang hu kaumhilin dayaw APU DIOS etan di kulput.

¹¹⁻¹² Immehel hi APU DIOS nan Moses e kantuy “Dingngel ku lilih ida eyan tuu. Ehel mun hi-gada e yan mahmahdem ey wada detag ni iddawat kun ihhideda. Et yan kakkabbuhhan ey iddawat ku emin hu sinapay ni mahapul da. Et humman pengamtaan da e hi-gak e AP-APU hu Dios yu.”

¹³ Yan nunman ni mahmahdem ey immali tuwangu hu hantapug ni sisit ni quail etan di nangkampuan da. Ey yan kakkabbuhhan ey dimmelnu hu nanlinikweh di nangkampuan da.

¹⁴ Entannit endi law hu delnu ey nenapnapan etan puyek ni meingpih ni mangkablak e heni dallalu ang-ang tu.

¹⁵ Et yan nenang-angan idan tuu ey kanday “Hipa ngu huyya?” Kan Moses ni hi-gaday “Huyyadda indawat APU DIOS ni hi-gatsun kenen tayu.

16 Inhel tu e wada hakkeyey ya um-ustuh ni kennen tu hu emmungen yu e hantalub ni hanhakkey ni tuu.”

17 Et wada hakey ey ida nengamung ni kennen da. Nem eleg man-iinggeh hu inemung da e wadadda daddakkel hu inemung tu nem yadda edum.

18 Nem yan nanlekudan dan inemung ni hanhakkey ni hi-gada ey endi nehawalan winu nekulangan. * Wada hakkeyey immustuh hu inemung tun kennen tun han-aggew.

19 Kan Moses ni hi-gaday “Mahapul ni kennen yun emin ni nunyan mahmahdem ma-lat endi tetdaan yun kennen yun kakkabbuhhan.”

20 Nem wadadda eleg mengu-unnud ni nunman ni inhel nan Moses et tetdaan da edum etan ni kennen. Nem yan kakkabbuhhan ey nebangleh etan sindaan da e nebigihan ey kamampanhemmy. Neamtaan Moses humman ey nemahhig hu bunget tu.

21 Et kekakkabbuhhan ey wada hakkeyey kaumlaw ni an mengemmung ni um-ustuh ni kennen ni pamilyah tu. Hedin na-let hu petang ey kameumah ida etan natdaan.

22 Hedin meikka-nem ni aggew, kamampidwa kadinakkel ni daka emmunga e handedwan talub ni hakey ni tuu. Entanniy limmaw ida etan nepilin kamengipappangngulu et da mahmahan nan Moses, kele hanniman.

23 Kan Moses ni hi-gaday “Ya gaputun mahapul ni mampidwa kadinakkel ni emmungen yun

---

* **16:18 16:18** Ang-ang yu 2 Corinthians 8:15.

nunyan aggew ey tep intugun APU DIOS e yan kabбуhhan ey Sabadu e aggew ni nungew e endi manggunnu ma-lat mandayaw itsun hi-gatu. Mahapul ni ihhaeng yun nunya kennen yun kabбуhhan.”

²⁴ Inu-unnud da inhel nan Moses et umiha-ad idan kennen dan kewa-waan tu. Ey ma-nu humman ni sindaan da tep eleg mebangleh niya eleg mabigihan.

²⁵ Kan Moses ni hi-gaday “Huttan ni sindaan yu hu kennen yun nunyan Sabaduh, tep endi tayu hemmaken ni kennen. Yan nunyan aggew hu pandeyyawan tayun APU DIOS.

²⁶ Et humman hu meippalpun nunya ey henin nunman hu pehding yu e kayu mengemmung ni kennen yun enem ni aggew, nem yan kapitun aggew e Sabaduh ey endi hemmaken yun kennen.”

²⁷ Humman hu inhel nan Moses, nem yan nunman ni aggew ni Sabaduh ey wadadda metlaing etan limmaw ni an menemmak ni kennen, nem endi himmak da.

²⁸ Kan APU DIOS nan Moses ey “Pigantu pengu-unnudan eyaddan tuun tugun ku?

²⁹ Kaw eleg da nemnema e mampidwa kedakkel ni kennen ni nakka iddawat ni hi-gadan meika-nem ni aggew ma-lat um-ustuh ni kennen dan dewwan aggew? Tep hi-gak e AP-APU ey winedak hu meikkeppitun aggew ni pan-iyatuan yu e mannunggew kayu et eleg kayu umlaw ni an menemmak ni kennen yu.”

³⁰ Et neipalpun nunman ey ida kaman-iyatun meikkeppitun aggew.

³¹ Ya ngadan nunman ni kennen ey manna.
 † Ya ang-ang tu ey heni mablah ni bukel ni coriander et ya tamtam tu ey heni sinapay ni neha-adan ni danum ni putsukan.

³² Kan Moses idan edum tuy “Inhel APU DIOS e um-itlu itsu eyan manna ma-lat ang-angen idallin helag tayun edum ni aggew huyyan indawat tun hi-gatsu eyad eleg mebebleyin nengipa-kalan tun hi-gatsud Egypt.”

³³ Et ehlen Moses nan Aaron e um-alan panay et taluan tun kagedwah ni talub ni manna et tu iha-ad etan di kapanha-adin APU DIOS ma-lat penginemneman idallin helag idan ingganah.

³⁴ Inu-unnud Aaron humman ni inhel APU DIOS nan Moses, et tu iha-ad huyyan panay di hinangngab ni Kaban di bawang etan ni Tabernacle.

³⁵ Humman ni manna hu kikkinnan idan helag Israel ni na-pat ni toon etan di eleg mebebleyi ingganah ni dimmateng idad Kanaan.

³⁶ (Ya inusal dan nunman ni nanlekud ni manna ey omer e hantalub tuka ella.)

17

Ya neukatan ni danum di batu

¹ Hini-yan idan helag Israel hu Sin et tagan da elaw e daka u-unnuda kae-helan APU DIOS ni lawwan da. Entanni ey dimmateng idad Repidim et mangkampungdadman, nem endidman hu danum ni innumen da.

---

† **16:31 16:31** Ya keibbellinan ni manna ey “Hipa ngu humman?”

² Et da mewan keigguguhu hi Moses ey ida kamangngungudu e kanday “Idwasi dakemin danum ni innumen mi.” Ey kan Moses ni hi-gaday “Entan tuwak igugguhu? Kele pinhed yun patnaan hu anus APU DIOS ni hi-gayu?”

³ Nem naka-wew ida etan tuu et ida kamangngungudu e kanday “Kele dakemi impangulun meni-yan ni Egypt, et kami mettey ni inwew mi anin idan eyan u-ungnga mi niyadda animal mi?”

⁴ Et mandasal hi Moses nan APU DIOS et kantuy “Apu, hipa pehding ku? Deh e ida kaumbubunget eya tuun hi-gak e tengbaen dak.”

⁵⁻⁶ Et kan APU DIOS nan Moses ey “Pamengulu kayudda eyan nepilin mengipappangngulun helag Israel ni umlaw. Hehgeden dakeyulli etan di batud Duntug e Sinai. Itebin mu eya hulkud mun inheplat mu lad Wangwang e Nile, et iheplat mu etan di batu et maukat hu danum ni innumen yu.” Inu-unnud Moses huyyan inhel APU DIOS et iheplat tu hulkud tu etan di batu, ey neukat hu danum e kaang-ang-angaddan etan ni kamengipappangngulun helag Israel.

⁷ Et ngadanan Moses humman ni bebley ni Massah, tep yadman hu nematnaan idan helag Israel ni anus APU DIOS ni hi-gada. Ey ingngadnan tun Meribah tep nanlilih ida etan tutu-un hi-gatu e kanday “Kaw makulug ni wada hi APU DIOS di deyan mengippaptek ni hi-gatsu winu endi?”

Ya nekigubatan idan helag Israel idan iAmalek

⁸ Yan wadadda helag Israel di Repidim ey limmaw ida iAmalek ni an mengubbat ni hi-gada.

⁹ Kan Moses nan Joshua ey “Pili kan lalakkin an menammuddan iAmalek ni iyyallin mengubbat ni hi-gatsu. Et yan kabbuhhan ey nak um-ehneng etan di tuktuk ni duntug e tetngeden ku etan hulkud ni inhel Apu Dios ni ussalen ku.”

¹⁰ Inu-unnud Joshua hu inhel Moses et ida makigubat idan iAmalek. Yan nunman ni daka panggugubasi ey limmaw hi Moses, hi Aaron niya hakey ni kadwa da e hi Hur etan di tuktuk ni duntug.

¹¹ Hedin kaitta-ta-gey nan Moses etan hulkud, ida kamenga-apput hu helag Israel. Nem hedin nablay et imbabah tu ngamay tu, ida kamenga-apput hu iAmalek.

¹² Entanni ey nablay law hu ngamay Moses ni mengitta-ta-gey etan ni hulkud et pumulig di Aaron nan Hur ni batu et yudungan Moses. Nambina-hil idan hi-gatu et ita-ta-gey da ngamay tu ingganah ni nelinug hu aggew.

¹³ Et apputen di Joshua ida iAmalek.

¹⁴ Et kan APU DIOS nan Moses ey “Itudek yu eya meippanggep ni nengapputan yu, ma-lat eleg meliwwan ni ingganah. Ey ehel mun Joshua e petteyen kudda emin hu iAmalek.”

¹⁵ Et kumapyad Moses diman ni pan-appitan nan APU DIOS et ingadnan tun “Hi APU DIOS hu bandelah ku.”

¹⁶ Kan tuddan edum tun helag Israel ey “Kayyaggud hedin hi APU DIOS hu nanengtun

pengiddinnelan tayun mengittulluy ni mekig-gubbat idan iAmalek ni ingganah.”

18

Ya nambihitaan Jetro nan Moses

¹ Entanni ey dingngel Jetro e padid Midian e aman ahwan Moses hu meippanggep idan kayyaggud ni impahding APU DIOS nan Moses niyadda edum tun helag Israel et ya nengipakalan tun hi-gadad Egypt.

²⁻⁴ Ninemnem tun ikkuyug etan u-ungnga tu e hi Sipporah e ahwan Moses et yadda u-ungnga da e di Gersom nan Elieser. Yan nunman la ey impaenamut nin Moses hi Sipporah et yadda u-ungnga da et ida makiha-ad di kad-an Jetro. Yan neiungngaan idan nunman ni u-ungnga tu ey nginedanan tu etan pengulwan ni Gersom tep kantuy “Hi-gak ey immali-ak ni ebuh ni nekibebley di deya.” Ey ya etan meikkadwa ey nginadnan tun Elieser tep binaddangan Apu Dios hi-gatu. Et kantuy “Hi Apu Dios e kaday-dayawaddan ammed ku ey binaddangan tuwak et eleg tuwak pateyen etan ni patul di Egypt.”

⁵ Ingkuyug idan Jetro et lumaw idad nangkampuan di Moses etan di duntug ni eleg mebebleyi e yadman nampeang-angan Apu Dios lan nunman.

⁶ Hi Moses ey amta tu e um-alidda tep impamengulu lan Jetro e aman ahwatun impeamtan hi-gatu hu lawwan dadman.

⁷ Ida kamenetteng ey an dinammun Moses et manyuung et akwalen tu. Et ikuyug Moses idad kampu tu.

⁸ Ine-ehhel nan Moses nan hi Jetro emin hu impahpahding APU DIOS etan ni patul di Egypt et yadda tuu tu niya impahding tun nemappeg ni daka pengippeligligasiddan edum tun helag Israel. Ine-ehhel tu pay hu nanhelheltapan da neipalpun neni-yanan dan Egypt ingganah ni dintengan da etan di nangkampuan da, et ya nemaddangan APU DIOS ni hi-gadan nunman ni nanligligatan da.

⁹ Immamleng hi Jetro ni nangngelan tun nunman

¹⁰ et kantuy “Dayaw tayu hi APU DIOS tep inhewang dakeyud lawah ni impahpahding idan iEgypt et ya etan patul da.

¹¹ Yan nunya ey inamtak law e hi APU DIOS hu keta-ta-geyyan nem yadda dios ni kadeyyawad-dan edum ni tuu tep impaptek dakeyun tuu tu. Et ihwang dakeyud pehding idan iEgypt ni nekababbah hu daka penang-ang ni hi-gayun helag Israel e tuu tu.”

¹² Entanni ey in-appit Jetro hu kagihheba et yadda edum ni iappit tun Apu Dios. Immalid Aaron et yadda etan aap-apun helag Israel ni menammun hi-gatu et manhahamul idan emin ni pengidaydayaw dan Apu Dios.

Ya tugun Jetro

¹³ Newa-wa et ituluy Moses hu ngunu tun mengipennuh ni kapandidiklamuhiddan tuu. Tep meippalpun kakkabbuhhan ingganah ni mahmahdem, ey kamanhulluhullul ida tuun kaum-alin mandiklamuh.

14 Inang-ang Jetro huyyan neligat ni peteg ni ngunun Moses ey kantuy “Kele muka hahhakkeyi huttan ni ngunu e endi hu kaumbaddang ni hi-gam? Nakka ang-ang-anga ey neligat ni peteg hu ngunum, tep dakel ni neyun hu kaum-alin tuun kamampebaddang ni hi-gam.”

15-16 Hinumang nan Moses et kantuy “Mahapul ni ippahding ku huyyan ngunuk tep yan nakka pengippennuhin diklamuh idan tuu ey nak keituttuddun hi-gada tugun Apu Dios niyadda etan pinhed tun meunnud.”

17 Kan Jetro ni hi-gatuy “Beken ni kayyaggud hu henin nuntan!

18 Tep neligat ni peteg huttan ni ngunum ey muka hahhakkeyi! Lektattulliy peinglay mu et anin idalli eyan tuum.

19 Et humman hu, kayyaggud hedin iddedngel mu eya tugun ku, yaggud daka kabaddangin Apu Dios. Ma-nu tep lebbeng tun i-ehneng mudda tuud hinanggan Apu Dios. Ey mampebaddang kan hi-gatu meippanggep di daka panhahallai,

20 niya ituttuddum ni hi-gada hu tugun tu, ya kayyaggud ni elaw et yadda etan lebbeng tun pehding da,

21 nem mahapul mu umbaddang ni hi-gam. Et humman hu pili kaddan kayyaggud elaw tu et hi-gada putuken mun mengi-ehneng idan tuu. Wadadda man-ap-apun hanlibu, hanggatut, nelima niya hampulu. Et humman idan man-ap-apu ey mahapul ni peka-u-unnuden da hi Apu Dios, ey ida kameiddinnel e eleg da ebbulutan metangdanan ni pengippahdingan dan lawah.

22 Ey hi-gada ngenamung ni mengippennuh

ni diklamuh idan tuun inehnengan da. Nem yadda etan neligat ey humman i-ali dan higam ni ippanuh mu. Nem yadda etan nelakah ni diklamuh ey ngenamung ida, ma-lat mee-ekalan hu ngunum.

²³ Hedin u-unnuden mu huyya ey hedin kamei-unnud di pinhed Apu Dios ey eleg ka mekallig-gatan di ngunum ey melinggep ida tuun um-anemut e neipenuh hu daka panhahallai.”

²⁴ Inu-unnud Moses humman ni tugun Jetro.

²⁵ Et pillien tudda etan kabaelan dan man-apu. Impan-ap-apu tuddan hanlibu, hanggatut, nelima niya hampulu.

²⁶ Et humman idan nepili hu ngenamung ni mengippennuh ni diklamuh idan tuu. Et yadda etan neligat ni meippennuh ey humman illaw dan Moses.

²⁷ Negibbuh ni nanhumhungan idan Moses et han umenamut hi Jetro di bebley tu.

19

Ya nangkampuan idan helag Israel di hengeg ni Duntug e Sinai

¹⁻² Hini-yan idan helag Israel hu Repidim et lumaw idad Sinai e eleg mebebleyi et mangkampu ida etan di hengeg nunman ni duntug. Ey yan nunman ni dintengan dadman ey dewwan bulan hu nelabah neipalpun neni-yanan dan Egypt.

³ Entanni ey nanteyed hi Moses etan di duntug et an makihummangan nan Apu Dios. Ey kan

APU DIOS ni hi-gatuy “Ehel muddan edum mun helag Israel e kammuy ‘Huyya hu kan APU DIOS:

⁴ Inang-ang yu impahding kuddan iEgypt et ya impahding kun nengi-lin hi-gayudya e heni dakeyu intayab ni tuldu.

⁵⁻⁶ Anin bagik emin eya wadad puyek ey hi-gayun ebuh ni helag Israel hu pillien kun pantu-uk * hedin u-unnuden yuwak et ippahding yu hu e-helen kun pehding yu. Ey mambalin kayun padik ni mengippahding ni pinhed ku.’ ” †

⁷ Nandayyu hi Moses et amungen tudda etan kamengipappangngulu et ehlen tun hi-gada hu inhel APU DIOS.

⁸ Ey kan idan emin ni tuuy “Ippahding min emin hu e-helen APU DIOS.”

Et manteyed mewan hi Moses et tu ehlen nan APU DIOS humman ni inhumang da.

⁹ Ey kan APU DIOS ni hi-gatuy “Um-ali-ak ni an menang-ang ni hi-gayu e ya ang-ang ku ey mahdel ni kulput et makihummangan nak ni hi-gam ma-lat meippalpun nunya ey kullugen dakaddan tuu.

¹⁰ Lakkay et mu ehlen ni hi-gada et mandaddan idan nunya et yan kabbuhhan ey mandeyyaw idan hi-gak. Ey ehel mun hi-gada e balbalan da balwasi da

¹¹ ma-lat maidaddan idan bewahtun mandeyyaw ni hi-gak, tep um-ali-ak eyad tuktuk ni Duntug e Sinai et ang-angen da-ak ni hi-gadan emin.

---

* **19:5-6 19:5** Ang-ang yu Titus 2:14. † **19:5-6 19:5-6** Ang-ang yu 1 Peter 2:9 niya Revelation 1:6 et ya 5:10.

12 Nem ha-adim ni kelteg hu nanlinikweh eyan duntug et ehlen mu e eleg ida meba-hil winu an umteyed tep hedini wada eleg mengu-unnud ey mettey. †

13 Hedini wada mengippahding ni nunman, entan tu kaway nem pana yu winu tengba yun batu, et matey anin hedini tuu winu animal. Ey ehel mun hi-gada e hedini wada umtenul ni tangguyup ey umlaw idan emin etan di hengeg ni duntug.”

14-15 Et mandayyu mewan hi Moses et ehelen tudda etan ni tuu e kantuy “Pandaddan kayun menaydayaw nan APU DIOS ni bewahtu. Hedini hi-gayuddan nampengahwa, entan tu ni iulig hu ahwa yu.” Et ipahding idan tuu hu elaw ni panlinnih ni annel da ey imbalbal da babalwasi da.

16 Yan nunman ni kakkabbuhhan ni meikkatlun aggew ey kamangkikidul ey kamangekedyam niya wada mahdel ni kulput etan di ta-pew ni duntug. Wada pay hu na-let ni tenul ni tangguyup. Ey emin ida helag Israel ey ida kamangegeygey ni takut da.

17 Impangulun Moses idan an menammun Apu Dios, et lumaw idad hengeg etan ni duntug et umehneng idadman.

18 Hi APU DIOS ey apuy hu nampeang-angan tu, et mukun nehephepan etan duntug ni mahdel ni ahuk ni kamampellaw di ahpat e heni kamelpud et-eteng ni apuy. Ey nakkayyang e kamanyegyeg etan di duntug.

---

† 19:12 19:12-19 Hebrews 12:18-20

¹⁹ Entanni ey kamangke-let hu tenul ni tang-guyup. Ey kamanhuhhumngan di Moses nan Apu Dios e hedin immehel hi Moses, hinumang nan Apu Dios ni kidul.

²⁰ Entanni ey nelehbeng hi APU DIOS etan di tuktuk ni duntug et aygan tu Moses.

²¹ Kan APU DIOS nan Moses ey “Ehel muddan tuu e eleg ida meba-hil etan di kelteg ni um-alidyan menang-ang ni hi-gak tep hedin ippilit dan um-alidya, mettey ida.

²² Ey anin idan padin mei-ebbulut ni meihnpul di kad-an ku ey mahapul ni ippahding da elaw ni panlinnih ni annel da. Tep hedin eleg da ipahding ey um-aliddadya, kastiguen kudda.”

²³ Kan Moses nan APU DIOS ey “Eleg ida mantetyed hu tuu eyad duntug tep kammuy hadak ni kelteg eya nanlinikweh et endi an meba-hil di deya tep wada kadya.”

²⁴ Ey kan APU DIOS ey “Lakkay et mulli ikuyug hi Aaron et umli kayun dewwadya. Nem yadda etan tuu niyadda padi ey eleg ida mabalin ni meba-hil di kelteg ni um-alidya tep hedin um-alidda, kastiguen kudda.”

²⁵ Et mandayyu mewan hi Moses et tu ehelen humman ni inhel APU DIOS.

20

*Yadda etan hampulun Tugun Apu Dios
(Exodus 20:12-16; Matthew 19:18-19; Mark 10:19; Luke 18:20; Romans 13:9)*

¹ Hi Apu Dios ey intugun tudda huyya e kantuy

² “Hi-gak hi AP-APU e Dios yun nengihwang ni hi-gayun neihbutan yud Egypt.

³ Hi-gak ni ebuh hu Dios ni deyyawen yu, endi edum.

⁴ Entan pengapya yun heniddan wadad kabunyan, ya wadad puyek niya wadad danum ni deyyawen yun dios yu.

⁵ Eleg mabalin ni kayu manyu-ung ni hi-gada ey yudda deyyawen ni dios yu. Tep hi-gak e AP-APU e Dios yu ey nemahhig bunget ku hedind wada edum ni ibbilang yun dios yu e beken ni hi-gak ni ebuh. Kastiguen kudde etan eleg mengibbilang ni hi-gak anin idallin u-ungnga da, yadda inap-apu da niyadda pidwan inap-apu da

⁶ Nem eleg mepappeg hu impeminhed kuddan etan ni tuun neminshed ni hi-gak niya kamengunnud ni tugun ku ingganah di meikkahanlibun helag da.

⁷ Entan tu usal di legelegem hu ngadan ku e AP-APU e Dios yu, tep eggak hehmeka hu tuun mengippahding nunman et humman hu kastiguen ku.

⁸ U-unnud yu elaw ni Sabaduh ni kamengillin ni aggew ma-lat ipahding yudda lebbeng tun meipahding.

⁹ Yan enem ni aggew di hanlingguan hu pengingunnuan yuddan inggunu yu.

¹⁰ Nem yan meikkeppitun aggew e Sabaduh ey endi an manggunnun hi-gayu, yadda u-ungnga yun lalakki niya bibi-i, yadda bega-en yun lalakki niya bibi-i, anin idan animal yun baka niya kebayyu, yadda edum ni animal yu, et yadda nekibebley ni hi-gayu. Mahapul ni man-iiyatu kayun emin ni nunman ni aggew tep humman

ni aggew ey neieng-eng ni hi-gak e AP-APU e Dios yu.

11 Tep enem ni aggew hu nanletuan kun kabunyan, ya puyek niya baybay, niya emin hu wadadman et man-iyyat-ak ni kapitun aggew. Et humman hu hi-gak e AP-APU yu ey nakka ngillina humman ni aggew.

12 U-unnud yud ameyun ineyu ma-lat mebeyyag hu panha-adan yudman ni bebley ni iddawat kun hi-gayu. *

13 Entan tu patey hu edum yun tuu. †

14 Entan tu iulig hu beken yu ahwa. ‡

15 Entan panekew yu. §

16 Entan tu ehel hu itek meippanggep ni edum yun tuu. *

17 Entan tu gamgami hu baley ni edum yu, ya ahwa da, ya bega-en da, ya bakeda, ya kebayyu da winu hipan wadan hi-gada.” †

18 Yan nangngelan idan tuu etan ni kidul et ya etan na-let ni tenul ni tangguyup, niya nenangan dan nemahhig ni kedyam niya etan kaman-aahuk ni duntug ey ida kamanggegeygey ni takut da et uma-allaw ida.

19 Kandan Moses ey “Hi-gam ew hu pengi-hel ni hi-gamin pinhed Apu Dios ni e-helen et u-unnuden mi ma-lat beken tun mengi-hel ni hi-gami tep mettey kami.”

---

* **20:12 20:12** Ang-ang yu Matthew 15:4 et ya Mark 7:10 et ya 10:19 et ya Ephesians 6:2-3. † **20:13 20:13** Matthew 5:21 et ya James 2:11. ‡ **20:14 20:14** Matthew 5:27, James 2:11 § **20:15 20:15** [13-15] Romans 13:9 * **20:16 20:16** [12-16] Matthew 19:18-19 † **20:17 20:17** Romans 7:7

²⁰ Ey kan Moses ni hi-gaday “Entan takut yu. Henin nunya hu pematnan Apu Dios ni hi-gayu ma-lat mengu-unnud kayun hi-gatu et eleg kayu manliwat.”

²¹ Nem yadda etan tuu ey nanengtun immen idad a-allaw tu, nem hi Moses ey an neihnup etan di andeket ni kulput di duntug ni kad-an Apu Dios.

Inhel Apu Dios e mengapyadda helag Israel ni pan-appitan dan hi-gatu

²² Kan APU DIOS ni hi-gatuy “Ehel muddan edum mun helag Israel e kammuy ‘Huyya hu kan APU DIOS: Inang-ang yu hu impahding ku e Dios di kabunyan ni nekihummangan ni hi-gayu.

²³ Et humman hu hi-gak ni ebuh hu deyyawen yu. Entan pengapyan kumpulmih ni deyyawen yun dios yu heniddan nekapyan gumek niya balituk.

²⁴ Ala kayu puyek et mengapya kayu pan-appitan yun hi-gak, et yadman pan-appitan yun baka niya kalneroh ni gihheben yun i-appit yun hi-gak et yadda edum ni i-appit yu. Emin hu ittuduk ni pandeyyawan yun hi-gak ey wada-ak diman ni memendisyon ni hi-gayu.

²⁵ Entan tu usal hu nepahek ni batu hedin batu hu kapyaan yun pan-appitan yun hi-gak, tep eggak ebbuluta i-appit yu hedin humman ikkapyaya yu.

²⁶ Ey entan tu ikapya hu pan-appitan yud kametyed tep hedin umteyed etan tuun man-appit ey hedin wada tuud ehpen ey tengngawen

tu sipa winu hipan parteh ni annel yun nunman ni man-appit.' ”

21

Ya inhel APU DIOS meippanggep ni himbut

¹ Kan Apu Dios nan Moses ey “Ehel muddan edum mun helag Israel

² e kanmuy ‘Huyya inhel Apu Dios: Hedin wada gintang yun himbut ni edum yun helag Israel, et ingunuwan dakeyun enem ni toon man ibukyat yun meikkepitun toon ey endi tu beyyadan ni hi-gayu.

³ Hedin eleg mengahwa eman ni neihbutan tu nem entanni ey nengahwa, meliblih hedin negibbuh humman ni enem ni toon, nem eleg meliblih etan bii. Nem hedin nengahwa ngu dedan eman ni neihbutan tun hi-gayu, meliblih idan dewwan kegibbuan ni enem ni toon.

⁴ Nem hedin hi-gayun kan himbut nengipeahwan hi-gatu, et wada u-ungnga tu, ebuh etan himbut yun meliblih ni kegibbuan ni panggunnuan tun hi-gayu. Eleg meliblih etan ahwa tu niyadda u-ungnga da tep nanengtun hi-gayu hu kanhimit ni hi-gada.

⁵ Nem hedin eleg pinhed etan ni lakin himbut yun meliblih tep nanengtun pinhed dakeyu ey eleg tu pinhed ni hi-yanen hu ahwa tu niya u-ungnga tu,

⁶ mahapul ni illaw yu humman ni himbut yud yuka pandeyyawin Apu Dios et peehneng yud habyen et teleken yu tangiletud dakel ni tuu,

et keang-angan tu e mannenneng ni himbut yu ingganah ni mettey.

⁷ Nem hedin bii etan himbut yun inggang ametu, eleg meliblih. Beken ni henin lakin himbut e meliblih ni kegibbuan ni enem ni toon.

⁸ Hedin wada gimmatang ni biin himbut et iahwatu nem entanniy eleg tu pinhed, dammuntun iggang tu mewan etan di pamilyah ni nengatngan tu. Eleg mabalin ni tu iggang di edum ni tuun nalpud edum ni bebley, tep lawah humman ni pehdng tun nunman ni bii.

⁹ Winu hedin wadan hi-gayu hu gimmatang ni bii et peahwa tu etan ni u-ungnga tu, ey mahapul ni ibbilang yu humman ni biin u-ungnga yu dama.

¹⁰ Winu hedin wadan hi-gayu gimmatang ni iahwa tu, nem entanni ey nengahwa mewan ni hakey ni bii et dewwa law ahwa tu, ey mahapul ni eleg tu iwalleng etan nemangulu, ey eleg tu kullangi etan sigud ni tuka iddawat ni kennen tu, anin ya balwasi tu, ey eleg melumman hu pengibbilang tun hi-gatu.

¹¹ Tep hedin eleg tu ippahding humman idan lebbeng tun pehdng tu ey mahapul ni ibbukyat tun liblih humman ni bii ma-lat endi law utang tun hi-gatu.' "

Ya kastigun tuun liniputan tu edum tu

¹² Kan Apu Dios nan Moses ey "Ehel muddan tuu e kanmuy 'Huyya inhel Apu Dios: Hedin wadan hi-gayu hu pina-tu tu edum tu et matey, mahapul ni mettey humman ni pimma-tu.

13 Nem hedin eleg tu igeb-at ey heballi umbesik etan di puttuken tun bebsikan tu, ma-lat endi lawah ni mekapyan hi-gatu.

14 Nem hedin pimmatey hu hakey ni tuu ey inggeb-at tu tep ya bunget tu, mahapul ni mettey humman ni tuu.

15 Ya etan tuun kewwayen tu ammed tu ey mahapul ni mettey humman ni tuu.

16 Ya etan tuun um-ibsik ni edum tun tuu et tu igtang winu pambega-en tu ey mahapul ni mettey.

17 Ya etan tuun iddutan tu ammed tu ey mahapul ni mettey. *

18 Hedin nandepap hu dewwan tuu et duntuken etan ni hakey hu nekidpap tu winu sinuktukan tun batu et maliputan, nem eleg matey, eleg mekastigu humman ni kimmaway nem mahapul ni

19 baddangan tu humman ni kinway tu ingganah ni umyaggud. Ey beyyadan tu netaktakan tud ngunu tu.

20 Ya etan tuun nambakdungan tu himbut tu, laki winu bii gapuh ni bunget tu et matey ey mahapul ni mekastigu.

21 Nem hedin melabbah hu dewwan aggew ey eleg matey etan himbut, eleg mekastigu etan kan himbut tep himbut tu etan tuu.

22 Hedin wada dewwan tuun nandepap, ey inlagat da hu biin nambutsug et humman himmulun ni nengunuhan tu, mahapul ni memulta etan nengilegat ni hi-gatu. Ya multa tu ey

---

* 21:17 21:17 Matthew 15:4, Mark 7:10

ngenamung hu ibbaga etan ni ahwan etan ni bii ey kaebbulutadda etan ni kamengippennuh nunman ni diklamuh

²³ Nem hedin neliputan etan bii, mahapul ni mekastigu etan nengilegat ni hi-gatu. Ey hedin netey etan bii, mahapul ni mettey dama etan nengilegat ni hi-gatu.

²⁴ Hedin kinulap ni hakey ni tuu hu matan edum tu, mahapul daman kullapen yu mata etan ni nambahul. Hedin pinlag ni hakey ni tuu ngipen ni edum tu, mahapul ni peplagen yu dama ngipen etan ni nambahul. Hedin giniplung ni hakey ni tuu ngamay ni edum tu, mahapul ni giplungen yu dama ngamay etan ni nambahul. Hedin heli negiplung, mahapul ni giplungen yu dama helin etan ni nambahul. †

²⁵ Hedin inetungan ni hakey ni tuu edum tu, winu liniputan tu edum tu, mahapul ni ettungan yu winu lipputan yu dama etan nambahul.

²⁶ Ya etan tuun kinway tu bega-en tun bii winu laki et gapun nunman ey nekulap etan bega-en tu, mahapul ni ibbukyat tun liblih humman ni bega-en tu et humman bayad ni nekulapan tu.

²⁷ Hedin naplag hu ngipen etan ni bega-en ey mahapul ni ibbukyat tun liblih humman ni bega-en et humman bayad ni naplagaan ni ngipen tu.' "

Ya kastiguh etan ni tuun wada liniputan winu pintey ni animal tu

²⁸ Kan Apu Dios nan Moses ey "Ehel muddan tuu huyya: 'Hedin wada neibukyat ni animal ey

---

† **21:24 21:24** Ang-ang yu hu Leviticus 24:20 et ya Deut. 19:21 et ya Matthew 5:38.

himma-duk ni tuu et matey, mahapul ni tegmilen humman ni animal et matey. Eleg mekastigu etan kan animal ni nunman niya entan tu ihida humman ni netegmilan ni animal.

²⁹ Nem hedini inamtan etan ni kan animal e wada hina-duk tu lan nunman nem binayan tu, ey hedini wada petteyen nunman ni animal ni tuu, mahapul ni tegmilen yu humman ni animal et matey niya mahapul ni mettey dama etan kan animal.

³⁰ Nem mabalin ni eleg yu pepettey etan tuu hedini beyyadan tu ibbagaddan agin nunman ni netey ey kaebbulutaddan kamengippenuh nunman ni diklamuh.

³¹ Anin ni laki winu bii pintey etan ni animal ey man-inggeh hu kastiguh etan ni kan animal.

³² Nem hedini himbut ni laki winu bii pintey ni animal, mahapul ni beyyadan etan ni kan animal ni telumpulun silber etan di kan himbut niya mahapul ni tegmilen etan animal et matey.

³³ Hedini wada nangku-kun bitu ey eleg tu hababen et wada na-gah diman ni animal ni edum ni tuu,

³⁴ mahapul ni beyyadan etan ni nangku-ku etan animal. Hedini binaydan tu etan kan animal, mabalin ni i-anemut tu etan netey ni animal e heni tu gintang.

³⁵ Hedini wada nanlaban ni dewwan bulug ni baka ey netey hu hakey, mabalin ni manhum-mangan ida etan kan animal et igtang da etan pimmatey ma-lat panggedwada bayad tu. Ey panggedwada detag etan ni netey.

³⁶ Nem hedin neamta e mabunget etan bulug ni pimmatey ey eleg ippaptek etan ni kan bagi anin ni inhel dan hi-gatu nem kahing et deh e pimmatey ni edum ni animal, mahapul ni hullulan tu etan netey ni animal. Ey hedin i-abulut ni kan bagi etan netey ni animal, mabalin ni i-anemut tu humman ni netey ni animal.' "

22

Ya ibbayad idan helag Israel ni multa

¹ Kan Apu Dios nan Moses ey "Ehel muddan edum mun helag Israel e kammuy 'Huyya hu inhel Apu Dios: Hedin wada nenakew ni animal et kelngen tu winu ingatang tu ey neha-kupan, mahapul ni hullulan tu humman ni sinekew tu. Hedin baka sinekew tu, hullulan tun liman baka. Hedin kalneroh sinekew tu, hullulan tun epat ni kalnero.

²⁻⁴ Hedin neha-kupan nem eleg tu kelngen winu eleg tu igtang etan sinekew tun animal, mahapul ni hullulan tun dewwa anin hipa humman ni animal. Nem hedin eleg kabaelan etan ni nenakew ni hullulan etan sinekew tu mahapul ni mambalin ni bega-en etan ni kan animal ni sinekew tu.

Hedin wada nenakew ni hileng ey pintey etan ni kan baley ni nenakewan tu, eleg mekastigu etan pimmatey tep beken tu bahul. Nem hedin kawwalwal hu nimateyan tu ey kantuy nenakew humman ni tuu ey nambahul et mahapul ni mekastigu.

⁵ Hedin wada nengigeb-at ni nengibukyat ni animal tu et kanen tu intanem ni edum tu,

mahapul ni hullulan etan ni kan animal. Ey ya ihhullul tu ey mahapul ni kakkayyaggud ey nalpud intanem tu.

⁶ Hedin nan-apuy hu hakey ni tuud puyek tu ey entanni ey immetteng etan apuy et mailegat ni nalgab hu intanem ni edum ni tuu, mahapul ni pekabbeyyadan tu etan ida nebahbah ni neitnem.

⁷ Hedin wada dewwan tuun nanhumman et patelun etan ni hakey hu pihhuh tu winu hipa humman ey sinekew da nem nehamak etan nenakew, mahapul ni mandubli hu ihullul etan ni nenakew etan ni sinekew tu.

⁸ Nem hedin neendi etan impatelun etan ni hakey ey kan etan ni nengitlu ey netakew, nem eleg mahemak etan nenakew, mahapul ni mebistigal etan nengitlu etan di daka pandeyyawwin Apu Dios ma-lat meamta hedin makulug numan hu inhel tu.

⁹ Hedin wada diklamuh yu meippanggep ni animal yu, henin baka, kebayyu, kalneroh winu balwasi winu wada netalak ni ngunut yun mahapul ni illaw yud yuka pandeyyawwi. Ey hedin wada netalakan ni kumpulmi, nem entanni ey himmak yud baley ni edum ni tuu, nem kaippilit etan ni kan baley e bagi tu humman, mahapul ni yu ippanuh etan di yuka pandeyyawwin Apu Dios et ya etan e-helen tun nambahul ey mandubli hu ibbayad tu.

¹⁰⁻¹¹ Hedin impapekan ni hakey ni tuu hu animal tud sinakdul tu nem entanni ey netey, winu neliputan winu netakew nem endi nenang-ang ni mengi-hel ni makulug ni neipahding, mahapul

ni umlaw etan nengipaptek et an mansapatah nan Apu Dios e endi lawah ni impahding tu etan ni animal.

¹² Hedin beken ni netakew etan animal, eleg beyyadi etan ni nengipaptek. Nem hedin wada nenakew etan ni animal, mahapul ni beyyadan etan ni nengipaptek.

¹³ Hedin pintey ni animal di muyung, eleg memulta etan nengipaptek nem mahapul ni peang-ang tu annel etan ni netey ni animal etan ni kan bagi, ma-lat pengamtaan tun neipahding, ey eleg mahapul ni mebeyyadan etan animal.

¹⁴ Hedin wada bimmaneh ni animal, nem entanni ey wada lawah ni nekapyia etan ni animal ey eleg ang-ang-angen etan ni kan animal hedin hipa ustuh ni neipahding, mahapul ni hullulan etan ni bimmaneh winu beyyadan tu humman ni animal.

¹⁵ Nem hedin inang-ang etan ni kan animal ustuh ni neipahding, eleg tu beyyadi etan ni nemaneh. Hedin neabangan, eleg mahapul ni mebeyyadan tep ya etan abang hu heni neibeyad.' ”

Ya limpiyuh ni pehding

¹⁶ Kan Apu Dios nan Moses “Ehel muddan edum mun helag Israel e kammuy: ‘Huyya inhel Apu Dios: Hedin in-ulig ni laki hu biin eleg meitgan hi-gatu mahapul ni i-ahwa tu ey beyyadan tu meippuun di kameu-unnud ni elaw da.

¹⁷ Nem hedin eleg pinhed etan ni aman etan ni biin mantulluy ida, eleg ida man-ahwa nem mahapul ni ittetbalan tu humman ni bii.

18 Mahapul ni pepettey ida maeyak.

19 Ya tuun mengi-ullig ni animal et mekiyeplet ni animal ey mahapul ni pepettey yu.

20 Ya tuun tuka deyyawa ey tuka i-apisi edum ni dios e beken ni hi-gak ni ebuh ey mahapul pepettey yu.

21 Entan tu ipahding lawah idan tuun nalpud edum ni bebley ni immalin nekibebley ni hi-gayu tep nemnem yu e limmaw kayu daman nekibebley di Egypt.

22 Entan tu ipahding hu lawah idan nebalun bii niyadda nepu-hig.

23 Tep hedini humman pehding yun hi-gada et mambeggaddan baddang ku, makulug ni baddangan kudda.

24 Et gapuh ni nemahhig ni bunget ku ey peellik ida mengubbat ni hi-gayu et pateyen dakeyu et mabelludda ahwa yu ey mepu-hig ida u-ungnga yu.

25 Hedin mampeuttang kayun pihhuh yuddan edum yun helag Israel ni mahapul tu baddang, entan iu-unnud idan edum ni kamampeuttang ni pihhu. Entan peporsentoh hu pihhuh yun peuttang yu.

26 Hedin balwasi hu inla yun pengitngedan yun inutang etan ni tuu, mahapul ni kahilehileng ey pebangngad yu etan balwasi tu.

27 Tep inna-nu hedini humman ni ebuh hu balwasi tu. Tep hedini eleg yu pebangngad ey mektel et eleg pakeugip ni kintel tu. Ey hedini mampehemhemmek ni hi-gak man makulug ni idawat ku ibbagetu, tep hedini hi-gak man nakka pekahmekadda anggehemmek ni tuu.

²⁸ Entan tu pihul ey beken ni lawah hu yu ehelen idan neputuk ni mengipappangngulun hi-gayu. *

²⁹ Hedin na-teng pagey yu, napget hu ingkail yu ey neluum ida lameh ni intanem yu, entan liwwan tun um-iappit nunman ni lebbeng tun kamei-appit ni hi-gak. Ey mahapul ni iddawat yun hi-gak hu pengulwan ni u-ungnga yu, nem ya animal hu ihhullul yun i-appit.

³⁰ Anin idan nemangulun impah ni baka niya kalneroh ey pakiha-ad yun inetun pitun aggew et i-appit yun hi-gak ni kawelun aggew ni nengappilan yud inetu.

³¹ Hedin wada animal yun pintey ni animal di muyung, entan tu ihida. Diman et kanen ni ahhu tep tuu dakeyun hi-gak.' "

Ya limpiyuh ni pehding di edum tayun tuu

23

¹ Kan Apu Dios nan Moses ey "Ehel muddan edum mun helag Israel e kammuy 'Huyya inhel Apu Dios: Entan ihinap hu linggeman ni beken ni makulug. Ey hedin mantistigu kayu, entan tu ehel hu itek ma-lat baddangan yu etan nam-bahul.

² Anin hedin kantu et dakel ida kamengippahding ni lawah e ida kamantistigun itek ma-lat eleg meipahding hu limpiyuh, entan tu iehneng ida humman ey entan tu u-unnud humman ni daka pehding.

---

* 22:28 22:28 Acts 23:5

³ Ey beken ni gapu tep newetwet etan nandik-lamuh ey hi-gatu baddangan yu.

⁴ Hedin wada inang-ang yun animal ni bim-mukyat, guyud yu et ilaw yu etan ni kan animal anin hedin kantu et buhul yu humman ni tuu.

⁵ Hedin kamampaligat hu kebayyun buhul mu e eleg pakeehneng tep mebel-at hu karga tu, baddangim etan tuu et peehneng mu etan kebayyu tu, beken nealay mu lebbahan.

⁶ Entan tu kastigu hu hakey ni tuu gapu tep newetwet.

⁷ Ey entan tu legelegem deek ni edum yun tuu et kanyuy nambahul anin amta yun endi buhul tu et papetey yu, tep kastiguen ku mengippahding nunman ni lawah.

⁸ Hedin kan ni hakey ni tuuy beyyadan dakeyu et iehneng yu etan di lawah ni tuka pehding, man entan tu abulut. Ya henin nunman ni bayad ey heni tu kullapen hu tuu et eleg meippahding hu limpiyuh etan idad endi hu bahul tu.

⁹ Entan tu ipahding hu lawah etan idad edum ni tuun immalin nekibebley ni hi-gayu tep amta yu gibek tu tep anin ni hi-gayu et hiniktaman yu hanniman ni nekibebleyan yu lad Egypt.' "

Ya inhel APU DIOS ni aggew niya toon ni pan-iyatuan idan helag Israel

¹⁰⁻¹¹ Kan Apu Dios nan Moses "Ehel mud-dan helag Israel e kammuy 'Enem ni toon hu panlelyakan yun payew yu ey enem ni toon hu pantenneman yun legutan yu ma-lat wada eppiten yun kennen yu. Nem yan meikkepitun toon ey eleg yudda tennemi. Ey hedin wada

illameh idan etan ni sigud ni neitnem, ihulug yuddan newetwet et pengal-an dan kennen da. Hedin wada sindaan da, diman et pengannan idan animal di muyung.

¹² Yan hanlingguan ey enem ni aggew hu pangngunnuan yu, nem yan meikkepitun aggew ey man-iyattu kayu et yadda bega-en yu, anin idan nalpud edum ni bebley ni yuka pangngunnu ey anin idan animal yun yuka pan-elladu ey man-iyattudda dama.

¹³ Ang-ang yu et u-unnuden yun emin huyyan inhel APU DIOS. Entan tu dayaw hu edum ni dios ey entan tu ene-ehhel hu ngadan da.' "

Yadda Piyestah idan helag Israel

¹⁴ Kan Apu Dios nan Moses ey "Ehel muddan edum mun helag Israel e kammuy 'Huyya inhel Apu Dios: Entan tu liwwan ni ippahding ida etan tellun piyestah ni katootoon.

¹⁵ Ya memengngulu ey ya Piyestah ni Sinapay ni eleg meha-adan ni kamampelbag. Meu-unnud etan inhel kun pehding yu eman ni wada kayud Egypt. Eleg kayu mengngan ni sinapay ni neha-adan ni kamampelbag ni pitun aggew, ey mahapul ni wada i-appit yun pandeyyawan yun hi-gak ni nunyan piyestah.

¹⁶ Ya meikkadwa ey ya Piyestah ni Ani. Pehding yu huyyan piyestah ni pengilleppuan yun man-enni. Et ya meikkatlun piyestah ey ya Piyestah ni Kampu e puggahen yu grapes niyadda edum ni kamekkan ni lameh ni keyew.

¹⁷ Ippahding yudda huyyan piyestah ni katootoon. Mahapul ni um-alidda emin hu helag

Israel ni lalakkin menaydayaw ni hi-gak e AP-APU e Dios yu.

¹⁸ Entan pan-appit ni sinapay ni nekamdugan ni kamampelbag ni pan-appitan yun animal. Ey ang-ang yu et endi metdaan ni kewa-waan tun tabaddan animal ni i-appit yun hi-gak ni nunyan piyestah.

¹⁹ Ey mahapul ni illaw yud baley ku e AP-APU e Dios yu hu kekakkayyaggudan idan memengngulun lameh ni intanem yu et iappit yun hi-gak.

Entan tu iheeng hu impah ni kalneroh winu gelding di gatas ni inetu.’ ”

Ya inhel Apu Dios ni pehding tun panyaggudan idan helag Israel

²⁰ Entanni ey immehel mewan hi Apu Dios et kantun Moses ey “Ehel muddan edum mun helag Israel e kammuy ‘Huyya inhel Apu Dios: Ittu-dak ku anghel kun mengippengngulun hi-gayu ingganah ni umdateng kayu etan di indaddan kun yu pambebleyan.

²¹ U-unnud yu e-helen nunyan anghel. Entan tu kahing tep hi-gak nengitu-dak ni hi-gatu. Hedin kehningen yu, eleg dakeyu pessinsahi.

²² Nem hedin u-unnuden yu, et ipahding yun emin hu e-helen ku ey hi-gak hu ngenamung ni mekihhanggaddan buhul yu.

²³ Humman ni anghel ku mengippengngulun hi-gayu ingganah ni umdateng kayud bebley idan Amorite, Hittite, Perissite, Kanaanite, Hebite, niyadda Jebusite, et kayu mambebley diman. Hi-gak e Dios hu mekihhanggan hi-gada et pateyen kudda.

²⁴ Entan tu dayaw hu dios da ey entan tu iu-unnud di daka pehding ni menaydayaw ni dios da. Bahbah yu kumadda etan kinapya dan dios da niyadda hinead dan batun daka deyyawa.

²⁵ Hi-gak e AP-APU e Dios yu hu deyyawen yu, iddawtan dakeyun kennen yu niya danum ni innumen yu ey e-kalen ku degeh yu.

²⁶ Ey endiddan aahwa yu hu mengunnuh niya endi an mebessi ey iddawtan dakeyun andukkey ni biyag.

²⁷ Petekktu ku ey himmengen kudda mengubat ni hi-gayu ma-lat hedini kayu kamengelli ey memsik ida.

²⁸ Pemengnguluk ni peelli inelit ma-lat pabsik dadda Hibite, yadda Kanaanite niyadda Hittite ni wadadman.

²⁹ Nem beken ni ida menga-mut ni me-kal emin ni hantoon et endi an metdaan. Tep hedini mambalin ni mamuyung etan bebley, umdakkeli idalli anggetakktu ni animal et anggetakktu ali kumamman.

³⁰ Heballi in-inut hu pehding kun mengkal ni hi-gada ingganah umdakkeli kayu et penuen yu etan bebley.

³¹ Ihhammad kulli pappeg ni bebley ni lawwan yu e meippalpud Madlang ni Baybay ingganah di giligi ni baybay di Pilistia et mampalaw la etan di eleg mebebleyi ingganah di Wangwang e Euphrates. Baddangan dakeyun lawwan yudman ma-lat apputen yudda tudman et degyunen yudda.

³² Nem entan pekidagyum ni hi-gada niya entan peki-dum ni mandeyyaw ni dios da.

³³ Ey entan iebuluttuddan mekibbebley ni hi-gayu tep meewwis kayulli kumedek ni mengipahding ni panliwwatan ni pandeyyawan dan dios da.' ”

Yadda Tugun Apu Dios ni u-unnuden idan helag Israel

24

¹ Immehel hi APU DIOS nan Moses e kantuy “Ikuyug muddallid Aaron, hi Nadab, hi Abihu niyadda etan nepitun kamengipappangngulun helag Israel et manteyed kayu eyad kad-ak nem meidaddawwiddan menaydayaw ni hi-gak.

² Nem hi-gam ni ebuh hu meihnap ni hi-gak. Yadda ikkuyug mu ey meidaddawwidda et yadda etan tuu ey eleg mabalin ni ida umtetyed eyad duntug.”

³ Nandayyu hi Moses et ehelen tuddan edum tun helag Israel hu intugun APU DIOS ni pehding da. Ey emin ida ey kanday “Ippahding min emin huttan ni inhel APU DIOS.”

⁴ Intudek Moses ida emin hu Tugun APU DIOS. Newa-wa et humelaman hi Moses ni an nengapyan pan-appitan nan APU DIOS di hengeg ni duntug. Et iha-ad tu hampulut dewwan batud nanlinikweh nunman ni pan-appitan ni mengiehneng idan hampulun dewwan helag eman ni ammed da e hi Israel.

⁵ Et ehelen tuddan nangkehiken ni lalakkin man-appit nan APU DIOS ni kagihheba niyadda kilaw ni bakan i-appit dan pekiddagyuman.

⁶ Inha-ad Moses idad mahukung ni duyu hu kagedwah ni kuheyaw et ya gedwatu ey in-wakgih tu etan di pan-appitan.

⁷ Ey inla tu etan libluh ni nengitudekan tuddan tugun APU DIOS et eleten tun imbidbid idad edum tun helag Israel. Ey kanday “U-unnuden mi APU DIOS ey ippahding midda emin hu inhel tu.”

⁸ Inlan Moses etan kuheyaw et wakgihan tudda etan tuu e kantuy “Huyyan kuheyaw hu mengippeamta e mahapul ni u-unnuden tayu hu nekitbalan APU DIOS ni hi-gayu eman ni nanghelan tuddan emin eyan tugun.” *

⁹ Negibbuh humman et ikuyug Moses di Aaron, hi Nadab, hi Abihu niyadda etan nepitun kamengipappangngulu et manteyed ida etan di duntug,

¹⁰ ey inang-ang da etan Dios da. Ya immehnen-gan tu ey heni neap-apan ni batu e sapphire e kamanlinnang e heni ang-ang ni kabunyan hedin endi kulput.

¹¹ Anin inang-ang idan nunyan kamengipap-pangngulun helag Israel hi Apu Dios ey eleg tudda pateyen. Nengan ida ey imminum idad-man di hinangga tu.

Ya nanhahha-adan nan Moses ni na-pat ni aggew et na-pat ni hileng etan di Duntug e Sinai

¹² Entanni ey kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Panteyed kalli eyad duntug ni kad-an ku et idwat kun hi-gam etan dewwan batun neitudkan idan Tugun kun u-unnuden idan helag Israel.” †

---

* **24:8 24:8** Hebrews 9:20   † **24:12 24:12** Ang-ang yu 2 Corinthians 3:3.

¹³ Et umgah hi Moses e kadwa tu etan kaum-babbaddang ni hi-gatu e hi Joshua et manteyed ida etan di duntug.

¹⁴ Yan nunman ni immegahan da ey inhel Moses idan etan ni aap-apu e kantuy “Dideya kayu. Heged dakemi ingganah mambangngad kami. Hedin wada diklamu, lakkayuy di kad-an di Aaron nan Hur et hi-gada mengippennuh.”

¹⁵ Yan eman ni kamenyed di Moses nan Joshua ey hinephepan ni kulput etan duntug.

¹⁶ Humman ni kulput hu kei-ang-angan ni kawedan APU DIOS ey nanha-ad etan di duntug ni enem ni aggew. Ey yan meikkepitun aggew ey hi APU DIOS e wada etan di kulput ey immehel nan Moses.

¹⁷ Ya impenang-ang idan helag Israel ni wadad hengeg etan ni duntug ni nunman ni dayaw APU DIOS di ta-pew ni duntug ey heni kamantetebbel ni apuy.

¹⁸ Limmaw hi Moses etan di ta-pew ni duntug ni hinephepan ni kulput et manha-ad diman ni na-pat ni aggew niya na-pat ni hileng.

25

Ya inhel Apu Dios ni i-appit idan helag Israel

¹ Kan APU DIOS nan Moses ey

² “Ehel muddan edum mun helag Israel et iappitan da-ak ni hi-gada. Humman idan i-appit dan hi-gak ey meippuun di pinhed dan iddawat.

³ Huyyadda dammutun i-appit da: ya balituk, ya silber, ya giniling,

⁴ ya sinayyum ni blue, ya purple, ya makadlang, ya kayyaggud ni luput, ya edum ni luput ni nekapyad dutdut ni gelding,

⁵ ya katat ni lakkitun kalneroh ni nambalin ni madlang, ya katat ni mategun wadad baybay, ya keyew ni akasyah,

⁶ ya lanan olibah e kameihha-ad di kengkeh, ya lanan kaihha-ad di ulu, ya bangbanglun insensoh,

⁷ ya onyx niyadda edum ni nangkenginan batun meittekkap di ephod e balwasin padi niya etan luput ni meittekkap di pagew tu.

⁸ Ey mahapul ni ikkapyaan da-ak ni Tabernacle e a-abbung ni tuldah ma-lat makiha-addak ni hi-gayu.

⁹ Kapyu yu huyyan Tabernacle e iu-unnud yu etan di inhel kun pengapya yu.”

Ya inhel APU DIOS ni pehding dan mengapya etan ni Kaban ni keihha-adan ni neitudek ni tugun tu.

¹⁰ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Pengapya kayun Kaban e usal yu keyew ni akasyah. Na-pat et liman pulgadah kadinukkey tu, dewampulut pitun pulgadah kalinakkeb tu, niya dewampulut pitun pulgadah kasina-gey tu.

¹¹ Takapi yun nemahmah ni balituk humman ni Kaban, anin ya bawang tu niya nanlinikweh ni nunman ni Kaban.

¹² Ey ikapya yu hu epat ni netullikeng ni balituk diman ni Kaban e handedwad nambinahil.

¹³ Ey kapyu kayun keyew ni akasyah ni pan-attang e takapi yun balituk,

¹⁴ et idduduk yuddadman ni netullikeng di nambina-hil di Kaban.

¹⁵ Huyyaddan pan-attang ey mena-yun diman e eleg mabalin ni an me-kal.

¹⁶ Hedin negibbuh, ihudum diman ni Kaban etan iddawat kun hi-gam ni dewwan batun neitudekan idan Tugun ku.

¹⁷ Pengapya kayun nemahmah ni balituk ni hu-keb nunyan Kaban. * Ya kadinukkey tu ey na-pat et liman pulgadah ey dewwampulut pitun pulgadah hu kalinakkeb tu.

¹⁸⁻¹⁹ Pengapya kayun dewwan anghel di nambinengwah di hu-keb e meihakkey hu kapya tu.

²⁰ Manhinnanggadda e mebekyag payak da et hephepan da huyyan hu-keb.

²¹ Ihu-keb yu etan di kapyaen yun Kaban ni pengihha-adan yudda etan ni dewwan batun iddawat kun hi-gam.

²² Um-ali-ak alid ta-pew ni hu-keb di nambat-tanan idan etan ni dewwan anghel et idwat kun emin ni hi-gam ida tugun kun u-unnuden yun emin ni helag Israel.”

Ya intugun APU DIOS ni pengapya dan tebol ni keihha-adan ni sinapay ni kamei-appit ni hi-gatu

²³ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Pengapya kayun tebol e usal yu hu keyew ni akasyah. Ya kadinukkey tu ey tellun piyeh, ya kalinakkeb tu ey hakey et kagedwah ni piyeh niya nehuluk ni dewwan piyeh kasina-gey tu.

---

* **25:17 25:17** Meippuun di kapengullug idan helag Israel ey yimmudung hi Apu Dios di ta-pew ni hu-keb nunman ni Kaban ey yadman tuka pengippeang-angin hemek tuddan tuu tu.

²⁴ Takapi yun nemahmah ni balituk huyyan tebol niya nanlinikweh ni gilig tu.

²⁵ Hu-upi yun tellun pulgadah di nanlinikweh ni gilig tu ey takapi yun balituk.

²⁶ Ikapyai yun hanhakkey ni netullikeng ni balituk etan epat ni helin nunyan tebol di dugu tu.

²⁷ Ikapya yudda huyyan netullikeng di daul ni gilig ni tebol.

²⁸ Ey pengapya kayun keyew ni akasyah ni pan-attang yun nunyan tebol ey takapi yun balituk.

²⁹ Ey pengapya kayun nemahmah ni balituk ni duyun pengihha-adan ni bangbanglun insensoh, ya basuh, ya pa-nay niya mahukung ni duyun pengidduyyagan yun meinum ni kamei-appit.

³⁰ Mahapul ni wadan kenayun hu sinapay ni ihha-ad yud hinanggab ku etan di tebol ni kapyaen yu.”

Ya inhel APU DIOS ni pengapya da etan ni pengippettukan ni kengkeh

³¹ Kan mewan APU DIOS ey “Pengapya kayun nemahmah ni balituk ni pengippettukan ni kengkeh. Ihakkey yun panday hu henggeg tu niya palat tu. Ey ihakkey yuddan kapya hu heni basuh niyadda habung ni al-alkus tu.

³² Humman ni pengippettukan ni kengkeh ey enem panga tu e hantetlud nambina-hil.

³³ Mei-peng idan nunman ni enem ni panga hu basuh ni heni habung ni almond.

³⁴ Ya etan palat nunman ni pengippettukan ni kengkeh, ey neal-alkusan ni epat ni heni dama habung ni almond.

³⁵ I-peng yun ikkapyu hu hanhakkey ni habung ni eleg mebekyag di daul ni handedwan pangan etan ni pengippettukan ni kengkeh.

³⁶ Huyyaddan habung ni eleg mebekyag et yadda panga ey meihakkey hu kapkapyu tud pengippettukan ni kengkeh. Nemahmah ni balituk hu mekapyan emin idan nunya.

³⁷ Pengapya kayun pitun kengkeh et ipetuk yuddad kapyuen yun pengippettukan et madilagan hu hinangnga tu.

³⁸ Ey mahapul ni ya nemahmah ni balituk hu kapyuen yuddan ipit anin etan ni ha-addan.

³⁹ Umlaw ni telumpulut epat ni kiloh ni nemahmah ni balituk hu kapyuen yun nunyan pengippettukan ni kengkeh niyadda emin huyyan meussal.

⁴⁰ Mahapul ni kapyuen yudda huyya e peka-i-u-unnud mu etan di impeang-ang kun hi-gam eyad duntug.” †

26

Yadda inhel APU DIOS ni pengapya da etan ni Tabernacle

¹ Kan mewan APU DIOS ey “Heninnuy hu pengapya yun Tabernacle ni panha-adan ku: Pengapya kayun hampulun kultinah. Usal yu kakkayyaggud ni luput et ya blue, ya purple niya makadlang ni sinayyum, ey bordai yuddan nepayakan ni anghel.

² Emin ida huyyan kultinah ey man-iinggeh ida e umlaw di na-pat et dewwan piyeh hu

† 25:40 25:40 Hebrews 8:5

kadinukkey da niya enem ni piyeh hu kalinakkeb da.

³ Pengapya kayun dewwan melakkeb ni kultinah e pandadagsi yun kugguten hu lima idan nunyan kultinah et meihakkey ida. Hanniman dama pehding yu etan ni liman kultinah.

⁴ Tullikeng yu hu sinayyum ni blue et ikugut yudda huyyad gilig idan nunman ni dewwan nanggillig ni kultinah.

⁵ Hannenelima hu ikkugut yun netullikeng di gilig idan nunman ni dewwan kultinah ey mahapul ni mampepettek ida.

⁶ Pengapya kayun neliman balituk ni pengippit yun gilig idan nunman ni dewwan kultinah malat meikkahakey hu dingding ni Tabernacle.

⁷ Kapyay kayun hampulut hakey ni kultinah ni dutdut ni gelding et itta-kep yuddad luput ni kultinah ni Tabernacle.

⁸ Pan-iingnegh yudda humman ni kultinah e ya kadinukkey ni hakey ey na-pat et liman piyeh niya enem ni piyeh hu kalinakkeb ni hakey.

⁹ Pandadagsi yun kugguten hu lima nunyan kultinah et meihakkey ida. Hanniman dama pehding yu etan di enem ni kultinah e pandadagsi yun kugguten ida. Ya etan meikka-nem ni kultinah ey melugpi e meleyyag di heggeppan di Tabernacle.

¹⁰ Ikapyay yu hanneneliman netullikeng di gilig idan nunman ni lima niya enem ni kultinah ni nandadagsin nekugut.

¹¹ Ey pengapya kayun neliman giniling ni pengippit yun gilig idan nunman ni kultinah et meihakkey ida.

12 Meleyyag dama hu utduk dad awwidan ni Tabernacle.

13 Ey meleyyag damad nambina-hil di Tabernacle hu umlaw di hampulut walun pulgadah.

14 Pengapya kayun dewwan tuldah ni katat ni lakkitun kalneroh niya kakkayyagud ni katat ni mei-dah. Huyya pengettep yun Tabernacle.

15 Pengapya kayun kalkalimangngan Tabernacle ni akasyah ni keyew.

16 Ya kadinukkey idan nunman ni ikkapyu yu ey hampulut liman piyeh niya kalinakkeb da ey dewwampulut pitun pulgadah.

17 Wada man-iinggeh ni handedwan dimmewdew di emin etan di frames ma-lat panhuhup yudda.

18-21 Hinead dadda handedwampulu idan nunman di appit ni south niyad north ni Tabernacle. Ey ingkapyu da newalun silber ni pengittu-unan idan nunman e handedwa neikapyad hengeg ni hakey.

22 Yad awwidan ni Tabernacle di appit ni kakelinnugin aggew ey ituun yu hu enem idan nunman

23 niya ituun yu hanhakkey etan di dewwad dugu tu.

24 Humman idan meikkapyad dugu ey mandedkep ida meippalpud hengeg tu ingganah di utduk di ta-pew tu e meihhuklub hu netullikeng et mandekep ida. Henin nunman ipahding yud dewwan dugu tu.

25 Et walun emin ni henin nunman hu ikkapyu yudman ni awwidan ni Tabernacle ey iha-ad yu hu hampulut enem ni silber ni pengittu-unan

idan nunman e handedwad hakey idan nunman.

²⁶⁻²⁷ Pengapya kayun hampulut liman keyew ni akasyah ni meibballabag etan idad kalkalimangngan Tabernacle. Ikapya yu hanlilmad appit ni north, yad south et yad awwidan di appit ni kakelinnugin aggew.

²⁸ Ya etan ida meiggawwan meiballabag di gawwaddan nunman ni kalkalimangnga ey meipalpud hakey ni dugu ingganah lad hakey mewan ni dugu.

²⁹ Pengapya kayu pay ni netullikeng ni balituk ni mengged idan meibballabag ni keyew. Ey takapi yun balituk huyyan kalkalimangnga, anin idan etan ni meibballabag.

³⁰ Hanneya pengapya yun Tabernacle e iu-unnud yu etan impeang-ang kun hi-gam eyad duntug.”

³¹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Heldak yu bawang ni Tabernacle ni kultinah ni nekapyad kakkayyaggud ni luput e nebordaan ni nepayakan ni anghel. Humman ni luput ey blue, ya purple niya makadlang.

³² Ihabley yu huyyan kultinah di epat ni tukud ni akasyah e metekkapan ni balituk ey meikkapyaan ni balituk ni hableyyan. Humman idan tukud ey meippeehneng di silber ni pengippeehnengan.

³³ Humman ni kultinah ni ihha-ad yud bawang ni Tabernacle ey humman manheldak ni Nesan-tuh ni Kuwaltuh et ya Nekassantuh ni Kuwaltuh APU DIOS. Ey meihha-ad etan Kaban Apu Dios di ba-hil nunman ni kultinah.

³⁴ Iha-ad yu etan hu-keb ni Kaban APU DIOS di Nekassantuh ni Kuwaltuh.

³⁵ Ey iha-ad yu etan kapyaen yun tebol etan di ba-hil ni Kuwaltuh APU DIOS, anin ya etan pengippettukan ni kengkeh. Meihha-ad di willi hu tebol ey yad wannan hu pengippettukan ni kengkeh.

³⁶ Pengapya kayu pay ni hakey ni meikkultinah di heggeppan di Tabernacle. Usal yu kakkayyag-gud ni luput et ya blue, ya purple niya makad-lang ni sinayyum ey iyayyaggud yun bordaan.

³⁷ Ikapyai yu huyyan kultinah ni liman tukud ni akasyah e tekkapan yun balituk. Et ya kawit da ey balituk dama. Ya keittu-unan idan tukud ey giniling.”

27

Ya inhel APU DIOS ni pehding dan mengapyan pan-appitan

¹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Kapya yu hu altar e usal yu akasyah ni keyew. Humman ni altar ey kuwadladuh e pitu et kagedwah ni piyeh hu kadinukkekey tu niya kalinakkeb tu, ey epat et kagedwah ni piyeh kasina-gey tu.

² Ey ikapya yu hu heni ha-duk idad ta-pew ni epat ni dugu tu e neihakkey hu kapkapyatud altar. Hedin megibbuh ni kinapya yu ey takapi yun giniling.

³ Pengapya kayuddan meussal di pan-appitan henin baldih ni pengihha-adan yun dep-ul, ya

pala, ya besin, ya tewik ni detag niya penellukduk ni ngalab. Kapyoen yun emin ida huyyad giniling.

⁴⁻⁵ Kapyay kayun nelaggan giniling ni meihhaket di dimmewdew di gawwan bawang ni altar. Kapyay yu epat ni netullikeng etan di epat ni dugun nunman ni altar ni keiddudukan idan pan-attang.

⁶ Ey pengapya kayun keyew ni akasyah ni pan-attang et takapan tun giniling.

⁷ Iduduk yudda humman ni pan-attang etan idad netullikeng ni ikkapyay yuddad dugun altar ma-lat pengitngedan idan mengi-attang.

⁸ Ya tabla hu kapyay yun nunman ni altar nem entan tu det-ali hengeg tu. Iu-unnud yu pengapya yu etan di impeang-ang kun hi-gayu eyad duntug.”

Ya inhel APU DIOS ni pehding dan mengihha-ad ni kultinah di nanlinikweh ni Tabernacle.

⁹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Pengapya kayun dallin ni Tabernacle e mekultinahan ni kakkayyaggud ni luput hu appit ni south e hanggatut et neliman piyeh kadinukkey tu.

¹⁰ Ya mengnged nunman ni kultinah ey dewampulun tukud ni giniling ni meittu-un di dewampulun giniling ni pengittu-unan. Meihhabley ida etan idad silber ni kawit ey silber ni pengihhableyan ni neikapyaddad tukud.

¹¹ Hanniman damad appit ni north e hanggatut et neliman piyeh hu kadinukkey ni kultinah ni meihhabley di silber ni kawit ey silber ni pengihhableyan ni meikkapyad dewampulun giniling

ni tukud ni meittu-un di dewampulun giniling ni pengittu-unan.

¹² Yad awwidan di appit ni kakelinnugin aggew ey nepitu et lima hu kadinukkey ni meikkultinah e meihhabley di hampulun tukud ey meittu-un di hampulun pengittu-unan.

¹³ Hanniman damad heggeppan di dallin ni Tabernacle di appit ni kasimmilin aggew e mekkultinahan ni nepitu et liman piyeh kalinakkeb tu.

¹⁴⁻¹⁵ Yadman ni heggeppan ey meikkapya hu dewwan kultinah e hakey ni kultinah di winanan ey hakey di winilli. Handedwampulut dewwa et kagedwah ni piyeh hu kalinakkeb ni hakey. Ey hantetlu hu tukud ni meittu-un di telun nekapyan pengittu-unan hu pengihhableyan idan nunyan kultinah.

¹⁶ Ya etan gawwan heggeppan di dallin ni Tabernacle e mekkultinahan ni telumpulun piyeh hu kalinakkeb tu. Meikkapya hu kakkayyaggud ni luput et ya blue, ya purple niya makadlang ni sinayyum ey meiyayyaggud ni mebordaan. Meihhabley huyyan kultinah di epat ni tukud e meittu-un di epat ni pengittu-unan.

¹⁷ Emin ida tukud di dallin ni Tabernacle ey meikkapyaan ni silber ni kawit niya hableyyan, ey meittu-un idad giniling ni pengittu-unan.

¹⁸ Et ya lekud ni dallin ni Tabernacle ey hanggatut et neliman piyeh kadinukkey tu, ey nepitu et liman piyeh hu kalinakkeb tu, ey pitu et kagedwah ni piyeh hu kasina-gey tu. Ya etan meikkultinah, ey mahapul ni kayyaggud ni luput hu mekapya. Yadda pengittu-unan idan tukud

ni keihhableyan idan kultinah ey giniling hu mekapyu.

¹⁹ Emin hu meussal di Tabernacle, anin idan paghek ey giniling hu mekapyu.

Ya inhel APU DIOS ni pehding dan kengkeh

²⁰ Imandal muddan edum mun helag Israel et umi-liddan kekakkayyaggudan ni lanan olibah ni meihha-ad idad kengkeh ni pandillag di Tabernacle et mantettebbel idan ingganah.

²¹ Meihha-ad etan pengippettukan ni kengkeh di ba-hil ni kultinah ni Kuwaltuh Apu Dios. Hi Aaron et yadda u-ungnga tun lalakki hu mampatek idan nunman ni kengkeh ey mahapul ni mantettebbel idan neyun ni hileng ingganah kakkabbuhhan di kad-an Apu Dios. Mannen-neng huyyan olden ni pehding idan helag Israel et yadda u-ungnga da.”

28

Ya inhel APU DIOS e di Aaron et yadda u-ungnga tu mampeddi

¹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Hi Aaron e agim et yadda u-ungnga tun lalakki e hi Nadab, hi Abihu, hi Eleasar et hi Ithamar hu nepilin mampeddin mansilbin hi-gak.

² Pakugut kan balwasin Aaron malat melispituh ey kayyaggud ang-ang tun pengippahdingan tun ngunu tu ey keang-angan tu e hi-gatu ey neieng-eng ni hi-gak e Dios.

³ Ehel muddan nelaing ni menguggut et kuguten da balwasin Aaron et meang-ang e higatu ey neieng-eng ni mampeddin mansilbin higak.

⁴ Huyyadda mekuggut ni ussalen ni padi: Ya luput ni meittekkap di pagew, ya ephod, ya mei-dah ni balwasi, ya nebordaan ni balwasi, ya meipnget di ulu et ya mei-ewwakeh. Pampakugut ka pay ni kayyaggud ni ibbalwasiddan lalakkin u-ungngan Aaron ni pengippahdingan dan ngunu dan padik.

⁵ Humman ida ey mekapyad kayyaggud ni luput niya balituk ni heni sinulid, ya blue, ya purple, niya makadlang ni sinayyum.

⁶ Mahapul ni kayyaggud ni luput niya balituk ni heni sinulid hu kapyaan yun ephod, ey mebordaan ni blue, ya purple, niya makadlang ni sinayyum.

⁷ Huyyan ephod ey dewwan luput ni nappil e hakey di hinangga, ey hakey di beneg e keittekkapan ni dewwan luput ni meihhabley di pahhannan.

⁸ Mahapul daman ya kayyaggud ni luput hu mekapan meibalkeh di ephod, ey mahapul ni meiyayyaggud ni mebordaan ni balituk ni sinayyum, ya blue, ya purple niya makadlang.

⁹ Ala kayun dewwan batun onyx et iku-lit yudman hu ngadan idan helag Israel.

¹⁰ Enem ni ngadan hu meikku-lit di hakey ni batu, ey enem damad hakey, et meiku-lit emin hu ngadan idan helag Israel meippuun di nanhahaynedan dan neiungnga, meippalpuud pengulwan ingganah di udidyan.

¹¹ Iku-lit mudda huyyan ngadan idan helag Israel henin kapehding ni nelaing ni mengikku-lit ni sinyal di nenginan batu. Itekap mudda huyyan dewwan batu etan di balituk ni keihhadan da,

¹² et itakap dadda huyyan batu etan di neihabley di nambina-hil di pahhannan ni ephod. Huyyaddan batu hu pengine-nem-neman APU DIOS idan helag Israel. Peang-ang Aaron di pahhannan tudda humman ni neiku-litan ni ngadan da, et nem-nem-nemen kun ingganah ida tutu-uk.

¹³ Itekap mudda huyyan dewwan batud bali-tuk.

¹⁴ Ey pengapya kayun dewwan heni linubid ni nekapyad nemahmah ni balituk et iiket muddan nunman ni balituk.

¹⁵ Pengapya kayun luput ni meittekkap di pagew ni ephod, et usalen ni padin mengamtan pinhed Apu Dios ni meippahding. Nan-inggeh hu ussalen yun nunyad etan di kapyaeen yun ephod ey iyayyaggud yu daman bordaan.

¹⁶ Kuwadladuh huyyan luput e melugpi, et heyam ni pulgadah hu kadinukkey tu ey kalinakkeb tu.

¹⁷ Itekap yudya hu epat ni linyah ni nam-bakbaklang ni nebalol ni batu: yad etan di nemangulun linyah ey itekap yu hu ruby, ya topaz niya garnet,

¹⁸ yad meikkadwan linyah ey ya emerald, ya sapphire niya diamond,

¹⁹ yad meikkatlun linyah ey ya turquoise, ya agate niya amethyst,

²⁰ niyad meikka-pat ni linyah ey ya beryl, ya onyx niya jasper. Meittekkap idan emin huyyan nebalol ni batud balituk.

²¹ Meitudek emin hu ngadan idan hampulut dewwan u-ungngan Jacob idadman ni nenginan batu et iehneng dan emin hu helag Israel.

²² Ikapyai yun nelubid ni bangga ni nemahmah ni balituk huyyan luput ni meittekkap di pagew ni ephod,

²³ ey pengapya kayun dewwan netullikeng ni balituk et ikugut yud dewwan dugun nunman ni luput di ta-pew tu.

²⁴ Iiket yu humman ni dewwan nelubid ni balituk di diman ni netullikeng.

²⁵ Ey ya utduk idan nunman ni nelubid ni bangga ey iiket yu etan di dewwan balituk ni keipketan idan batun onyx ni meittekkap etan di meihhabley di pahhannan ni ephod.

²⁶ Pengapya kayu mewan ni dewwan netullikeng ni balituk, ey ikugut yu etan di dewwan dugun etan ni utduk ni luput ni meittekkap di pagew ni ephod. Meikkuggut ida huyyad piggad etan ni luput et maitumuk di ephod.

²⁷ Pengapya kayu pay ni dewwan netullikeng ni balituk ey ikugut yud hinanggan nunyan luput di ta-pew ni balkeh ni ephod.

²⁸ Usal yu blue ni linubid ni mengi-ikket diman ni netullikeng ni meikkuggut di luput ni meittekkap di pagew ni ephod di ta-pew ni balkeh tu.

²⁹ Hedin umhegep hi Aaron di Nesantuh ni Kuwaltuh di Tabernacle, ey ihhuklub tu humman ni luput ni meittekkap di pagew e wada

ngadan idan u-ungngan Israel di pettek ni puhu tu, et maipenemnem kayun tutu-uk ni ingganah.

³⁰ Ihudu yu etan Urim et ya Thummim etan di bulsan nunman ni luput ni meittekkap di pagew et meita-pew di pettek ni puhun Aaron hedin ibbalwasi tun lawwan tud kuwaltuh ku, ma-lat wadan ingganah nan Aaron ida humman ni pengamtaan yuddan tutu-uk ni pinhed kun pehding yu.

Ya edum ni balwasiddan padi

³¹ Kugut kayu pay ni blue ni balwasin mei-dah di ephod.

³² Kapyai yun huklubban ni ulu ey kuguti yun luput hu gilig nunman ni huklubban henin edum ni balwasi ma-lat eleg mebi-ki.

³³ Pengapya kayun henin lameh ni pomegranate e usal yu hu blue, ya purple et ya makadlang ni sinayyum ey inta-yun yuddad nanlinikweh di utduk nunyan balwasi e meibbenattan di balituk ni kingking.

³⁴ Hedin inta-yun yu hakey ni kingking, intunud yu hakey etan ni heni pomegranate ingganah melikweh hu utduk nunman ni balwasi.

³⁵ Ibbalwasin Aaron huyyan heggeppan tud Nesantuh ni Kuwaltuh di Tabernacle ni pansilbian tun hi-gak e AP-APU et mantettennul hu kingking ni heggeppan tu niyan e-hepen tu. Mahapul ni u-unnuden tun emin huyya ma-lat eleg matey.

³⁶ Ey pengapya kayun medal ni nemahmah ni balituk et iku-lit yu hu 'Neieng-eng nan APU DIOS.'

³⁷ Iiket yu blue ni linubid di medal, ey ittakap yud hinanggan etan ni kapyaeen yun penget Aaron.

³⁸ Meittekkap huyyan medal di tuktuk nunman ni penget, et heni in-agtu tu hu bahul hedin wada keihhallaan idan helag Israel ni meippanggep ni i-appit da. Mahapul ni i-usal tun ingganah huyyan penget et hi-gak e AP-APU ey ebbuluten kun emin hu i-appit idan tuuk.

³⁹ Ya kayyaggud ni luput hu pakugut yun meidah ni balwasi Aaron. Hanniman dama etan ni penget tu e mahapul ni ya kayyaggud ni luput hu pakugut yu. Pakugut kayun neiyayyaggud ni nebordaan ni meibalkeh di gitang tu.

⁴⁰ Ey pakugut kayun meidah ni balwasi damaddan u-ungngan Aaron, ya mei-ewwakeh di gitang da, et ya penget da ma-lat kayyaggud ang-ang da ey melispituh idad ngunu da.

⁴¹ Pebalwasim nan hi agim e hi Aaron human ni nekugut ni balwasi tu, ey pebalwasim ida daman u-ungnga tu hu nekugut ni balwasi da, ey duyagim hu ulu dan lanan olibah, et keangangan tu e nepiliddan mampeddin mansilbin hi-gak.

⁴² Ey pakugut kayu mewan ni andukkey ni mandallem ni balwasi da e meippalpuud gitang da ingganah di ulpu da.

⁴³ Mahapul ni i-usal nan Aaron et yadda u-ungnga tudda huyyan heggeppan dad Tabernacle et yan lawwan dad altar di Nesantuh ni Kuwaltuh ni da pengippahdingan ni ngunu da. Hedin hanniman hu pehding da, man eleg ida mebehhuli et eleg ida mettey. Huyyan

olden kun u-unnuden Aaron et yadda helag tun manhuluhulul ni mampeddi ey mannananeng ni ingganah.”

29

Ya neieng-engan idan padi

¹ Kan Apu Dios nan Moses ey “Heninnuy hu pehding mun mengi-eng-eng nan Aaron et yadda u-ungnga tun mampeddi et mansilbiddan hi-gak. Ala kan kilaw ni lakkitun baka et ya dewwan lakkitun kalneroh ni endi dipektoh da,

² ey pengapya kan sinapay e usal mu kekakkayyaggudan ni alinah ey entan tu kamdugin kapampelbag. Pengapya kayu pay ni meingpih ni sinapay ey mekayya-meh edum e naha-dan ni mansikan olibah.

³ Iha-ad mudda huyyad agyag et iappit mun hi-gak di heggeppan di Tabernacle e mei-unnud etan di kilaw ni lakkitun baka et ya dewwan lakkitun kalneroh.

⁴ Ipahding mu huyyan elaw ni mengi-eng-eng nan Aaron et yadda u-ungnga tud heggeppan di Tabernacle ey ulahim ida e u-unnud mu elaw ni panlinnih.

⁵ Pebalwasim nan Aaron etan mei-dah ni balwasi tu, ya etan nebordaan ni mei-dah di ephod, ya ephod niya etan luput ni meittekkap di pagew ni ephod et ya etan meibalkeh.

⁶ Ey ipapnget mun hi-gatu etan penget ni netakapan ni balituk ni medal,

⁷ ey duyagim hu ulu tun lanan olibah et keangan tu e neputuk hi-gatun mampeddi.

⁸ Hedin negibbuh ni in-eng-eng mu hi Aaron ey ieng-eng mudda dama u-ungnga tu e pebalwasim ida etan mei-dah ni balwasi da.

⁹ Ey pebalkeh mun hi-gada etan ida neabel ni balkeh ey papnget mun hi-gada hu penget da. Henin nunya ipahding mun mengi-eng-eng nan Aaron et yadda u-ungnga tun lalakki et hi-gada mampadin ingganah.

¹⁰ I-lim hu lakkitun bakad hinanggan Tabernacle et ita-pew nan Aaron niyadda u-ungnga tu hu ngamay dad ulun nunman ni baka

¹¹ ey keleng mud kad-an kud heggeppan di Tabernacle.

¹² Ala kan kuheyaw tu et itdek mu ngamay mu et ha-adam ida etan heni ha-duk ni altar, ey iduyag mu hu edum ni kuheyaw di hengeg nunman ni altar.

¹³ Ekal mun emin hu taban neikuyeput di egeh niya etan ni altey, et ya etan dewwan basin niyadda neikuyeput ni taba et giheben muddad altar.

¹⁴ Ya natdaan ni parteh ni baka e humman ida hu belat, yadda laman, et yadda kinan tu ey gihheben mun emin di a-allaw ni kampu hu kamei-appit tep ya liwat.

¹⁵⁻¹⁶ Ey alam hu hakey etan ni lakkitun kalneroh et itta-pew nan Aaron niyadda u-ungnga tu ngamay dad ulu tu. Keklengen mu et tayaen mu hu kuheyaw tu et iwwakgih mud dingding ni altar.

¹⁷ Tegteg mu humman ni kalneroh ey ulahim hu egeh tu et ya heli tu et ita-pew mu etan di ulu tu et yadda edum ni parteh ni annel tu,

18 et giheben mud altar. Ya hamuy nunyan kagihheban kamei-appit ey peamleng tuwak.

19 Alam mewan etan meikkadwan kalneroh et ita-pew nan Aaron niyadda u-ungnga tu hu ngamay dad ulu tu

20 et kelengen mu. Tayam hu kuheyaw tu et ha-adim hu wannan ni tangilan Aaron et yadda u-ungnga tu. Ha-adim daman kuheyaw hu wannan ni am-ama-an ni ngamay da et ya heli da, ey iwakgih mu hu metdaan ni kuheyaw di dingding ni altar.

21 Ala ka mewan ni kuheyaw et kamdugam ni lanan olibah, et wakgihan mu Aaron et yadda u-ungnga tu anin ni ya balwasi da, ma-lat mei-eng-eng ida niyadda balwasi dan hi-gak.

22 Ey alam emin hu taban etan ni lakkitun kalneroh ni keklengem, anin taban neikuyeput di egeh niya etan ni altey, et ya etan dewwan basin niyadda neikuyeput ni taba, ya taban ikul tu et ya wannan ni ulpu tu. Huyyan lakkitun kalneroh ni keklengem ey mei-appit di pampeddian nan Aaron et yadda u-ungnga tu.

23 Ala kaddan sinapay ni eleg meha-adan ni kamampelbag ni neiappit ni hi-gak ni neiha-ad di kad-an ku. Ala kan hakey ni sinapay ni neha-adan ni mansikan olibah, ya hakey ni eleg, niya hakey ni meingpih ni sinapay.

24 Petnged muddan Aaron et yadda lalakkin u-ungnga tu et ita-gey dan impeang-ang ni hi-gak.

25 Alam ida et giheben mud altar, anin etan ni kalneroh. Ya hamuy idan nunman ni kamei-appit ey kamengippeamleng ni hi-gak.

²⁶ Ya etan pagew ni kinleng mun kalneroh ey ita-gey mu et ipeang-ang mun mei-appit ni hi-gak. Hedin negibbuh ni in-appit mu ey inlam tep humman hu patal mu.

²⁷ Appil mu hu pagew et ya ulpun etan ni kalneroh ni impeang-ang mun mei-appit ni pampeddian Aaron et yadda u-ungnga tu et idwat mun hi-gada.

²⁸ Et yan edum ni aggew ey hedin man-appit ida helag Israel ni pekiddagyuman winu pampe-salamatan dan hi-gak e AP-APU, ey meidwat ni ingganah humman ni hi-gada.

²⁹ Hedin mettey hi Aaron ey meippebeltan ida neieng-eng ni balwasi tud hakey idan u-ungnga tun puttuken yun meihhullul ni hi-gatu.

³⁰ Ey humman ni meihhullul ni eta-gey ni padi ey ibbalwasi tudda huyyan pitun aggew ni kei-eng-engan tu et han tu ilepun mansilbid Tabernacle et yad Nesantuh ni Kuwaltuh ku.

³¹ Ya etan pagew et ya ulpun kalneroh ey iheeng mud nengilinan ni lugal.

³² Kennen Aaron niyadda u-ungnga tudda humman anin ya etan sinapay ni neiha-ad di basket di heggepan di Tabernacle.

³³ Hi-gadan ebuh ni padi hu dammutun mengngan idan nunman ni mei-appit ni ke-kalan ni liwat da. Eleg mabalin ni kennen ni kumpulmih ni tuu ida humman, tep neieng-eng ida humman ni detag.

³⁴ Ey hedin wada sindaan dan nunman ni detag winu sinapay ni kewa-waan tu, ey mahapul ni gihheben mu. Eleg mabalin ni kennen ida humman tep neieng-eng.

³⁵ Henin nunman hu pehding yun mengipahding nunman ni elaw ni pampeddian nan Aaron et yadda u-ungnga tu. Ipahding yudda huyyan pitun aggew.

³⁶ Kewa-wa-wa ey keleng yu hu hakey ni kilaw ni lakkitun baka et meiappit ni ke-kalan ni liwat. Ey pan-appit kayun pengippahdingan yun elaw ni panlinnih ni altar, ey duyagi yun lanan olibah et maibilang ni malinih niya mei-eng-eng.

³⁷ Pitun aggew hu pengippahdingan yuddan nunya. Hedin negibbuh ey neieng-eng law ni pan-appitan humman ni altar, et emin hu meittummuk diman ey mei-eng-eng nan Apu Dios.”

³⁸ Kan APU DIOS nan Moses ey “Ya i-appit yun kewa-wa-wa ey ya dewwan hantoon ni kalneroh

³⁹ e hakey ni kakkabbuhhan niya hakey ni mahmahdem.

⁴⁰ Ya etan i-appit yun kakkabbuhhan ni hakey ni kalneroh ey unnudi yun umlaw di hakey ni kiloh ni alinah ni nekamdugan ni hambusih ni mansika. Ey iappit kayun hambusih ni meinnum.

⁴¹ Et ya etan i-appit yun mahmahdem ni hakey ni kalneroh ey unnudi yu daman nan-inggeh kedakkel tun alinah, ya mansikan olibah niya meinnum. Huyyaddan kamei-appit ey megihheb ida et hi-gak e DIOS ey um-amlengngak ni hamuy da.

⁴² Meippalpun nunya ey man-appit kayun tutuuk ni kewa-wa-wa, anin idallin helag yun edum ni aggew di heggeppan di Tabernacle e kad-an ku, ma-lat makihummangannak ni hi-gayudman.

⁴³ Mekiddammu-ak idan tutu-uk diman di Tabernacle, tep neieng-eng humman ni hi-gak tep wada-ak diman.

⁴⁴ Em, mei-eng-eng ni hi-gak etan Tabernacle niya altar, anin hi Aaron niyadda u-ungnga tu et mansilbiddan hi-gak.

⁴⁵ Mekihha-addak idan helag Israel e tutu-uk et hi-gak hu Dios da.

⁴⁶ Ey amtaen da e hi-gak hu AP-APU e Dios dan nengipa-kal ni hi-gadad Egypt. Em, mekihha-addak ni hi-gada tep hi-gak dedan hu AP-APU e Dios da.”

30

Ya inhel APU DIOS ni pengiggihheban dan kamei-appit ni bangbanglu

¹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Ala kayun keyew ni akasyah et mengapya kayun altar ni pengiggihheban ni bangbanglun insensoh ni i-appit yun hi-gak.

² Kuwadladuh huyya e ya kadinukkey tu et ya kalinakkeb tu, ey hampulut walun pulgada ey tellun piyeh kasina-gey tu. Ikapya yu hu umdewdew ni heni ha-duk di ta-pew idan epat ni dugu tu e meihakkey hu kapkapyu tu etan di altar.

³ Takapi yu huyyan altar ni balituk, ya ta-pew tu, yadda etan dimmewdew ni heni ha-duk, ya nanlinikweh ni gilig tu.

⁴ Ikapya yu hu dewwan netullikeng ni balituk di daul ni gilig tun pengidduddukan etan ni dewwan pan-attang.

⁵ Pengapya kayun dewwan akasyah ni panattang e netakapan ni balituk.

⁶ Iha-ad mudda huyyad ba-hil ni kuwaltuh ni keihha-adan etan ni Kaban ni neiha-adan idan neitudekan ni Tugun ku.

⁷ Ey yan kekakkabbuhhan ni an pengipaptekan nan Aaron idan kengkeh, niya pengihheban tun bangbanglun insensoh di altar.

⁸ Hanniman ni hileng ni tu pengintegangan idan kengkeh e umgiheb ni bangbanglun insensoh. Mahapul ni pehding tun ingganah huyya anin idan helag yullin edum ni aggew.

⁹ Entan tu iappit di altar hu eleg meibbillang ni malinih ni bangbanglun insensoh winu kumpulmih ni kagihheban kamei-appit henin pagey niya meinnum.

¹⁰ Ippahding Aaron hu elaw ni panlinnih nunyan altar ni pinhakkey ni hantoon e ha-adan tuddan kuheyaw ni animal ni kamei-appit tep ya liwat ni tutu-u etan epat ni dugu tun heni ha-duk. Mahapul ni pehding yun ingganah huyya tep mei-eng-eng huyyan altar ni hi-gak e AP-APU.”

Ya intugun APU DIOS ni ibbayad idan tutu-u

¹¹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey

¹² “Hedin billangen mudda edum mun helag Israel ey mahapul ni ya hanhakkey ni hi-gada ey wada ibbayad dan hi-gak ni pihhuh ni wa-hin annel dan nunman ni kebillangan da ma-lat endi um-alin ligat ni hi-gada.

¹³ Ya ibbayad ni hakey ni tuu ey meippuun di kameunnud ni olden meippanggep ni Tabernacle. Humman ni pihhuh ey i-appit dan hi-gak.

¹⁴ Mekibbilang ida dewampulu winu nehuluk hu toon tu.

¹⁵ Huyyan bayad ni annel yun iddawat yun hi-gak ey man-iingneh, kedangyan winu newetwet.

¹⁶ Dawat mudda huyyan ibbayad idan edum mun helag Israel, et ussalen mun mengippaptek ni Tabernacle. Huyyan ibbayad da ey heni wahin biyag da ey mengippenemnem ni hi-gak et ipaptek kudda.”

Inhel APU DIOS ni mengapyaddan besen ni pan-ullahan ni padi

¹⁷ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey

¹⁸ “Pengapya kayun giniling ni besen niya giniling ni pengippettukan tu. Iha-ad yu huyyad nambattanan ni Tabernacle et ya altar. Ha-adim ni danum

¹⁹⁻²¹ et pan-ulahan nan Aaron niyadda u-ungnga tun ngamay da niya heli da, et han ida lumaw di Tabernacle di kad-an ku, niya hedin da gihheben hu kamei-appit di altar. Mahapul ni u-unnuden da huyya ma-lat eleg ida matey. Huyyan olden ey mahapul ni u-unnuden idan helag Israel ni ingganah.”

Ya inhel APU DIOS ni pehding dan mengapyan lana

²² Kan mewan APU DIOS nan Moses ey

²³ “Ala kan kekakkayyaggud ni bangbanglu: Ya mir e umlaw di enem ni kiloh, ya tellun kiloh ni cinnamon, ya tellun kiloh ni unah,

²⁴ ya enem et kagedwah ni kiloh ni cassia et ya hanggalon ni lanan olibah,

²⁵ et pangkakamdug mudda et mengapya kan lanan neieng-eng ni ussalen ni padi.

²⁶ Usal mu huyyan pengi-eng-engan mun Tabernacle, ya Kaban Apu Dios,

²⁷ ya tebol, yadda ngunut diman, ya etan pengippettukan ni kengkeh, yadda ngunut ni meussal diman, niya etan altar ni pengiggihheban ni bangbanglu.

²⁸ Hanniman daman altar ni pengiggihheban ni kamei-appit, yadda ngunut diman, ya etan besen et ya etan pengippettukan tu.

²⁹ Duyagim ni lana ida huyya et mei-eng-eng idan hi-gak. Ey emin ida meittummuk idan nunya ey mei-eng-eng idan hi-gak.

³⁰ Duyagim ni nunyan lana hu ulun Aaron niyadda ulun u-ungnga tun pampeddian da et mansilbiddan hi-gak.

³¹ Ehel muddan edum mun helag Israel e itultuluy dan mengapyan nunman ni lana et usalen yun ingganah ni pandeyyawan yun hi-gak.

³² Eleg mabalin ni mu idduyag di ulun kumpulmih ni tuu ey eleg mabalin ni mu iu-unnud et kumapya kan ussalen mud hipan pinhed mun pengi-ussalan. Tep huyya ey neieng-eng di pinhed kun kei-ussalan tu e beken di nalgem hu pengi-ussalan mu.

³³ Ya etan tuun mengi-unnud ni mengapyan henin nunya winu mengidduyyag di kumpulmih ni tuu e beken ni padi ey eggak law ibbilang ni tuuk.”

Ya inhel APU DIOS ni pengapyan bangbanglun

insensoh

³⁴ Kan APU DIOS nan Moses ey “Ala kan bangbanglun henin resin, ya mollusk, ya galbanum niya nemahmah ni frankincense e man-iinggeh kedakkel da,

³⁵ et mengapya kan bangbanglun insensoh. Edumim ni ahin ma-lat memahmah, ey beken ni nalgem pengi-ussalan yu.

³⁶ Giling mu edum idan nunman et mapinu ey inha-ad mud Tabernacle di hinanggan Kaban kun neiha-adan ni nekitbalan ku. Yadman nakka pekiddammuin hi-gam. Huyyan bangbanglun insensoh ey neieng-eng ni hi-gak.

³⁷ Beken ni neala ey ka nengapya et usalem di pinhed mun pengi-ussalan.

³⁸ Ya etan tuun mengapyan henin nunya et usalen tud pinhed tun pengi-usalan ey eggak law ibbilang ni tuuk.”

31*Yadda mengapyan Tabernacle*

¹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey

² “Pinilik hu hakey ni helag Judah e hi Besalel e u-ungngan Uri e u-ungngan Hur.

³ Winedak ni hi-gatu hu Ispirituh ku et maweda laing tun mengapyan hipan neal-alkusan.

⁴ Nelaing ni mengapyan kakkayyaggud ni ngunut e ya balituk, ya silber niya giniling hu tuka ussalan pan-alkus tu,

⁵ anin idan mealkusan ni nenginan batu. Nelaing pay ni man-e-dih ey mampaot ni hipan usal ni kayyaggud ang-ang tu.

⁶ Pinilik dama hi Oholiab e u-ungngan Ahishamak e helag Dan ni umbaddang ni hi-gatu. Wadadda pay edum ni pinilik et wadaen kun hi-gada hu et-eteng ni kabaelan dan mengippahding idan nunyan inhel kun pekapyam:

⁷ ya Tabernacle, ya etan Kaban kun neiha-
adan ni nekitbalan ku, ya hu-keb tu, niya hipan
ngunut ni mahapul di Tabernacle

⁸ henin tebol, yadda ngunut diman, ya etan
balituk ni pengippettukan ni kengkeh et yadda
meussal diman,

⁹ ya altar ni pan-appitan yun keklengen yu,
yadda emin ni ngunut ni meussal diman, ya etan
besen ni pan-ullahan niya pengippettukan tu.

¹⁰ Hi-gada pay hu menguggut idan balwasin
padin ussalen nan Aaron niyadda u-ungnga tun
pampeddian da.

¹¹ Ey hi-gada hu mengapyan lana niya bang-
banglun insensoh ni meussal di Nesantuh ni
Kuwaltuh. Hedin kapyaen dadda huyya ey
mahapul ni paka-u-unnuden da hu inhel kun hi-
gam ni pengapya yu.”

*Ya inhel APU DIOS ni pehding dan Sabaduh e
kamengillin aggew*

¹² Kan mewan APU DIOS nan Moses ey

¹³ “Ehel muddan edum mun helag Israel et
eleg ida mangngunnun Sabaduh tep humman
penginemneman yun ingganah ni nekit-
balan kun hi-gayu, et hi-gak e AP-APU yu ey
impambalin dakeyun tuuk.

¹⁴ Em, endi mangngunnun nunman ni aggew
tep kamengillin humman ni aggew. Hedin wada

manghay et manggunnun nunman ni aggew, mahapul ni mettey.

¹⁵ Tep wada enem ni aggew ni pengingunnaan yun emin ni ngunu yu, nem yan meikkeppitun aggew e Sabaduh e pan-iyatuan yu ey nakka ngillina. Et humman hu, hedin wada kahing et manggunnun nunman ni aggew, mahapul ni mettey.

¹⁶ Hi-gayuddan helag Israel ey mahapul ni ngillinen yu huyyan aggew ni ingganah et penginemneman yun etan ni nekitbalan kun hi-gayun ingganah.

¹⁷ Huyya penginemneman yun hi-gak ni ingganah tep hi-gak ni AP-APU yu ey enem ni aggew hu nanletuan kun kabunyan niya puyek et yan kapitun aggew ey nan-iyatu-ak.”

¹⁸ Ginibbuh Apu Dios ni inhel ida huyyan nan Moses, et idwat tu etan dewwan batun neitudkan ni Tugun tu.

32

Nengapyadda etan tuun balituk ni baka et dayawen da

¹ Nebayag hi Moses di duntug et maemung ida edum tun helag Israel di kad-an Aaron et kandan hi-gatuy “Pengapya ka ew ni dios tayun mengippenggulun hi-gatsu tep hi Moses e nengipenggulun hi-gatsun neni-yan ni Egypt ey endin kaum-ali. Eleg tayu amta hu nekapyan hi-gatu etan di linawwan tu.” *

---

* **32:1 32:1** Acts 7:40

² Et kan Aaron ni hi-gaday “Hedin hannitan, pan-i-li yudda hu balituk ni betling idan ahwa yu niya u-ungnga yu.”

³ Et pan-ekalen da hu betling da et idwat dan Aaron.

⁴ Ineyug Aaron ida humman et mengapyan balituk ni baka. Inang-ang da humman ey kanday “Hi-gatsun helag Israel, huyya hu dios tayun nengipengulun hi-gatsun neni-yanan tayun Egypt.”

⁵ Dingngel Aaron humman ey nengapyan pan-appitan di etan ni balituk ni baka et kantun hi-gada ey “Yan kabbuhhan ey mampiyestah itsu et dayawen tayu eya AP-APU tayu.”

⁶ Yan kakkabbuhhan ni newa-waan tu ey himmaleman ida etan tuu e nan-ilaw da hu animal dan gihheben dan i-appit da niyadda animal ni i-appit dan pekiddagyuman dan APU DIOS. Et manhahamul ida etan tuu et manginum ida ey nenattayyaw idan penaydayaw da etan ni kinapya dan bakan dios da. †

⁷ Entanni ey kan APU DIOS nan hi Moses ey “Papuut mu et mandayyu ka tep dingkug da-ak idan tuun impangulum ni neni-yan ni Egypt et deh e daka kapkapyaa lawah.

⁸ Kinehing dan emin hu tugun kun hi-gada et deh, nengapya idan balituk ni bakan daka daydayawa et i-appitan da. Kanday humman hu dios dan nengipengulun hi-gadan neni-yan ni Egypt.

⁹ Nemahhig hu ngehay da.

---

† 32:6 32:6 Tibon yuy 1 Corinthians 10:7.

¹⁰ Entan tudda idleppi tep petteyen kudda gapuh ni bunget ku. Et hi-gam ni ebuh e Moses hu metdaan ni mehlag ni dakel.”

¹¹ Nem nampehemmehemmek hi Moses nan AP-APU e Dios tu e kantuy “APU DIOS, entan ahan tu pamehig hu bunget idan eyan tuum e himmek mu, et pa-kal muddad Egypt ni nengipeangan mun et-eteng ni kabaalam.

¹² Hedin pehding mu etan kammu e endien mudda, penghel nguddan iEgypt e ya gaputun nengipenguluan mudda, ey ma-lat pateyen mudda et endi metdaan ni hi-gada. Entan ahan bunget. Anusim ida et eleg mudda pateyen.

¹³ Nemnem mu e inhel mudda lan bega-en mu e hi Abraham, hi Isaac et hi Jacob e kammun hi-gaday pedakkal mu helag da, et heniddan bittuwen di kabunyan e eleg mebillang. Ey nemnem mu e kammuy ya helag da hu pengidwatan mun etan ni bebley ni kammun panha-adan dan ingganah.”

¹⁴ Dingngel APU DIOS et eleg tudda pateyen.

¹⁵ Nandayyud Moses di kad-an idan edum da e inla tu etan dewwan batun netudekan di nambina-hil ni Tugun Apu Dios.

¹⁶ Kinapyan Apu Dios ida humman ni batu et itudek tuddadman hu Tugun tu.

¹⁷ Kamenetteng di Moses nan Joshua ey dingngel Joshua hu ngaladdan tuu et kantun Moses ey “Kele henidda kamanggugubat di nangkampuan tayu?”

¹⁸ Ey kan Moses ey “Ya met hu nakka pengngel ey beken ni ngalan kamenga-apput winu palak ni kamangkeapput, nem henidda kaman-a-appeh.”

19 Yan kamangkeihnup di Moses di kampu da etan di hengeg ni duntug, ey inang-ang tu etan balituk ni bakan kinapya da e daka itattayyaw, ey nemahhig hu bunget tu et itengba tu etan dewwan batun singged tu et mepeni-ang ida.

20 Inla tu etan balituk ni bakan kinapya da et ayugen tu. Entanni et pambalin tun heni dep-ul et ikamdug tud danum et painum tun hi-gada.

21 Kantun Aaron ey “Hipa impahding ida eyan tuun hi-gam et mu in-abulut ni da pehding huyyan nemahhig ni liwat?”

22 Ey kan Aaron ey “Entan bunget ni hi-gak tep inamtam e ya lawah hu pinhed dan peteg ni ippahding.

23 Kandan hi-gak ey ‘Pengapya ka kuman dios tayun mengippenggulun hi-gatsu tep hi Moses e nengipenggulun hi-gatsu et hi-yanen tayu Egypt ey endin kaum-ali. Eleg tayu amta hu neipahding ni hi-gatu etan di linawwan tu.’ †

24 Et ehlen ku law ni hi-gadan pan-i-ali dan hi-gak hu balituk ni betling da et pan-ibkah kud apuy ey neukat ali eya balituk ni baka!”

25 Nem inamtan Moses e in-abulut Aaron ida etan tuun mengippahding ni nunman ni pinhed da, et gapun nunman ey kangi-ngi-ngiiddan buhul da.

26 Et an umehneng hi Moses di heggeppan di kampu et itkuk tu e kantuy “Hi-gayuddan neminhed ni menaydayaw nan APU DIOS ey keappil kayud dih.” Ey ebuh ida helag Levi ni limmaw di kad-an tu.

---

† 32:23 32:23 Acts 7:40

²⁷ Et kantun hi-gaday “Kan APU DIOS e kaday-dayawan ammed tayu la e hi Israel ey, yu ala pingway yu et pampateyen yudda eya edum yu e ipalpu yud dih ingganah di ba-hil. Pampatey yu anin agi yu, gagayyum yu winu sinakdul yu.”

²⁸ Inu-unnud da huyyan inhel Moses et pampateyen dadda ey tellun libu hu pintey dan nunman ni aggew.

²⁹ Entanni ey kan Moses idan nunman ni helag Levi ey “Yan nunyan aggew ey meappil kayu et eleg kayu meika-dum di edum yun helag Israel, tep nambalin kayun padin mansilbin APU DIOS, tep inu-unnud yu inhel tun pehding yu et anin ni agi yu niya u-ungnga yu ey impakipetey yu. Et gapun nunman ey bendisyonan dakeyun APU DIOS.”

³⁰ Newa-wan nunman et kan Moses ida etan ni tuuy “Nemahhig ni liwat humman ni impahding yu. Nem mantetyeddak mewan di duntug di kadan APU DIOS, et nak makihummangan ni hi-gatu hedini mabalin anhan ni pesinsahan dakeyu.”

³¹ Et maibanggad mewan hi Moses di kadan APU DIOS et kantun hi-gatuy “Eteng hu naliwatan idan nunman ni tuu tep nengapyaddan balituk ni baka, et kanday humman hu dios dan deyyawen da.

³² Nem anin anhan ni hanniman ey hemek mudda et pesinsahan mu humman ni impahding da. Tep hedini eleg mu pesinsahidda, ekal mu ew hu ngadan kud nengilistaam ni ngadan idan tuum.” §

³³ Nem kan APU DIOS ey “Eleg mabalin. Ebu idan etan nanliwat ni hi-gak ni e-kalen ku ngadan da.

³⁴ Lakkay kuma et ipengulum ida et lumaw kayu etan di bebley ni inhel kun nunman ni lawwan yu, yaggud wada hu anghel kun mengipaptek ni hi-gayu. Nem kastiguen kuddalli huttan ni tuu gapuh ni nunman ni impahding da.”

³⁵ Entanni ey impaeli tu-wangun APU DIOS hu degeh idan nunman ni tuu gapuh ni nunman ni impahding da e impilit dan Aaron ni mengapyan balituk ni baka et dayawen da.

33

Ya nanghelan APU DIOS nan Moses ni hi-yanen da Sinai

¹ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Hi-gam niyadda edum mun helag Israel ni impangulum ni nalpud Egypt, hi-yan yu Sinai et lumaw kayu etan di bebley ni insapatah kun Abraham, hi Isaac et hi Jacob ni pebeltan kun helag da.

² Um-itu-dakkak ni anghel ni mengipappanggulun hi-gayu et degyunen tudda Kanaanite, yadda Amorite, yadda Hittite, yadda Perisite, yadda Hibite et yadda Jebusite ni nambebley diman et hi-gayu maihullul.

³ Wadan emin hu mahapul yudman ni bebley e kamehawwahawwal hu gatas niya danum ni putsukan. Nem enggak mekillaw ni hi-gayu tep manghay kayu. Entanni kumedek ey pebungnet yuwak et pampetteyen dakeyud dalan.”

⁴ Dingngel da huyyan inhel Apu Dios ey ida kaumlelemyung e eleg da pinhed ni ussalen hu gangam da.

⁵ Tep kan APU DIOS nan Moses ey “Ehel mun hi-gada e kangkuy: Manghay kayu! Et humman hu, anin na-mun nekemtang hu pekillaawwak ni hi-gayu et bahbahren dakeyu. Ekal yudda inusal yun gangam yu henin betling niya balituk ni bangga et nemnemnek hedin hipa pehding kun hi-gayu.”

⁶ Et meippalpun eman ni neni-yanan dan nunman ni Duntug e Sinai, ey eleg ida law manussal idan gangam da.

Ya meippanggep ni tabernacle

⁷ Kaikkapyan Moses hu tabernacle * di a-allaw ni kampu da ma-lat hedin wada neminshed ni mekihummangan nan APU DIOS ey kaumlaw diman.

⁸ Hedin limmaw hi Moses diman tabernacle ey kaum-ehneng ida tutu-ud habyen ni kampu da et ang-ang-angen da hi Moses ingganah umhegep.

⁹ Ey ya etan heni tukud ni kulput ey kamelehbeng di heggepan di tabernacle hedin himmegep hi Moses ni mekihummangan nan APU DIOS e wada etan di kulput.

¹⁰ Hedin inang-ang idan helag Israel huyyan kulput ni nelehbeng di heggepan ni tabernacle, ey um-ehneng idad heggepan ni kampu da et manyuung ida.

---

* **33:7 33:7** Huyya nin tabernacle hu pekiddammuan ni helag Israel ni Dios da tep eleg ni mekapya etan ustuh ni Tabernacle.

¹¹ Kamekihinnangga hi APU DIOS nan hi Moses ni mekihummangan e henin kapanhumman-ganin dewwan tuun hanggayyum. Hedin neg-ibbuh idan nanhumman-gan, nambanggad hi Moses di kampu da, nem hi Joshua e nehiken ni u-ungngan Nun ni kaumbabbaddang ni hi-gatud tabernacle ey wadan neyun diman.

Ya nenang-angan nan Moses ni dayaw APU DIOS

¹² Kan Moses nan APU DIOS ey “Kammuy ippan-guluk ida huyyan tutu-u et lumaw kamid bebley ni kammun lawwan mi, nem eleg mu ehelen hedin hipadda mekillaw ni hi-gak. Kammu mewan ey neka-amta muwak ey kamengippeam-leng ni hi-gam hu nakka pehpehding.

¹³ Hedin makulug, peamtam tep anhan ni hi-gak ni emin hu planuh mu et amtaen ku niya ma-lat ipahding ku hu pinhed mu. Ey nemnem mu anhan e pinilim ida huyyan tuum.”

¹⁴ Ey kan APU DIOS nan Moses ey “Hi-gak mis-muh hu mekillaw ni hi-gam ma-lat luminggep ka, ey ma-lat kayyaggud ni emin hu meippahding ni hi-gam.”

¹⁵ Kan Moses ey “Mukun humman hu kangku ey tep hedin eleg ka mekillaw ni hi-gami ey heballi di deya kami, eleg kami meglid.

¹⁶ Ey inna-nun edum ni tutu-un mengamta e pinpinhed mudda eya tutu-um ey pinpinhed muwak, hedin eleg ka mekillaw ni hi-gami? Tep hedin mekillaw kan hi-gami ey humman keang-angan tu e hin-appil kamiddan edum ni tuu eyad puyek.”

17 Ey kan APU DIOS nan Moses ey “Nakka ebbuluta huttan ni imbagam tep nakka man-am-amleng ni muka pehpehding ey kayyaggud muka pekiddagyumin hi-gak.”

18 Entanni ey wada mewan hakey ni imbagan Moses nan APU DIOS. Kantuy “Attu anhan et peang-ang mun hi-gak hu dayaw mu?”

19 Hinumang APU DIOS e kantuy “Peang-ang kun hi-gam hu kakinayyaggud ku ey peamtak ni hi-gam e hi-gak hu AP-APU. Ey peang-ang ku pay hu binabbal niya hemek kuddan tuun pinhed ku.

†

20 Nem eleg mabalin ni ang-angen mu angh ku, tep mettey hu tuun menang-ang ni angh ku.

21 Ehneng ka eyad batun takdul ku.

22 Ihha-ad daka ni eyad dehak ni batu et hanian dakan ngamay ku ingganah melebbahhak,

23 et hannak ekala ngamay ku et ang-angen mun ebuh beneg ku, nem eleg mu ang-anga angh ku.”

34

Ya etan dewwan batun neitudkan ni Tugun ni neihullul etan di nemangulun binahbah Moses

1 Kan APU DIOS nan Moses ey “Pahek kan dewwan batun heni eman lan nemangulu, et ipidwak ni ittudek etan intudek ku la etan idad nemangulun batun binahbah mu.

2 Et yan kakkabbuhhan ni kabbuhhan ey panteyed kalli mewan eyad Duntug e Sinai et mandammu itad tuktuk tu.

† 33:19 33:19 Romans 9:15

³ Endi an meki-lin hi-gam ey endidda an mandaladalan di hengeg nunyan duntug anin idan kalneroh winu baka.”

⁴ Inu-unnud Moses et pumehek ni dewwan batu et humelaman ni limmaw etan di tuktuk ni Duntug e Sinai e intabin tudda humman ni dewwan batu.

Nanhummangan mewan di APU DIOS nan Moses etan di tuktuk ni duntug

⁵ Limmehbeng etan kulput ni kad-an APU DIOS ey immen hi Moses e immehneng. Et ehelen tun Moses e ya ngadan tu ey APU DIOS.

⁶ Nelabah hi APU DIOS di hinanggan Moses et kanton hi-gatuy “Hi-gak ni AP-APU e Dios ni kabbabbal ni peteg. Beken nak ni kabbubunget. Ey eleg melumman hu impeminhed kuddan tuu, ey nakka ippahding ni emin hu inhel ku.

⁷ Pannananeng ku impeminhed kuddan man-hahayned ni helag yu, ey pessinsahan ku emin liwat da anin idan etan nangngehay ni hi-gak. Nem eggak hehmeka, et kastiguen kuddalli u-ungnga da, yadda inap-apu da niyadda inap-appedan inap-apu da.”

⁸ Ey nanlukbub hi Moses di puyek et dayawen tu Apu Dios.

⁹ Et kanton APU DIOS ey “APU DIOS, hedin makulug ni muka pan-amlengi eya nakka pehpehding, ibbagak anhan ni hi-gam e mekillaw kan hi-gami. Et anin ni nemahhig hu ngehay ida eyan tuu, pesinsahim anhan hu lawah ni impenahding mi ma-lat abuluten dakemin tuum.”

¹⁰ Hinumang APU DIOS hi Moses et kantuy “Ku em tep. Mekittebbalannak ni nunyan hi-gayuddan helag Israel. Emin kayu ey ang-angen yuddalli kamengippetngan pehding kun panyag-gudan yun endi henin nunman ni neipahding di edum ni bebley eyad puyek. Hi-gak e AP-APU yu ey pehding kuddalli humman et ang-angen alin emin ni tuu.

¹¹ Mahapul ni u-unnuden yun helag Israel ida eya Tugun ni e-helen kun nunyan hi-gam. Ey e-helen kun hi-gam e yallin ngannganih dettengan yud bebley ni inhel kun lawwan yu, ey degyunen kudda nambebley diman ni Amorite, Kanaanite, Hittite, Perisite, Hibite et ya Jebusite.

¹² Ang-ang yu et eleg kayu makidagyum idan nambebley di lawwan yu tep mambalin idan heni bitun keknaan yu.

¹³ Pambahbah yu kumadda etan daka pan-appisi, anin idan batun neieng-eng ni dios da, et yadda tukud ni daka pengineknemnemnin Asherah e biin dios da.

¹⁴ Entan tu dayaw hu edum ni dios tep hi-gak e AP-APU ey eggak pinhed ni wada edum ni yu deyyawen ni dios e beken ni hi-gak ni ebuh.

¹⁵ Entan nisi pekidagyum yuddan tutu-un nambebley di lawwan yu heniddan etan ni daka pebeyyad annel da niyadda etan kaman-appit di beken ni makulug ni dios. Tep hedin mekidagyum kayun hi-gada ey ewwisen dakeyun menaydayaw idan dios da, et lektattuy meewwis kayu.

¹⁶ Ey lektattuy nan-iahwaddan u-ungnga yun lalakki hu bibi-i da et hi-gada umhulun ni

pengiwwallengan dan hi-gak et ya edum ni dios hu deyyawen da.

¹⁷ Entan pengapyan dios yun deyyawen yu.

¹⁸ Mahapul ni itultuluy yun pehding ni pitun aggew hu Piyestah ni Sinapay ni eleg mehadan ni kapampelbag ni memengngulun bulan ni katootoon, tep yan nunman ni bulan hu neniyanan yun Egypt.

¹⁹ Emin hu nemangulun lalakkin impah ni animal yu henin baka yu niya kalneroh ey bagik ida.

²⁰ Dammutu mewan ni ihhullul yu hu impah ni kalneroh di nemangulun impah di kebayyu et humman mei-appit. Nem hedin eleg yu pinhed ni hullulan, ey hepung yu buklew nunman ni kebayyu. Ey ya pengulwan ni lakin u-ungnga yu ey mahapul ni beyyadan yu, et maibangngad idan hi-gayu. Mahapul ni emin kayu ey manappit kayun hi-gak.

²¹ Mahapul ni enem ni aggew ni ebuh panggunnuan yun hanlingguan. Entan pangngunu yun meikkeppitun aggew anin ni ahigaud winu ahiani ma-lat man-iyiyatu kayu.

²² Ey mahapul ni pehding yu hu Piyestah ni Ani hedin negibbuh hu ahiani. Ey ipahding yu hu Piyestah ni Kampu hedin nedateng ida lameh ni intanem yu.

²³ Niya mahapul ni yan hantoon ey mampitludan um-alin emin hu lalakkin helag Israel ni mampresentah ni hi-gak e AP-APU e Dios dan helag Israel.

²⁴ Hedin u-unnuden yu huyya e mampitlu kayun um-alid kad-an ku, ey endi mengubbat

ni hi-gayu niya endi memilliw ni bebley yu. Degyunen kudda hu nambebley di bebley ni lawwan yu ma-lat lumakkeb hu bebley yu.

²⁵ Entan tu iappit hu sinapay ni nekamdugan ni kapampelbag ni pan-appitan yun animal. Hedin man-appit kayun hi-gak ni impah ni kalneroh ni Piyestah ni Passover ey mahapul ni endi tetdaan yun detag ni nunman ni hileng.

²⁶ Ey mahapul ni illaw yud baley ku e AP-APU e Dios hu kekakkayyaggudan idan nemangulun lameh ni intanem yu et meiappit ni hi-gak.

Ey entan tu iheeng hu impah ni kalneroh winu gelding di gatas ni inetu.”

²⁷ Kan mewan APU DIOS nan Moses ey “Itudek mun emin ida huttan ni inhel ku tep huttan ida pengippuunan kun pekitbalak ni hi-gam niyadda edum mun helag Israel.”

²⁸ Nanha-ad hi Moses di Duntug e Sinai ni napat ni aggew ey napat ni hileng e impangkadwa tu hi APU DIOS. Yan nunman ni wadaddadman ey eleg mangamangan ey eleg uminuinum. Yan nunman ni tsimpuh hu nengitudekan tud dewwan nedampilag ni batun etan idan Hampulun Tugun nan APU DIOS e huyyadda neipuunan ni nekitbalan tu.

Kaumhili angh Moses

²⁹ Entanni ey dimmayyu hi Moses di Duntug e Sinai e singged tudda etan dewwan nedampillag ni batun neitudekan ni Hampulun Tugun APU DIOS. Ey kaumhili angh tu tep nekihuhummangan nan APU DIOS, nem eleg tu amta e kaumhili angh tu.

³⁰ Inang-ang nan Aaron et yadda tutu-u humman ni kaumhilin angha Moses ey ida kaumtakut ni meihnup ni hi-gatu.

³¹ Nem ineyagan idan Moses aap-apu ma-lat manhuhummangan ida.

³² Immalidda et ehelen Moses ni hi-gadan emin hu Tugun ni indawat APU DIOS ni hi-gatud Duntug e Sinai.

³³ Negibbuh ni immehel hi Moses et manhukyung et mahenian angha tu.

³⁴ Nem hedin himmegep di Tabernacle ni an mekihummangan nan APU DIOS, ey tuka e-kala hukyung tu. Hedin immehep et e-helen tuddan tutu-u hu intugun APU DIOS ni hi-gada,

³⁵ ey कांग-angaddan tutu-u hu kaumhilin angha tu. Hedin mewan negibbuh ey kamanhukyung ingganah medettengan mewan hu pekihummanganan tun APU DIOS.

35

Ya Tugun ni meippanggep ni Sabaduh

¹ Inemung Moses idan emin hu edum tun helag Israel et kantun hi-gaday “Mahapul ni un-nuden yudda huyyan intugun APU DIOS!

² Yan hanlingguan ey enem ni aggew panggunuan yu. Ey yan meikkeppitun aggew e Sabaduh ey man-iyatu kayu tep humman ni aggew ey neieng-eng nan APU DIOS. Yadda eleg mengu-unnud et mangngunnuddan nunman ni aggew ey mettey ida.

³ Ey eleg mei-ebbulut ni kayu man-eppuy di baballey yun nunman ni aggew.”

Ya sinenten nan Moses ni i-appit idan tutu-u

⁴ Kan Moses idan tutu-uy “Kan APU DIOS ey: Pan-appit kayu hi-gak.

⁵ Hedin man-appit kayu, huyyadda dammutun i-appit yu: ya balituk, ya silber niya giniling,

⁶ ya sinayyum ni blue, ya purple niya makadlang, ya kayyaggud ni luput, ya edum ni luput ni nekapyad dutdut ni gelding,

⁷ ya katat ni lakkitun kalneroh nambalin ni madlang, ya katat ni mategun wadad baybay, ya keyew ni akasyah,

⁸ ya lanan olibah ni kameihha-ad di kengkeh, yadda mekapyan lanan kaihha-ad di ulu, ya bangbanglun insensoh,

⁹ ya onyx, yadda edum ni nangkenginan batun meittekkap di ephod ni padi niya luput ni meittekkap di pagew tu.

¹⁰ Hi-gayuddan nelaing ni mengippahding ni hipan ngunu, ali kayu et ingunu yudda huyyan punnun APU DIOS:

¹¹ ya Tabernacle, ya tuldah ni meihhephep, yadda meikkultinah, yadda kawit, yadda meiballabag, yadda tukud niyadda keittu-unan da,

¹² ya Kaban APU DIOS, yadda pan-attang, ya etan hu-keb tu, ya etan kultinah di bawang di Kuwaltuh APU DIOS,

¹³ ya etan tebol, yadda pan-attang, yadda emin hu meussal etan di tebol, niya etan sinapay ni meihha-ad di Kuwaltuh APU DIOS,

¹⁴ ya pengippetukan idan kengkeh niyadda etan meussal diman, yadda kengkeh ni meippetuk diman, ya etan lanan meihha-ad di kengkeh,

¹⁵ ya altar ni pengiggihheban ni bangbanglun kamei-appit, yadda pan-attang, ya lanan kameihha-ad di ulu ya etan bangbanglun insensoh, ya etan kultinah di heggepan di Tabernacle,

¹⁶ ya etan altar ni pengiggihheban ni kamei-appit ni animal, ya etan nelaggan giniling ni pengitta-pewan ni kagihheban animal, yadda pan-attang, yadda ngunut ni kameussal di pan-appitan, ya etan et-eteng ni besen ni pan-olahan niya etan pengippettukan nunman,

¹⁷ yadda meikkultinah di nanlinikweh di Tabernacle, yadda tukud niyadda pengittu-unan idan nunyan tukud, ya kultinah di heggepan di dallin ni Tabernacle,

¹⁸ yadda paghek ni pengi-ikketan ni Tabernacle, ya dallin tu, yadda iket,

¹⁹ yadda balwasin padin ussalen dan pengipahdingan dan ngunu dad Kuwaltuh APU DIOS et yadda neieng-eng ni balwasin Aaron et yadda balwasin u-ungnga tu.”

²⁰ Entanni ey hini-yan idan emin ni tutu-u hi Moses diman ma-lat da pan-idaddan hu i-appit da.

²¹ Et emin ida neminshed ni man-appit ey in-ali da i-appit dan APU DIOS ni mahapul ni mekapyad Tabernacle, yadda ngunut diman niyadda ibbalwasiddan padi.

²² Yadda lalakki ey bibi-in neminshed ni umidwat ni i-appit da ey nan-i-li da balituk ni betling, yadda singsing niyadda banggel. Emin hu klasih ni balituk ni tenged da ey in-appit dan APU DIOS.

²³ In-alin edum hu blue, purple niya makadlang ni luput, ya kakkayyaggud ni luput, * ya dutdut ni gelding, ya katat ni lakkitun kalneroh ni nambalin di madlang niya kayyaggud ni katat.

²⁴ Yadda edum ey in-ali da giniling winu silber ey in-ali daman edum hu keyew ni akasyah matlat iappit da daman APU DIOS.

²⁵ Nan-i-li damaddan bibi-in nelaing ni memuddun ni kayyaggud ni sinayyum ni blue, ya purple, ya makadlang niya kayyaggud ni luput.

²⁶ Yadda bibi-in nelaing ni man-ebbel ey immiliddan inebel dan dutdut ni gelding.

²⁷ In-alidda daman aap-apun helag Israel hu onyx niyadda edum ni nenginan batun meittekkap di ephod niya etan di luput ni meittekkap di pagew ni ephod.

²⁸ In-ali da pay hu pampebanglun kennen, ya lanan olibah ni meihha-ad di kengkeh, ya lanan meihha-ad di ulu niya bangbanglun insensoh.

²⁹ Emin ida helag Israel, yadda bibi-i niya lalakkin neminhed ni man-appit nan APU DIOS, ey in-ali dadda mahapul di penggunnu tun higadan in-olden tun Moses.

³⁰ Kan Moses idan tutu-uy “Hi APU DIOS ey pinili tun iddawtan hu hakey ni helag Judah e hi Besalel e u-ungngan Uri e u-ungngan Hur

³¹ ni kalinaing ni mengapyan hipan pekapyatu,

³² henin mamplennuh ni man-al-alkus niya mengapyan ngunut e ussalen tu balituk, silber

---

* **35:23 35:23** Ya luput ey nalpud neitnem ni flax.

winu giniling.

³³ Nelaing pay ni man-e-dih niya mampaot ni batu niya keyew, ey nelaing ni mengapyan kumpulmih ni kayyaggud ang-ang tu.

³⁴ Ya pinilin APU DIOS ni pan-e-dum Besalel ey hi Oholiab e u-ungngan Ahishamak e helag Dan. Indawat APU DIOS hu kabaelan dan mengituttud-dun inamta dad edum da.

³⁵ Ey indawat nan APU DIOS hu laing dan mengapyan kakkayyaggud ni bangga, ya betling, ya singsing, ya nambakbaklang ni penguggut ni balwasi, ya pan-ebbel, ya pambordah ni blue, purple ey makadlang di kayyaggud ni luput. Indawat tu pay hu laing dan mamplennuh ni pengapya daddan nunman et kayyaggud ang-ang da.”

36

¹ Et humman hu, hi Besalel, hi Oholiab niyadda edum ni indawtan APU DIOS ni laing hu mengapyan Tabernacle meippuun di olden tu.

² Et paeyag nan Moses di Besalel nan Oholiab et ehelen tun illapu dan mangngunnu e hi-gadaddan edum tun indawtan APU DIOS ni laing ni mengingngunnu impangunu tu.

³ Indawat Moses ni hi-gada humman idan in-aliddan tutu-un ussalen dan mengapyan Tabernacle. Kekakkabbuhhan ey kapan-i-aliddan tutu-u hu edum ni iddawat da,

⁴ et lektattuy limmaw ida huyyan kamangngunnud

⁵ kad-an Moses et kandan hi-gatuy “Dakel kumamman ni peteg hu nei-lin meussal etan di pekapyan APU DIOS.”

⁶ Et mengapya hi Moses ni olden ni impalaw tuddan tutu-u. Kantuy “Isiked yu law ni um-i-lin i-appit yun meikkapyad Tabernacle tep nehawal kumamman indawat yu.” Et isiked ida law ni tutu-un um-i-lin meikkapya

⁷ tep nehawal kumamman in-ali dan meussal di pekapyan APU DIOS.

Ya nekapyaan ni Tabernacle

⁸ Nengapyadda etan nelaing ni hampulun kultinah e inusal da kakkayyaggud ni luput et ya blue, purple niya makadlang ni sinayyum. Ey imborda dadda hu u-ukkul ni anghel.

⁹ Emin ida huyyan kultinah ey nan-ingnegh ida e umlaw di na-pat et dewwan piyeh hu kadinukkey da niya enem ni piyeh hu kalinakkeb da.

¹⁰ Nengapya hi Besalel ni dewwan melakkeb ni kultinah e impandadagsi tun kinugut hu lima idan nunyan kultinah et meikahhakey ida. Hanniman dama impahding tu etan ni liman kultinah.

¹¹ Sinullikeng tu hu sinayyum ni blue et ikugut tudda huyyad gilig idan nunman ni dewwan nanggillig ni kultinah.

¹² Hannenelima hu ingkugut tun netullikeng di gilig idan nunman ni dewwan kultinah ey nampepettek ida.

13 Ey nengapyan neliman balituk ni pengippit tun gilig idan nunman ni dewwan kultinah ma-lat meihakkey hu dingding ni Tabernacle.

14 Nengapyan hampulut hakey ni kultinah ni dutdut ni gelding, et ita-kep tuddad luput ni kultinah ni Tabernacle.

15 Impan-iingnegeh tudda humman ni kultinah e ya kadinukkey ni hakey, ey na-pat et liman piyeh niya enem ni piyeh hu kalinakkeb ni hakey.

16 Impandadagsi dan kinugut hu liman nunyan kultinah et meihakkey ida. Hanniman dama impahding dan etan di enem ni kultinah e impandadagsi dan kinugut. Ya etan meikka-nem ni kultinah ey melugpi e meleyyag di heggeppan di Tabernacle.

17 Ingapya da hanneneliman netullikeng di gilig idan nunman ni lima niya enem ni kultinah ni nandadagsin nekugut.

18 Ey nengapyan neliman giniling ni pengippit tun gilig idan kultinah et meihakkey ida.

19 Nengapyan dewwan tuldah ni katat ni lakkitun kalneroh niya kakkayyagud ni katat ni meidah. Huyya pengettepedan Tabernacle.

20 Nengapyan kalkalimangngan Tabernacle ni akasyah ni keyew.

21 Ya kadinukkey idan nunman ni ingkapy tu ey hampulut liman piyeh niya kalinakkeb da ey dewampulut pitun pulgadah.

22 Wada nan-iingnegeh ni handedwan dimmewdew di emin etan di frames ma-lat man-huuup ida.

23-26 Hinead tudda handedwampulu idan nunman di appit ni south niyad north ni Tabernacle. Ey ingkapyu tu newalun silber ni pengittu-unan idan nunman e handedwa neikapyad hengeg ni hakey.

27 Yad awwidan ni Tabernacle di appit ni kakelinnugin aggew ey intuun tu enem idan nunman

28 niya intuun tu hanhakkey di dewwad dugu tu.

29 Humman idan neikkapyad dugu ey nan-dekep ida meippalpud hengeg tu ingganah di utduk di ta-pew tu e neihhuklub hu netullikeng et mandekap ida. Henin nunman hu impahding tud dewwan dugu tu.

30 Et walun emin ni henin nunman hu ingkapyu tudman ni awwidan ni Tabernacle ey inha-ad tu hu hampulut enem ni silber ni pengittu-unan idan nunman et handedwad hakey idan nunman.

31-32 Nengapyan hampulut liman keyew ni akasyah ni meibballabag etan idad kalkalimangngan Tabernacle. Ingkapyu tu hanlilmad appit ni north, yad south et yad awwidan di appit ni kakelinnugin aggew.

33 Ya etan ida neigawwan neiballabag di gawwaddan nunman ni kalkalimangnga ey neipalpud hakey ni dugu ingganah lad hakey mewan ni dugu.

34 Nengapya pay ni netullikeng ni balituk ni mengnged idan meibballabag ni keyew. Ey sinekapan tun balituk huyyan kalkalimangnga, anin idan etan ni meibballabag.

³⁵ Ya etan kultinah di bawang ni Tabernacle ey kakkayyaggud ni luput et ya blue, purple niya makadlang ni sinayyum hu kinapya da. Ey ya hakey ni nelaing ni mangngunnu hu nengibordan u-ukkul ni anghel.

³⁶ Ingkapyaan tudda huyyan kultinah ni epat ni akasyah ni tukud ni netakapan ni balituk, ey epat ni silber ni pengittu-unan idan nunman ni tukud, ey epat mewan ni balituk ni kawit ni pengihhableyan ni kultinah.

³⁷ Nengapyan hakey pay ni meikkultinah di heggeppan di Tabernacle. Inusal tu kakkayyaggud ni luput et ya blue, ya purple niya makadlang ni sinayyum ey inyayyaggud dan binordaan.

³⁸ Ingkapyaan tu huyyan kultinah ni liman tukud ni akasyah e sinekapan tun balituk. Et ya kawit da niya al-alkus da ey balituk dama. Ya keittu-unan idan tukud ey giniling.

37

Ya nekapyaan ni Kaban APU DIOS

¹ Nengapya hi Besalel ni Kaban APU DIOS e inusal tu keyew ni akasyah. Na-pat et liman pulgadah kadinukkey tu, dewampulut pitun pulgadah kalinakkeb tu, niya dewampulut pitun pulgadah kasina-gey tu.

² Sinekapan tun nemahmah ni balituk human ni Kaban, anin ya bawang tu niya nanlinikweh ni gilig tu.

³ Ey ingkapyaa tu epat ni netullikeng ni balituk diman ni Kaban e handedwad nambina-hil.

4 Ey nengapyan keyew ni akasyah ni pan-attang e sinekapan tun balituk,

5 et iduduk tuddadman ni netullikeng di nambina-hil di Kaban.

6 Kinapya tu nemahmah ni balituk ni hu-keb ni Kaban. Ya kadinukkey tu ey na-pat et liman pulgadah ey dewampulut pitun pulgadah hu kalinakkeb tu.

7 Nemahmah daman balituk hu kinapya tud-dan dewwan u-ukkul ni nepayakan ni anghel.

8 Inha-ad tuddad nambinengwah di utduk ni hu-keb ni Kaban e neihakkey hu nengikapya tu etan di hu-keb.

9 Nanhinnanggadda e nebekyag payak da et hephepan da huyyan hu-keb.

Ya nekapyaan ni tebol

10 Ginibbuh tu humman et mengapyan tebol e inusal tu hu keyew ni akasyah. Ya kadinukkey tu ey tellun piyeh, ya kalinakkeb tu ey hakey et kagedwah ni piyeh niya nehuluk ni dewwan piyeh kasina-gey tu.

11 Sinekapan tun nemahmah ni balituk huyyan tebol niya nanlinikweh ni gilig tu.

12 Hinu-upan tun tellun pulgadah di nan-linikweh ni gilig tu ey sinekapan tun balituk.

13 Ingkapyaan tun hanhakkey ni netullikeng ni balituk etan epat ni helin nunyan tebol di dugu tu.

14 Ey ingkapya tudda huyyan netullikeng di daul ni gilig ni tebol.

15 Ey nengapyan keyew ni akasyah ni pan-attang ni nunyan tebol ey sinekapan tun balituk.

16 Ey nengapyan nemahmah ni balituk ni duyun pengihha-adan ni bangbanglun insensoh, ya basuh, ya pa-nay niya mahukung ni duyun pengidduyyagan ni meinum ni kamei-appit.

Ya nekapyaan ni pengippettukan ni kengkeh

17 Nengapya hi Besalel ni nemahmah ni balituk ni pengippettukan ni kengkeh. Ingkakhakey tun pinanday hu hengeg tu niya palat tu. Ey ingkakhakey tuddan kinapya hu heni basuh niyadda habung ni al-alkus tu.

18 Humman ni pengippettukan ni kengkeh ey enem panga tu e hantetlud nambina-hil.

19 Nei-peng idan nunman ni enem ni panga hu basuh ni heni habung ni almond.

20 Ya etan palat nunman ni pengippettukan ni kengkeh, ey neal-alkusan ni epat ni heni dama habung ni almond,

21 In-epeng tun ingkapya hu hanhakkey ni habung ni eleg mebekyag di daul ni handedwan pangan etan ni pengippettukan ni kengkeh.

22 Huyyaddan habung ni eleg mebekyag et yadda panga ey neihakkey hu kapkapya tud pengippettukan ni kengkeh. Nemahmah ni balituk hu nekapyan emin idan nunya.

23 Anin idan ipit niyadda melakkeb ni duyun penellukduk ni ngalab, et nemahmah daman balituk hu nekapya.

24 Ya ingkapyan Besalel di pengippettukan ni kengkeh niyadda emin huyyan meussal ey umlaw ni telumpulut epat ni kiloh ni nemahmah ni balituk.

Ya nekapyaan ni altar ni pengiggiheban ni bangbanglun insensoh

²⁵ Ya etan altar ni pengiggiheban ni bangbanglun insensoh, ey keyew ni akasyah dama hu nekapya. Kuwadladuh e hampulut walun pulgadah hu kalinakkeb tu, ey hampulut walun pulgadah hu kadinukkey tu, ey tellun piyeh kasina-gey tu. Yadda epat ni dugu tu ey dimmewdew ni heni ha-duk ey neihakkey hu kapkapy tu. Tud altar.

²⁶ Netakapan hu ta-pew nunman ni altar ni balituk, anin idan dingding tu niyadda etan dimmewdew ni heni ha-duk et yad nanlinikweh ni gilig tu.

²⁷ Ingkapy tu hu handedwan netullikeng ni balituk di nambina-hil nunman ni altar di daul ni gilig tu, et kaidudukan idan pan-attang.

²⁸ Akasyah hu nekapyaddan nunman ni pan-attang e netakapan ni balituk.

²⁹ Nengapyan lanan neieng-eng ni ussalen ni padi, ey nengapya pay ni nemahmah ni bangbanglun insensoh henin kapengapyan nelaing ni mengapyan bangbanglun insensoh.

38

Ya nekapyaan ni altar ni pan-appitan ni megihheb

¹ Nengapya pay di Besalel et yadda edum tun altar ni pengihheban ni kamei-appit e inusal da keyew ni akasyah. Huyyan altar ey kuwadladuh e pitu et kagedwah ni piyeh hu kadinukkey tu niya kalinakkeb tu, niya epat et kagedwah ni piyeh hu kasina-gey tu.

² Ingkapyu tu hu heni ha-duk idad ta-pew ni epat ni dugu tun neihakkey hu kapkapyu tud altar. Negibbuh ni kinapyu tu et takapan tun giniling.

³ Nengapyu pay idan meussal di pan-appitan henin baldih ni pengi-ha-adan ni dep-ul, ya pala, ya besin, ya tewik ni detag niya penellukduk ni ngalab. Emin ida huyya ey nekapyad giniling.

⁴⁻⁵ Nengapyan nelaggan giniling ni meihhakket di dimmewdew di gawwan bawang ni altar. Ingkapyu tu epat ni netullikeng etan di epat ni dugun nunman ni altar ni keidduddukan idan pan-attang.

⁶ Ey nengapyan keyew ni akasyah ni pan-attang e sinekatan tun giniling.

⁷ Induduk tudda humman ni pan-attang etan idad netullikeng ni ingkapyu tuddad dugun altar ma-lat pengitngedan idan mengi-attang. Tabla hu kinapyan tun altar ey eleg tu det-alan.

⁸ Kinapyu da etan giniling ni besen ni pan-olahan niya etan giniling ni neipetukan tu e inusal dadada diggal ni indawat idan bibi-in kamanggunnud heggepan di Tabernacle.

Yadda kultinah ni Tabernacle

⁹ Ey kinapyu da hu dallin ni Tabernacle e nekultinahan ni kakkayyaggud ni luput hu appit ni south e hanggatut et neliman piyeh kad-inukkey tu.

¹⁰ Ya mengnged nunman ni kultinah, ey de-wampulun tukud ni giniling ni meittu-un di

dewampulun giniling ni pengittu-unan. Meihhabley ida etan idad silber ni kawit ey silber ni pengihhableyan ni neikapyaddad tukud.

¹¹ Hanniman damad appit ni north e hanggatut et neliman piyeh hu kadinukkey ni kultinah ni meihhabley di silber ni kawit ey silber ni pengihhableyan ni meikkapyad dewampulun giniling ni tukud ni meittu-un di dewampulun giniling ni pengittu-unan.

¹² Yad awwidan di appit ni kakelinnugin aggew ey nepitu et liman piyeh hu kadinukkey ni neikultinah e neihabley di hampulun tukud ni neituun di hampulun pengittu-unan. Silber hu nekapyan kawit niya hableyyan.

¹³ Hanniman damad heggeppan di dallin ni Tabernacle di appit ni kasimmilin aggew e mekultinahan ni nepitu et liman piyeh kalinakkeb tu.

¹⁴⁻¹⁵ Yadman ni heggeppan ey meikkapya hu dewwan kultinah e hakey ni kultinah di winanan ey hakey di winilli. Handedwampulut dewwa et kagedwah ni piyeh hu kalinakkeb ni hakey. Ey hantetlu hu tukud ni meittu-un di telun nekapyan pengittu-unan hu pengihhableyan idan nunyan kultinah.

¹⁶ Emin ida humman ni kultinah ni neihabley di nanlinikweh di dallin ni Tabernacle, ey kayyaggud ni luput.

¹⁷ Ey emin ida neituunan ni tukud ey giniling nekapya, nem yadda kawit niya hableyyan ey silber. Et yadda utduk ni tukud ey netakapan ni silber. Emin ida tukud ey nekapyaan ni silber ni hableyyan.

18 Yadda kultinah ni neihehid heggeppan ey telumpulun piyeh hu kadinukkey da, ey pitut kagedwah ni piyeh kasina-gey da heniddan etan ni kultinah ni neidingding ni nekapyad kayyag-gud ni luput, ey nebordaan ni sinayyum ni blue, purple niya makadlang.

19 Epat hu tukud tu ey neituun idad giniling ni pengittu-unan. Neha-adan daman silber hu utduk da, anin idan neilibed et yadda pengihh-ableyan ni kultinah ey nekapyad silber.

20 Ey emin ida paghek ni Tabernacle, anin idad nanlinikweh di dallin tu ey giniling hu nekapy.

Yadda neusal di Tabernacle

21 Ya bilang ni balituk ya silber niya giniling ni neusal di Tabernacle ey intudek idan helag Levi tep humman in-olden Moses. Hi Ithamar e u-ungngan Aaron e padi hu ap-apu da.

22 Hi Besalel e u-ungngan Uri e u-ungngan Hur e helag Judah hu ingkalgaduh di emin idan nunyan meippahding ni in-olden APU DIOS nan Moses.

23 Bimmaddang ni hi-gatu hi Oholiab e u-ungngan Ahishamak e helag Dan. Nelaing ni man-al-alkus ey mengibbordand blue, ya purple niya makadlang ni sinayyum di kayyaggud ni luput.

24 Hanlibun kiloh ni balituk hu in-aliddan helag Israel ni neusal di Tabernacle.

25-26 Tellun libu et epat ni gatut et telumpulut dewwan kiloh ni silber hu neamung ni indawat idan tutu-u eman ni nebilangand da e nekibilang ida lalakkin dewampulu toon da winu nehuluk

e umlaw di enem ni gatut et tellun libu et liman gatut et nelima hu bilang da.

²⁷ Tellun libu et epat ni gatut ni kiloh ni silber hu neusal idad hanggatut ni neituun ni tukud ni Tabernacle, et yadda neituunan ni tukud ni pengihhableyan ni kultinah

²⁸ ey dewampulun kiloh ni silber hu nekapyan kawit, yadda neibaddeng ni hableyyan ni kultinah niyadda inha-ad dad ta-pew idan tukud,

²⁹ niya dewwan libu et epat ni gatut ni kiloh ni neamung ni giniling ni indawat idan tutu-u.

³⁰ Nekapyadda huyyad keittu-unan idan tukud di heggeppan di Tabernacle, ya altar, ya etan nelaggan neiha-ad di bawang tu, et yadda ngunut ni meussal di altar.

³¹ Neiusal pay hu giniling di neituunan idan tukud ni keihhableyan idan kultinah di nanlinikweh di dallin ni Tabernacle, yad heggeppan, et yadda paghek pengi-ikketan idan kultinah.

39

Ya balwasin padi

¹ Yadda etan nelaing ni menguggut ey nengapyaddan kayyaggud ni luput ni blue, purple niya makadlang et kuguten dan ibbalwasin padin pengippahdingan dan pengunnun APU DIOS. Kinugut da huyyan luput ni ibbalwasin Aaron meippuun di in-olden APU DIOS nan Moses.

² Nengapyaddan ephod ni kayyaggud ni luput niya balituk ni heni sinulid ey nebordaan ni blue, ya purple niya makadlang ni sinayyum.

³ Nengapyaddan balituk ni sinulid e minenassilyu da hu balituk ma-lat umingpih et han da genunsingen, et mambalin ni heni sinulid et iyayyaggud dan imborda anin etan idan blue, purple et ya makadlang ni sinayyum di diman ni kayyaggud ni luput.

⁴ Ya nengapya dan ephod ey dewwan luput ni nan-appil e hakey di hinangga ey hakey di beneg e tetngeden ni dewwa mewan ni luput ni meihhabley di pahhannan.

⁵ Kayyaggud daman luput hu ingkapya dan meibalkeh di ephod, ey binordaan dan balituk ni sinulid, ya blue, ya purple niya makadlang sinayyum.

⁶ Impeket dadda hu batun onyx di balituk et iyayyaggud dan iku-lit hu ngadan idan helag Israel diman henin kapehding ni mengikku-lit ni sinyal.

⁷ Intakap dadda huyyan batu etan di neihabley di nambina-hil di pahhannan ni ephod. Huyyaddan batu hu penginekneman APU DIOS idan helag Israel. Impahding dan emin huyya e inuunnud da intugun APU DIOS nan Moses.

⁸ Nengapyaddan luput ni meittekkap di pagew ni ephod. Nan-ingngeh hu inusal dan nunya etan di kinapya dan ephod ey inyayyaggud da daman binordaan.

⁹ Kuwadladuh huyyan luput e melugpi et heyam ni pulgaduh hu kadinukkey tu ey kalinakkeb tu.

¹⁰ Intakap dadya hu epat ni linyah ni nam-bakbaklang ni nebalol ni batu: yad etan di

nemangulun linyah ey intakap da hu ruby, ya topaz niya garnet,

¹¹ yad meikkadwan linyah ey ya emerald, ya sapphire niya diamond,

¹² yad meikkatlun linyah ey ya turquoise, ya agate niya amethyst,

¹³ niyad meikka-pat ni linyah ey ya beryl, ya onyx niya jasper. Neitekap idan emin huyyan nebalol ni batud balituk.

¹⁴ Neitudek emin hu ngadan idan hampulut dewwan u-ungngan Jacob idadman ni nenginan batu et iehneng dan emin hu helag Israel.

¹⁵ Ingkapyaan dan heni nelubid ni bangga ni nemahmah ni balituk huyyan luput ni meittekkap di pagew ni ephod,

¹⁶ ey nengapyaddan dewwan netullikeng ni balituk, et ikugut dad dewwan dugun nunman ni luput di ta-pew tu.

¹⁷ In-iket da humman ni dewwan nelubid ni balituk di diman ni netullikeng.

¹⁸ Ey ya utduk idan nunman ni nelubid ni bangga ey in-iket da etan di dewwan balituk ni neipketan idan batun onyx ni neitekap etan di neihabley di pahhannan ni ephod.

¹⁹ Nengapyadda mewan ni dewwan netullikeng ni balituk ey ingkugut da etan di dewwan dugun etan ni utduk ni luput ni meittekkap di pagew ni ephod. Neikugut ida huyyad piggad etan ni luput et maitumuk di ephod.

²⁰ Nengapyadda pay ni dewwan netullikeng ni balituk ey ingkugut dad hinanggan nunyan luput di ta-pew ni balkeh ni ephod.

²¹ Inusal da hu blue ni linubid ni nengi-iket diman ni netullikeng ni neikugut di luput ni neitekap di pagew ni ephod di ta-pew ni balkeh tu. Impahding dan emin huyya e inu-unnud da intugun APU DIOS nan Moses.

²² Nengugut idan blue ni balwasin mei-dah di ephod.

²³ Kinapyaan dan huklubban ni ulu ey kinugutan dan luput hu gilig nunman ni huklubban henin edum ni balwasi ma-lat eleg mebi-ki.

²⁴ Nengapyaddan henin lameh ni pomegranate e inusal da hu blue, ya purple et ya makadlang ni sinayyum ey inta-yun yuddad nanlinikweh di utduk nunyan balwasi.

²⁵ Nengapyadda mewan ni nemahmah ni balitik ni kingking e imbenattan dad heni lameh ni pomegranate et ita-yun dad nanlinikweh ni utduk ni balwasi.

²⁶ Inta-yun da hakey ni kingking ni intu-nud da hu hakey ni pomegranate ingganah nelikweh hu utduk ni balwasin padi. Impahding dan emin huyya e inu-unnud da intugun APU DIOS nan Moses.

²⁷ Ingkugutan da hi Aaron et yadda lalakkin u-ungga tun mei-dah,

²⁸ ya penget, ya taddung, ya ansikkekey ni pantalon

²⁹ niya etan meibbalkeh e inusal da kayyaggud ni luput ni nebordaan ni blue, purple ni ya makadlang ni sinayyum. Impahding dan emin huyya e inu-unnud da intugun APU DIOS nan Moses.

³⁰ Ey nengapyaddan medal ni nemahmah ni balituk et iku-lit da hu 'Neieng-eng nan APU DIOS.'

³¹ In-iket da blue ni linubid di medal et itekap dad hinanggan etan ni kinapya dan penget Aaron. Impahding dan emin huyya e inu-unnud da intugun APU DIOS nan Moses.

Ya negibbuhan etan ni Tabernacle niyadda etan ngunut diman

³² Huyya law hu negibbuhan ni Tabernacle. Yadda helag Israel ey impahding dan emin hu in-olden APU DIOS nan Moses.

³³ Inlaw dan Moses hu kalkalimangngan Tabernacle, yadda kawit tu, yadda tukud tu, yadda keyew ni meibballabag, yadda keittu-unan da,

³⁴ yadda katat ni lakkitun kalneroh ni impambalin dan madlang, ya kayyaggud ni katat, ya etan kultinah di bawang di Kuwaltuh APU DIOS,

³⁵ ya Kaban APU DIOS, yadda keyew ni panattang niya hu-keb tu,

³⁶ ya tebol niyadda meussal diman, ya sinapay ni meihha-ad di Kuwaltuh Apu Dios,

³⁷ ya balituk ni pengippettukan ni kengkeh niyadda meussal diman, ya lanan meihha-ad di kengkeh,

³⁸ ya balituk ni altar, ya lanan meihha-ad di ulun padi, ya bangbanglun insensoh, ya kultinah di heggeppan di Tabernacle,

³⁹ ya giniling ni altar, ya giniling ni nelaggan meihha-ad di bawang tu, yadda keyew ni pan-

attang, niyadda emin ngunut ni meussal diman, ya besen niya pengippettukan nunyan besin,

⁴⁰ yadda kultinah ni meiddingding, yadda tukud niyadda keittu-unan da, ya etan kultinah ni neiha-nin di heggeppan di dallin, yadda iket, yadda paghek niyadda edum ni meussal di Tabernacle,

⁴¹ yadda balwasin padin ussalen dan mangnunnud Tabernacle, yadda balwasin Aaron niyadda balwasin u-ungnga tun lalakki.

⁴² Impahding idan helag Israel humman e inuunnud dan emin hu in-olden nan APU DIOS nan Moses.

⁴³ Inang-ang Moses emin ida huyyan kinapya da ey ustuh e neka-u-unnud da inhel APU DIOS ni pengapya da. Et bendisyonan Moses ida.

40

Ya pemehwatan dan Tabernacle

¹ Kan APU DIOS nan Moses ey

² “Yan memengngulun aggew ni memengngulun bulan hu pemehwatan yun Tabernacle.

³ Ipahgep yu etan Kaban diman ey ihabley mudda kultinah et meha-ninan.

⁴ Ilaw mu etan tebol ey iha-ad mudda meihhad diman. Ey ipahgep mu etan pengippettukan ni kengkeh et ituun mudda kengkeh.

⁵ Iha-ad mu etan altar ni pengiggihheban ni bangbanglun insensoh etan di demang ni Kaban ku. Ey ihabley mu hu kultinah di heggeppan ni Tabernacle.

⁶ Ey ya etan altar ni pengiggiheban ni kamei-appit ey iha-ad mud hinanggan heggeppan ni Tabernacle.

⁷ Penum ni danum etan besen ey inha-ad mud nambattanan nunyan altar et ya Tabernacle.

⁸ Kapyam hu dallin ni Tabernacle ey ihabley mu hu kultinah di heggeppan.

⁹ Hedin negibbuh, wakgihim ni lana hu Tabernacle niyadda etan meussal diman et maieng-eng idan emin ni hi-gak.

¹⁰ Wakgihim dama etan altar ni pengiggiheban ni kamei-appit niyadda meussal diman et maieng-eng idan hi-gak

¹¹ anin ya etan besen niya etan pengippettukan tu.

¹² Ipahding mu hu elaw ni panlinnih nan hi Aaron niyadda u-ungnga tud heggeppan di Tabernacle,

¹³ et pebalwasim nan Aaron hu balwasin padi ey duyagim hu ulu tun lana et keang-angan tu e hi-gatu neieng-eng ni padin mansilbin hi-gak.

¹⁴ Pebalwasim damaddan u-ungnga tu etan intugun kun ibbalwasi da,

¹⁵ ey duyagim dama hu ulu dan lana, henin pehding mun ameda et maieng-eng idan padin mansilbin hi-gak. Huyyan pena-adan mun lanan ulud Aaron niyadda u-ungnga tu hu keang-angan tu e ebuh hu helag dan manhulluhullul ni mampeddiddan helag Israel.”

¹⁶ Inu-unnud Moses emin humman ni intugun APU DIOS ni pehding tu.

¹⁷ Yan nemangulun aggew ni nemangulun bulan ni meikkadwan toon neipalpun neni-yanan

dan Egypt ey binehwat da etan Tabernacle ni panha-adan APU DIOS.

¹⁸ Ingkapyan Moses etan pengittu-unan dad-dan tukud niyadda etan kalkalimangnga tu.

¹⁹ Et han tu ietep etan tuldah et iha-ad tudda etan dingding e inu-unnud tu inhel APU DIOS ni pengapya tu.

²⁰ Inla tu etan dewwan batun neitudkan ni Tugun APU DIOS, et iha-ad tu etan di Kaban et hu-keban tu. Et iduduk tudda etan keyew ni pan-attang etan di netullikeng ni neikapyad Kaban.

²¹ Et ipahgep tu huyyan Kaban di Tabernacle et ita-yun tu etan kultinah ma-lat maiheni etan di Kaban. Impahding tudda e inu-unnud tu inhel APU DIOS.

²² Impahgep tu hu tebol etan di bawang ni Tabernacle di hinanggan etan ni kultinah

²³ et iha-ad tudman etan sinapay ni kamei-appit nan APU DIOS e inu-unnud tu hu inhel APU DIOS ni pehding tu.

²⁴ Impahgep tu pay etan pengippettukan idan kengkeh di Tabernacle, et iha-ad tud demang etan ni tebol di appit ni south.

²⁵ Et integan tudda humman idan kengkeh di hinanggan APU DIOS e inu-unnud tu inhel tu.

²⁶ Et iha-ad tu etan balituk ni pan-appitan di hinanggan ni kultinah,

²⁷ et giheben tu bangbanglun insensoh ni kamei-appit nan hi APU DIOS e inu-unnud tu inhel tun pehding tu.

²⁸ Negibbuh humman et kultinahan tu etan heggeppan etan di Tabernacle.

²⁹ Inha-ad tud dallin ni Tabernacle etan pan-appitan daddan kagihheba. Yadman nan-appitan tu etan ni kinleng tu niya ineni dan in-appit da e inu-unnud tu inhel APU DIOS.

³⁰ Inha-ad tu etan besen di nambattanan etan ni Tabernacle niya pan-appitan et penuen tun danum.

³¹ Yadman hu pan-ullahan di Moses, hi Aaron niyadda u-ungnga tun heli da niya ngamay da

³² hedin umhehgep idad Tabernacle. Impahding tudda huuya meippuun di in-olden APU DIOS.

³³ Ya nanggillig ni impahding Moses, ey kin-ultinahan tu nanlinikweh ni dallin ni Tabernacle niya etan ni heggeppan tu, et megibbuh hu ngunu dad Tabernacle.

Ya inlian ni kulput di Tabernacle

³⁴ Entanni ey hinephepan ni kulput etan Tabernacle ey kaumhili tep wada APU DIOS diman.

³⁵ Et eleg pakahgep hi Moses tep hinephepan nisin nunman ni kulput ey kaumhili dayaw APU DIOS. *

³⁶ Hedin immahpat etan kulput et immela, han ida immegah hu helag Israel et unuden da et lumaw idad lawwan da.

³⁷ Nem hedin eleg meglid man eleg ida dama. Nem hedin immela, immeladda dama.

³⁸ Yan kawwalwal ey kameipettek di ahpat ni Tabernacle ey hedin hileng, kamambalin ni apuy ma-lat panilag idan helag Israel. Humman ni kulput ey wadan ingganah ni nunman ni da nandaldalnan. †

---

* **40:35 40:35** Revelation 15:8 † **40:38 40:38** Ang-ang yu Exodus 13:21-22

cliv

Ya ehel apu Dios
Kallahan, Keley-i: Ya ehel apu Dios Bible

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Antipolo Ifugao

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

3593303a-80c2-56e4-90b2-f4bfea2fd2a6